

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2012

Bc. Veronika Dejmková

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI

Ekonomická fakulta

Studijní program: N 6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: Pojišťovnictví

Zprostředkovatelé finančních produktů

The Brokers of Financial Products

DP-EF-KPO-2012-02

Bc. Veronika Dejmková

Vedoucí práce: doc. Ing. Arnošt Böhm, CSc., katedra pojišťovnictví

Konzultant: Ing. Kristýna Tůmová, Kooperativa pojišťovna, a.s.

Počet stran: 126

Počet příloh: 3

Datum odevzdání: 04.05.2012

Prohlášení

Byl(a) jsem seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom(a) povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Diplomovou práci jsem vypracoval(a) samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultanty.

V Liberci, 04.05.2012

vlastnoruční podpis

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala zejména vedoucímu mé diplomové práce panu doc. Ing. Arnoštu Böhmovi, CSc. a konzultantce Ing. Kristýně Tůmové za rady, připomínky a odbornou pomoc.

Anotace

Předmětem diplomové práce „Zprostředkovatelé finančních produktů“ je seznámit se s jednotlivými kategoriemi zprostředkovatelů finančních produktů, přičemž největší pozornost je věnována zprostředkovatelům pojistných produktů. První kapitola nás zavede na finanční trh a seznámí nás se subjekty, které se na něm pohybují. Druhá kapitola je věnována pojišťovacím zprostředkovatelům, kde se dozvíme jaké existují formy zprostředkovatelů a jakými pravidly se musí řídit v podmínkách českého právního řádu. Třetí kapitola nás zavede do oblasti komunitárního práva, jež je implementováno do naší legislativy, kterou se musí pojišťovací zprostředkovatelé řídit. V závěru práce se dozvíme pod jakými asociacemi jsou finanční zprostředkovatelé sdružováni a jakých ekonomických výsledků dosáhli v období let 2006 až 2009

Klíčová slova

Jednotný evropský pas

Neživotní pojištění

Pojistitel

Pojistník

Pojištění

Pojišťovna

Zprostředkovatel

Životní pojištění

Annotation

The subject of the thesis „The Brokers of financial products” is to become familiar with various categories of providers of financial products. The greatest attention is paid to intermediaries of insurance products. The first chapter introduces us to the financial market and presents us with entity that move on him. The second chapter is devoted to insurance intermediaries, where we learn what are the forms of intermediaries and what rules must be followed in terms of Czech law. The third chapter takes us into the area of Community law which is implemented in our legislation, which must manage the insurance brokers. In conclusion we learn under such associations are financial intermediaries association and what economic results achieved in the period 2006 to 2009.

Key words

Single passport

Non-life insurance

Insurer

Policyholder

Insurance

Insurance company

Broker

Life insurance

Obsah

Seznam obrázků.....	11
Seznam tabulek	12
Seznam zkratk a symbolů	13
Úvod	15
1 Finanční zprostředkování	16
1.1 Finanční trh.....	17
1.2. Finanční zprostředkovatelé	19
1.2.1 Depozitní instituce	22
1.2.2 Smluvní spořicí instituce	23
1.2.3 Investiční zprostředkovatelé	24
1.2.4 Ostatní finanční instituce	25
1.3 Propojování finančních služeb	26
1.4 Platné předpisy v oblasti investičního poradenství a zprostředkování	27
1.4.1 Zákon o podnikání na kapitálovém trhu	28
2 Zprostředkovatelská činnost v pojišťovnictví.....	31
2.1 Úvod do zprostředkování pojištění	31
2.2 Distribuční síť v pojišťovnictví České republiky	34
2.3 Kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů	38
2.3.1 Vázaný pojišťovací zprostředkovatel	38
2.3.2 Podřízený pojišťovací zprostředkovatel	39
2.3.3 Výhradní pojišťovací agent	39
2.3.4 Pojišťovací agent	40
2.3.5 Pojišťovací makléř.....	41
2.3.6 Pojišťovací zprostředkovatel, jehož domovským státem není ČR	43
2.4 Povinnosti pojišťovacího zprostředkovatele	44
2.5 Registrace pojišťovacího zprostředkovatele	45
2.6. Odborná způsobilost	47
2.7 Dohled nad provozováním činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů	48
2.8 Zprostředkovatel pojištění jako osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ) ...	51
2.8.1 Finanční úřad	51
2.8.2 Česká správa sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovna.....	52
2.8.3 Daň z příjmů	53
2.8.4 Daň z přidané hodnoty.....	54
2.9 Zprostředkovatelská smlouva	55
2.9.1 Smlouva o obchodním zastoupení.....	55
2.9.2 Smlouva o zprostředkování	56
2.9.3 Smlouva mandátní	57
2.10 Odměňování pojišťovacích zprostředkovatelů	58
2.10.1 Provize	58
2.10.2 Motivační programy v pojišťovně.....	61
2.10.3. Motivační programy u smluvních partnerů (PA, PM, PM-MLM).....	62
2.11 Legislativní základna v oblasti zprostředkování pojištění.....	62
2.11.1 Zákon o pojistné smlouvě.....	63
2.11.2 Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích	64
2.11.3 Zákon o sjednocení dohledu nad finančním trhem.....	65

2.11.4 Zákon o pojišťovnictví	67
3 Přístupy k finančnímu zprostředkování v rámci EU	70
3.1 Instituce Evropské unie.....	70
3.2 Právo Evropských společenství (komunitární právo).....	72
3.3 Princip jednotného evropského pasu	74
3.3.1 Svoboda poskytovat služby	75
3.3.2 Právo zakládat pobočky.....	75
3.4 Základní principy směrnic EU týkajících se pojišťovnictví	76
3.4.1 Směrnice neživotního pojištění	76
3.4.2 Směrnice životního pojištění	77
3.4.3 Směrnice o zprostředkování pojištění.....	78
4 Instituce a asociace finančního zprostředkování	81
4.1 Česká asociace pojišťoven	82
4.2 Asociace českých pojišťovacích makléřů	83
4.3 Asociace penzijních fondů ČR.....	84
4.4 Asociace českých stavebních spořitelen	85
4.5 Česká asociace obchodníků s cennými papíry	86
4.6 Asociace pro kapitálový trh České republiky	86
4.7 Česká bankovní asociace.....	87
5 Výsledky za období 2006-2009	88
5.1 Česká asociace pojišťoven	88
5.1.1 Legislativní činnost	88
5.1.2 Ekonomické výsledky členů.....	90
5.2 Asociace českých stavebních spořitelen	99
5.2.1 Úvěry	99
5.2.2 Úvěrové zdroje	101
5.2.3 Aktuální situace stavebních spořitelen	103
5.3 Asociace českých pojišťovacích makléřů	104
5.3.1 Ekonomické výsledky	104
5.3.2 Anketa Pojišťovna roku.....	110
Závěr	111
Seznam použité literatury	114
Seznam příloh	121

Seznam obrázků

Obrázek 1 Úloha finančních trhů

Obrázek 2 Podíly finančních zprostředkovatelů v ČR na aktivech finančního sektoru (2008)

Obrázek 3 Příklad konceptu MLM sítě

Obrázek 4 Počty pojišťovacích zprostředkovatelů v ČR k 31. 12. 2007

Obrázek 5 Podíl pojistného na HDP v ČR a EU (27)

Obrázek 6 Podíly na trhu členů ČAP v neživotním pojištění

Obrázek 7 Podíly na trhu členů ČAP v životním pojištění

Obrázek 8 Technické rezervy (mld. Kč)

Obrázek 9 Vývoj aktiv a finančního umístění (mld. Kč)

Obrázek 10 Objem poskytnutých úvěrů (mld. Kč)

Obrázek 11 Počet poskytnutých úvěrů

Obrázek 12 Srovnání stavebního spoření a hypotéky podle počtu úvěrů a podle objemu půjčených peněz

Obrázek 13 Výše přiznané státní podpory (mld. Kč)

Obrázek 14 Podíl výdajů na státní podporu stavebního spoření na celkových výdajích státního rozpočtu ČR

Obrázek 15 Vývoj zprostředkovaného pojistného podle pojišťoven se sídlem v ČR

Obrázek 16 Vývoj počtu pojistitelů

Obrázek 17 Rozdělení zprostředkovaného pojistného mezi pojišťovny

Obrázek 18 Vývoj počtu registrovaných pojišťovacích (a zajišťovacích) makléřů

Seznam tabulek

Tabulka 1 Finanční zprostředkovatelé

Tabulka 2 Přehled pojišťoven s nabídkou produktů přes internet (8/2009)

Tabulka 3 Kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů a jejich právní úprava

Tabulka 4 Vývoj organizace dohledu nad pojišťovnictvím v ČR

Tabulka 5 Struktura práva EU

Tabulka 6 Předepsané pojistné (tis Kč)

Tabulka 7 Vyřízené pojistné události podle jednotlivých rizik

Tabulka 8 Náklady na pojistná plnění

Tabulka 9 Struktura pojistného trhu - životní pojištění

Tabulka 10 Struktura pojistného trhu - neživotní pojištění

Tabulka 11 Předepsané pojistné a podíly na trhu (tis. Kč, %)

Tabulka 12 Na co půjčují stavební spořitelny (počty úvěrů)

Tabulka 13 Zprostředkované pojistné nad 1 mld. Kč (tis. Kč)

Tabulka 14 Zaměstnanci a kanceláře členů asociace

Tabulka 15 První místa v anketě Pojišťovna roku

Seznam zkratek a symbolů

AČPM	Asociace českých pojišťovacích makléřů
AČSS	Asociace českých stavebních spořitelů
AKAT ČR	Asociace pro kapitálový trh České republiky
APF ČR	Asociace penzijních fondů ČR
BIPAR	Evropská federace pojišťovacích zprostředkovatelů
ČAP	Česká asociace pojišťoven
ČAOC	Česká Asociace obchodníků s cennými papíry
ČBA	Česká bankovní asociace
ČNB	Česká národní banka
ČP	Česká pojišťovna, a.s.
ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
EEC	Evropské hospodářské společenství
EFAMA	Evropské federace investičních fondů a společností
EHP	Evropský hospodářský prostor
EHS	Evropské hospodářské společenství
EPC	European Policy Centre, Evropská rada pro platby
ES	Evropská společenství
EU	Evropská unie
FBE	Evropská bankovní federace
FO	fyzická osoba
HDP	hrubý domácí produkt
IČ	identifikační číslo
ISIN	mezinárodní systém číslování pro identifikaci cenných papírů
KCP	Komise pro cenné papíry
KOPM	Komora pojišťovacích makléřů
MLM	Multi-Level-Marketing
NŽP	neživotní pojištění
OSSZ	okresní správa sociálního zabezpečení
OSVČ	osoba samostatně výdělečně činná

OZ	Občanský zákoník
PA	pojišťovací agent
PM	pojišťovací makléř
PO	právnícká osoba
PS	pojistná smlouva
PPZ	podřízený pojišťovací zprostředkovatel
SVIPO	System výměny informací o podezřelých okolnostech
TR	technická rezerva
VPA	výhradní pojišťovací agent
VZP	vázaný pojišťovací zprostředkovatel
ZPZ	Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích
ŽP	životní pojištění

Úvod

Téma „zprostředkovatelé finančních produktů“ je velmi rozsáhlé, protože zastřešuje celou škálou jevů, postupů a marketingových ukazatelů v procesu mezi nabídkou finančních produktů a poptávkou po nich. Na trhu se těchto produktů objevuje rozmanité množství, a to například ve formě různých druhů úvěrů, spoření, pojištění či investičních nástrojů. Díky rostoucímu a rozšiřujícímu se množství různých finančních institucí a jejich produktů je v dnešní době velmi složité se v této nabídce orientovat. Jednou z hlavních překážek je absence potřebného vzdělání a finanční gramotnosti nebo nechuť trávit dlouhý čas hledáním toho správného produktu. Díky tomu hrají finanční zprostředkovatelé nezastupitelnou roli, a to jak ve vztahu ke klientům, tak i k finančním institucím.

Toto téma diplomové práce jsem si zvolila z několika důvodů. Jednak v dané oblasti již mám osobní praktické zkušenosti. Ale především považuji dané odvětví za velice perspektivní a očekávám, že zkoumání vytyčeného jevu obohatí mé dosavadní znalosti o nové poznatky v daném oboru.

Diplomová práce je rozčleněna do pěti hlavních kapitol. První část představí finanční trh a subjekty, které tvoří jeho nedílnou součást. Druhá část již podrobněji nahlédne na činnost pojišťovacích zprostředkovatelů. Součástí této kapitoly bude přehled jednotlivých druhů pojišťovacích zprostředkovatelů a rozdílů, které mezi nimi panují. Třetí kapitola zasadí poskytování zprostředkovatelských služeb v České republice do legislativního rámce evropských společenství. Čtvrtý díl podrobně představí činnost a fungování jednotlivých zprostředkovatelských subjektů a jejich sdružení. V páté kapitole budou prezentovány a zanalyzovány vybrané hospodářské či marketingové výsledky těchto vybraných subjektů a asociací.

Cílem diplomové práce bude zanalyzovat současný stav finančních zprostředkovatelů na území České republiky se zaměřením na pojišťovací zprostředkovatele. Ekonomická analýza institucí finančních zprostředkovatelů obsáhne jejich činnost v letech 2006 až 2009.

V teoretické části své diplomové práce čerpám z odborných publikací českých i zahraničních autorů, zákonů České republiky a směrnic Evropských společenství. Dále ke splnění stanoveného cíle použiji internetové stránky jednotlivých asociací sdružujících finanční zprostředkovatele. V praktické části pro mě jsou nepostradatelným zdrojem výroční zprávy těchto institucí a další veřejně dostupné materiály.

1 Finanční zprostředkování

Z obecného hlediska je zprostředkování činnost, kterou se zprostředkovatel na základě zprostředkovatelské smlouvy zavazuje obstarat zájemci o finanční produkt uzavření smlouvy. Zájemce se naopak zavazuje, že zprostředkovateli poskytne za jeho zprostředkovatelskou činnost odměnu. Zájemce a zprostředkovatel jsou povinni oznamovat si navzájem všechny důležité okolnosti související se zprostředkováním, zejména okolnosti, které mohou ovlivnit rozhodnutí zájemce uzavřít zprostředkovatelskou smlouvu.¹

1.1 Finanční trh

Finanční trhy jsou trhy, na kterých dochází k transferu disponibilních fondů od přebytkových jednotek k deficitním jednotkám. Rozlišuje se:

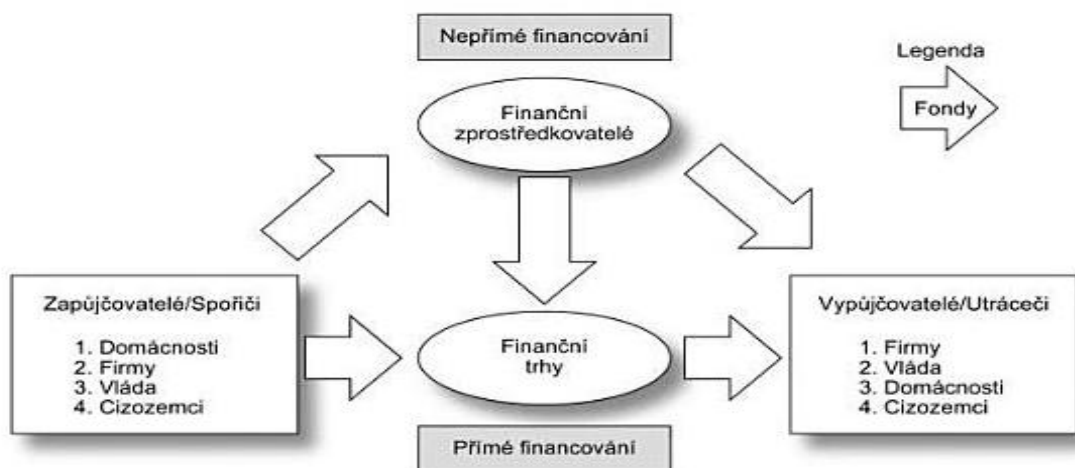
- **přímé financování:** bez finančních zprostředkovatelů,
- **nepřímé financování:** za pomoci finančních zprostředkovatelů.

Finanční trhy tvoří neodmyslitelnou součást každé ekonomiky a jejich efektivní fungování je klíčovým faktorem hospodářského růstu. Naopak špatně fungující finanční trhy ekonomiku značně oslabí a ekonomika se dostane do krize. Problémy finančního trhu se přenesou do ostatních segmentů ekonomiky a vzniká tak globální ekonomická krize. Finanční trhy ovlivňují přímo bohatství jednotlivců, chování firem a spotřebitelů a přispívají k cykličnosti ekonomiky.²

Obrázek č. 1 na str. 17 znázorňuje přímé a nepřímé financování ekonomických subjektů.

¹ § 774 až 777 Zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

² ČERNOHORSKÝ, J., P. TEPLÝ. *Základy financí*. 1.vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2011. s. 136. ISBN 978-80-247-3669-3.

Obrázek 1 Úloha finančních trhů

Zdroj: ČERNOHORSKÝ, J., P. TEPLÝ, Základy financí, s. 136

Finanční trhy se dělí na základě různých hledisek, např. podle:

1) typu instrumentu

- a. **dluhové trhy**, na kterých se obchodují dluhové instrumenty, např. dluhopisy a dělí se na:
 - krátkodobé (splatné do 1 roku),
 - střednědobé (splatné od 1 roku do 10 let),
 - dlouhodobé (splatnost instrumentů nad 10 let),
- b. **akciové trhy**, na kterých se obchodují akcie,

2) obchodovatelnosti instrumentu

- a. **primární trh**, na kterém jsou instrumenty prodávány prvotním investorům (typickým příkladem je prvotní nabídka akcií pro investory (tzv. IPO),
- b. **sekundární trh**, na kterém jsou obchodovány již vydané instrumenty (např. akcie koupené investorem v rámci IPO následně prodané dalšímu investorovi,

3) organizace trhů:

- a. **burzovní trhy**, kde jsou obchody vysoce standardizovány a probíhají za jedinou cenu (např. Burza cenných papírů Praha),

- b. **mimoburzovní trhy**, kde je standardizace obchodů podstatně nižší než na burzovních trzích, a na kterých se obvykle vyskytují dvě ceny pro instrumenty (např. RM-systém),

4) splatnosti instrumentu:

- a. **peněžní trh**, na kterém jsou obchodovány instrumenty se splatností do 1 roku (např. státní pokladniční poukázky),
- b. **kapitálový trh**, na kterém jsou obchodovány instrumenty se splatností nad 1 rok (např. dlouhodobé dluhopisy nebo akcie),

5) rozvinutosti trhů:

- a. **vyzrálé trhy** s „úplnými“ kontakty (např. USA, Německo),
- b. **rozvíjející se trhy**, obvykle s neúplnými kontakty, nízkou likviditou a efektivností³

1.2. Finanční zprostředkovatelé

Finanční zprostředkovatelé umožňují přesun disponibilních fondů. Pro uspokojení potřeb jednotlivých subjektů existuje celá řada finančních zprostředkovatelů, které lze rozdělit do čtyř hlavních kategorií:

- **depozitní instituce**: komerční banky, stavební spořitelny a družstevní záložny,
- **smluvně spořicí instituce**: penzijní fondy a pojišťovny,
- **investiční zprostředkovatelé**: hedžové fondy, private equity, suverénní fondy, finanční společnosti a podílové fondy,
- **ostatní finanční instituce**: hypoteční banky, leasingové společnosti a faktoringové společnosti.

Vzhledem k tomu, že různé finanční zprostředkovatelé obhospodařují různá finanční aktiva, liší se i jejich struktura pasiv (zdroj fondů) a struktura aktiv (užití fondů). Např. pojišťovny vybrané pojistné investují zejména do dluhopisů a akcií. Naopak komerční

³ ČERNOHORSKÝ, J., P. TEPLÝ, ref. 2, s. 137.

banky jsou primárně financovány depozity, poskytují úvěry a nakupují dluhopisy. Podrobnější informace o struktuře pasiv a aktiv finančních zprostředkovatelů uvádí Tabulka 1.

Tabulka 1 Finanční zprostředkovatelé

Druh zprostředkovatele	Hlavní aktiva (užití fondů)	Hlavní pasiva (zdroj fondů)
Depozitní instituce (banky) Komerční banky	Firemní úvěry Spotřebitelské úvěry Hypotéky Vládní dluhopisy Municipální dluhopisy	Depozita
Stavební spořitelny	Úvěry na bydlení	Depozita
Družstevní záložny	Spotřebitelské úvěry	Depozita
Smluvně spořicí instituce Pojišťovny	Firemní dluhopisy Vládní dluhopisy Akcie	Pojistné
Penzijní fondy	Firemní dluhopisy Vládní dluhopisy Akcie	Příspěvky zaměstnanců a zaměstnavatelů
Investiční zprostředkovatelé Hedžové fondy	Firemní dluhopisy Vládní dluhopisy Akcie Deriváty	Podílové listy
Private equity	Majetkové podíly ve firmách Finanční investice do začínajících firem	Vklady majetkových investorů
Suverénní fondy	Firemní dluhopisy Vládní dluhopisy Akcie	Státní a vládní prostředky
Finanční společnosti	Firemní úvěry Spotřebitelské úvěry	Komerční papíry Dluhopisy Akcie
Podílové fondy	Firemní dluhopisy Vládní dluhopisy Akcie	Podílové listy
Fondy peněžního trhu	Instrumenty peněžního trhu	Podílové listy
Ostatní finanční instituce Hypoteční banky	Hypotéky	Hypoteční zástavní listy
Leasingové společnosti	Leasingové pohledávky	Bankovní úvěry
Factoringové společnosti	Obchodní pohledávky	Bankovní úvěry

Zdroj: ČERNOHORSKÝ, J., P. TEPLÝ, Základy financí, s. 139

Fungování finančních trhů je provázeno celou řadou tržních selhání a nedokonalostí, které jsou důvodem pro existenci finančních zprostředkovatelů. Mezi tržní nedokonalosti patří:

- **informační náklady:** Investičnímu rozhodnutí předchází vyhledávání a vyhodnocování informací o jednotlivých investičních příležitostech. Individuální investoři musí vynakládat velké finanční prostředky k tomu, aby se dostali do databází, navíc tomu musí obětovat čas atp. Navíc nemusí být schopni všechny informace nashromáždit a zpracovat tak efektivně jako to dokáží finanční zprostředkovatelé.
- **Informační asymetrie:** Tato tržní nedokonalost vyplývá ze skutečnosti, že nejkvalitnějšími informacemi disponují jednotlivé podnikatelské subjekty. Informační asymetrii mohou finanční zprostředkovatelé alespoň částečně eliminovat.
- **Transakční náklady:** Transakční náklady představují sumu přímých nákladů na daný obchod a nákladu příležitosti. Přímými náklady jsou např. poplatky za sepisování smluv, telefon a jiné skutečně vynaložené výdaje. Náklady příležitosti jsou spojeny se ztrátou času.
- **Problém zajištění likvidity:** Likvidita investic do podnikatelských projektů může být do značné míry omezena. Finanční zprostředkovatelé jsou schopni poskytnout dobré zajištění proti šokům z nedostatku likvidity.⁴

Finanční zprostředkovatelé podstupují nákladný proces zkoumání a analyzování informací o jednotlivých investičních příležitostech a poskytují je ostatním subjektům. Dále vyhledávají investiční příležitosti a informace o nich prodávají přebytkovým subjektům, přijímají vklady a poskytují úvěry. Na základě služeb, které finanční zprostředkovatel poskytuje, se dělí na polopřímé a nepřímé financování. V **polopřímém** financování broker či dealer buď pouze poskytuje informace o možných nákupech a prodeích finančních dokumentů, nebo sám přímo kontaktuje potenciální kupce a prodávce.

⁴ NÝVLTOVÁ, R., P. MARINIČ. *Finanční řízení podniku. Moderní metody a trendy*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2010. s. 27. ISBN 978-80-247-3158-2.

Nepřímé financování, které zajišťují především banky, pojišťovny a investiční a penzijní fondy obsahuje dvě separátní, ale zároveň simultánní transakce:

- nákup primárních finančních instrumentů emitovaných deficitními jednotkami,
- emisi sekundárních finančních instrumentů a jejich prodej přebytkovým jednotkám.

Struktura finančních zprostředkovatelů závisí na řadě faktorů (kvalita regulace finančního trhu, jeho informační efektivnost, fáze vývoje ekonomiky aj.). Dále je determinována hlavně chováním domácností. Mezi finančními zprostředkovateli v České republice zaujímají dlouhodobě hlavní pozici banky.⁵ (viz Obrázek 2).

Obrázek 2 Podíly finančních zprostředkovatelů v ČR na aktivech finančního sektoru (2008)

Zdroj: NÝVLTOVÁ, R., P. MARINIČ, Finanční řízení podniku, s. 29

1.2.1 Depozitní instituce

Mezi depozitní instituce patří banky, stavební spořitelny a družstevní záložny. Činnost **bank** upravuje Zákon č. 21/1992 Sb., o bankách. Podle tohoto zákona se bankou rozumí akciová společnost, která přijímá vklady od veřejnosti a poskytuje úvěry. K výkonu činnosti musí mít licenci, kterou uděluje Česká národní banka (dále ČNB). Na základě licence může banka vykonávat i další činnosti jako např. investování do cenných papírů na vlastní účet, finanční leasing, platební styk a zúčtování, poskytování záruk, obchodování

⁵ NÝVLTOVÁ, R., P. MARINIČ, ref. 4, s. 28

s devizovými hodnotami a zlatem atd..⁶ Tyto činnosti mohou na území české republiky vykonávat také pobočky zahraničních bank.

Český bankovní systém funguje na principu dvoustupňového bankovníctví, kde makroekonomickou funkci zabezpečuje centrální banka (ČNB) a mikroekonomickou funkci naplňují komerční banky. V ČR jsou banky zpravidla univerzální, mohou tedy poskytovat celou škálu bankovních produktů, jak klasické produkty komerčního bankovníctví (přijímání vkladů, poskytování úvěrů), tak i produkty investičního bankovníctví (obchod s cennými papíry). Systém univerzálních bank ještě doplňují spořitelny, speciální banky (Česká exportní banka) a úvěrová družstva (družstevní záložny).

Stavební spořitelny jsou specifickým druhem spořitelen, které spravují na základě smlouvy o stavebním spoření kolektivně shromážděné peněžní prostředky. Spořitelny garantují klientovi, že mu při splnění předem známých podmínek vznikne nárok na získání úvěru za účelem bydlení za pevnou, relativně výhodnou úrokovou sazbu. Účastníci stavebního spoření tvoří uzavřený kolektiv.⁷ **Družstevní záložny** jsou finanční instituce, které v České republice vznikly na základě Zákona č. 87/1995 Sb., o spořitelních a úvěrových družstvech, ve znění pozdějších předpisů. Základním principem činnosti družstevních záložen je poskytování obvyklých bankovních služeb výhradně svým členům. Na tyto instituce se vztahuje zákon o bankách jen omezeně. Po počátečním dynamickém rozvoji družstevních záložen je dnes po krizi celého sektoru jejich význam okrajový.⁸

1.2.2 Smluvní spořicí instituce

Smluvní spořicí instituce jsou financovány zejména z pravidelných plateb klientů. U pojišťoven se jedná o placené pojistné a u penzijních fondů jde o příspěvky klientů

⁶ Na základě Zákona č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů

⁷ POLOUČEK, S., et al. *Peníze, banky, finanční trhy*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2009. s. 308. ISBN 978-80-7400-152-9.

⁸ SYNEK, M., E. KISLINGEROVÁ. *Podniková ekonomika*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 329. ISBN 978-80-7400-336-3.

a jejich zaměstnavatelů. Aktiva obou institucí se skládají především z dluhopisů a akcií.⁹ **Pojišťovny** jsou specifické finanční instituce, které jsou oprávněny k pojišťovací a zajišťovací činnosti. Jejich vznik a fungování upravuje Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví (od 1. ledna 2010 Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví). Hlavním úkolem pojišťoven je přebírat různé druhy rizik. Klienti pojišťovny využívají k eliminaci a zmírnění či kompenzaci nepříznivých následků nahodilých jevů, jež mají za následek škodu na majetku, zdraví či jiných hodnotách klientů. Pojišťovny vytvářejí pojistně-technické rezervy, které jsou určeny ke krytí budoucích závazků z pojištění. Prostředky technických rezerv umísťují na finančním trhu.

Penzijní fondy jsou upraveny Zákonem č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem. Penzijní fondy mohou v České republice jako jediní provádět penzijní připojištění. Často jsou penzijní fondy zakládány bankami. Účastníci penzijního připojištění si do penzijních fondů posílají a investují část svého běžného příjmu či úspor během svého pracovně aktivního období života. Penzijní fondy tyto příspěvky zhodnocují investováním na finančních trzích.

1.2.3 Investiční zprostředkovatelé

Investiční zprostředkovatelé se liší nejen způsobem transformace kapitálu, ale i velikostí spravovaných aktiv. Mezi investiční zprostředkovatele patří hedžové fondy, private equity, suverénní fondy, finanční společnosti, podílové fondy a fondy peněžního trhu. **Hedžové fondy** jsou takové fondy, které se zajišťují proti nepříznivému vývoji na kapitálových trzích tím, že nákup cenného papíru vyrovnávají současným prodejem jiného aktiva (např. opce), jež je obvykle doručitelné v nějakém pozdějším budoucím datu za známých podmínek. Díky tomu se daří fondům předejít velkému propadu trhu.¹⁰

Finanční společnosti jsou typickými investičními zprostředkovateli. Poskytují úvěry drobným spotřebitelům (úvěry na koupi spotřebního zboží jako auta, pračky, nábytek atd.), dále poskytují úvěry firmám ke koupi výrobního zařízení. Velké finanční společnosti

⁹ ČERNOHORSKÝ, J., P. TEPLÝ, ref. 2, s. 138

¹⁰ Dower.cz. FAQ. [on-line]. [cit. 2011-09-01]. Dostupný z WWW: <http://www.dower.cz/faq-2.html?id_faq=10&id_t=1>.

získávají zdroje emisí krátkodobých i dlouhodobých cenných papírů a jejich prodejem na kapitálovém a peněžním trhu. Malé finanční společnosti často spoléhají na bankovní úvěr. Řada finančních společností jsou pobočky výrobních firem, které jim pomáhají prodávat jejich výrobky. V České republice je takovou společností např. Škofin.¹¹

Podílové fondy fungují jako nástroj kolektivního investování a shromažďují peníze podílníků a investují je do cenných papírů. Podílové fondy poskytují investorům výhodu diverzifikace a profesionálního managementu. Za své služby si správce fondu strhává poplatek, který se nejčastěji pohybuje od 0,5 % do 2 % aktiv ročně. Všichni podílníci spolu sdílejí společně výnosy i ztráty fondu.¹² **Fondy peněžního trhu** jsou nejbezpečnější ze všech podílových fondů. Musí proto investovat do velice bezpečných cenných papírů, kterým nekolísá jejich tržní hodnota. Takovým typickým cenným papírem, který kupuje fond peněžního trhu v podmínkách ČR, je český státní dluhopis se splatností 1 roku. Zde je vysoká jistota, že bude dluhopis splacen. Fond dále ukládá peníze do termínovaných vkladů u bank, do pokladničních poukázek nebo do dluhopisů cizích států.¹³

1.2.4 Ostatní finanční instituce

V České republice nepotřebují **leasingové společnosti** ke své komerční činnosti zvláštní licenci. Jejich činnost není posuzována dle zákona o bankách a není vůči nim uplatňován bankovní dohled ani zvláštní administrativní dozor jiného státního orgánu. Leasingové společnosti jsou tedy povinny řídit se stejnými předpisy jako ostatní podnikatelé (obchodní zákoník atp.). Jako poskytovatel leasingu může vystupovat kterákoli obchodní společnost nebo fyzická osoba podnikající na základě živnostenského oprávnění.¹⁴ Za **hypoteční banky** jsou v podmínkách České republiky označovány banky, které mají oprávnění na vydávání hypotečních zástavních listů.

¹¹ POLOUČEK, S., et al., ref. 7, s. 334

¹² GLADIŠ, D. *Naučte se investovat*. 2. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2005. s. 144. ISBN 978-80-247-1205-5.

¹³ SYROVÝ, P. *Investování pro začátečníky*. 2. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2010. s. 46. ISBN 978-80-247-3486-66.

¹⁴ NÝVLTOVÁ, R., P. MARINIČ, ref. 4, s. 34.

1.3 Propojování finančních služeb

Při provozování finančních služeb dochází k vzájemnému propojování těchto služeb, především v oblasti služeb standardního charakteru, typizovaných produktů pojišťoven a bank. Vzájemné vazby bank, pojišťoven a obchodníků s cennými papíry jsou realizovány třemi modely:

- **separátní model**, kde vedle sebe existují tři samostatná nezávislá odvětví, v nichž se finanční instituce věnují pouze své hlavní činnosti,
- **kooperativní řešení**, kdy se obě nebo všechny tři strany zachovávají suverenitu svých produktů, přičemž se uplatňuje kooperace s variantami od volných zájmových sdružení až po organizovaná pracovní seskupení v oblasti prodeje nebo správy,
- **koncernové řešení**, tzv. podílový model, kdy se zakládají vlastní dceřinné společnosti nebo je zakoupen většinový podíl již existující společnosti. V takovém případě se jedná o převahu jednoho partnera, suverenita produktu není zajištěna.¹⁵

Díky shodným rysům bankovních a pojišťovacích produktů vzniklo tzv. „*bankopojištění*“¹⁶, kde se pojistné produkty prodávají na přepážkách bank. Jedná se o spolupráci bank a pojišťoven v distribuční oblasti. Společně s konceptem bankopojištění se začal rozvíjet i koncept **assurfinance**. **Assurfinance** znamená prodej bankovních produktů prostřednictvím pojistitelů, zejména prodeje jednoduchých bankovních produktů. Prodej bankovních produktů ovšem není tak rozšířen jako bankopojištění. Vedle **assurfinance** existuje i koncept **allfinance**, který znamená nabídku plně integrovaných finančních řešení klientům ze strany bank. Tento přístup je založen na aktivním průzkumu potřeb klienta. Jedná se především o dlouhodobý vztah s klienty. Tyto služby mohou zahrnovat:

- běžný účet a platební styk,
- spořicí a investiční instrumenty,
- různé typy půjček a úvěrů,

¹⁵ BÖHM, A., K. MUŽÁKOVÁ. *Pojišťovnictví a regulace finančních trhů*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2010. s. 47. ISBN 978-80-7431-035-5.

¹⁶ o bankopojištění více na str. 36.

- všechny typy životního a neživotního pojištění,
- nástroje řízení rizika,
- právní a poradenské služby.¹⁷

Propojování mezi pojišťovnami, bankami a ostatními finančními institucemi se uskutečňuje také v majetkovém propojení finančních institucí. V tomto případě se hovoří o vytváření finančních konglomerátů. Obecně lze finanční konglomerát charakterizovat jako skupinu subjektů, které se věnují především finančním aktivitám, přitom z velké části je jejich působnost alespoň ve dvou odlišných finančních odvětví (bankovníctví, pojišťovnictví a investování na trhu cenných papírů). Finanční konglomeráty mohou mít různou strukturu. Při propojování bankovních a pojišťovacích služeb mohou být využity následující strategie:

- založení nové filiálky,
- založení společného podniku,
- strategie majoritního podílu,
- zakládání společných holdingových společností,
- strategie kombinované účasti a distribuce,
- strategie kooperace v distribuci produktů.¹⁸

1.4 Platné předpisy v oblasti investičního poradenství a zprostředkování

Platnými předpisy v oblasti investičního poradenství a zprostředkování jsou:

- Zákon č. 230/2008 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů

¹⁷ DUHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha: Ekopress, 2003. s. 151. ISBN 80-86119-67-X.

¹⁸ BÖHM, A., K. MUŽÁKOVÁ, ref. 15, s. 49.

- Zákon č. 257/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o podnikání na kapitálovém trhu, zákona o kolektivním investování a zákona o dluhopisech
- Zákon č. 57/2006, o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem,
- Vyhláška č. 231/2009 Sb., o náležitostech a způsobu vedení deníku obchodníka s cennými papíry a zásadách pro vedení evidence přijatých a předaných pokynů investičního zprostředkovatele,
- Vyhláška č. 237/2008 Sb., o podrobnostech některých pravidel při poskytování investičních služeb

1.4.1 Zákon o podnikání na kapitálovém trhu

Zákon č. 230/2008 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu je novelou Zákona č. 256/2004. Tento zákon zpracovává příslušné předpisy Evropských společenství a upravuje poskytování služeb v oblasti kapitálového trhu, ochranu kapitálového trhu a investorů a veřejnou nabídku cenných papírů. V této souvislosti je důležité zmínit také Zákon č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem. Jednotný dohled nad finančním trhem se promítl hned do několika zákonů. Kromě zákona o podnikání na kapitálovém trhu se změna dotkla i zákona o pojišťovnictví, zákona o pojistné smlouvě a zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích.¹⁹ V souvislosti se sjednocením státního dohledu nad finančním trhem pod jednu instituci (ČNB) se změnila právní terminologie Zákona č. 230/2008. Např. termín „*státní dozor*“ se změnil na „*dohled*“, termín „*ministerstvo financí a Komise pro cenné papíry*“ se změnil na „*Česká národní banka*“.

Podle tohoto zákona se rozumí profesionálním investorem obchodník s cennými papíry, banka, pojišťovna, zajišťovna, investiční společnost, investiční fond, penzijní fond, ale také kromě jiných např. stát a nebo Česká národní banka. Tyto v zákoně vyjmenované subjekty poskytují investiční služby třetím osobám.

¹⁹ více o Zákoně č. 57/2006 Sb., a sjednocením dohledu nad finančním trhem na str. 66.

Mezi investiční služby patří např.:

- přijímání a předávání pokynů týkajících se investičních nástrojů (např. akcie či dluhopisy) a provádění pokynů týkajících se investičních nástrojů na účet zákazníka,
- obchodování s investičními nástroji na vlastní účet, obhospodařování majetku zákazníka (je-li jeho součástí investiční nástroj), a to na základně volné úvahy v rámci smluvního ujednání,
- investiční poradenství týkající se investičních nástrojů,
- upisování nebo umístování investičních nástrojů se závazkem jejich upsání,
- další doplňkové služby, např. úschova a správa investičních nástrojů atd.

Investičním nástrojem se myslí např. investiční cenné papíry, deriváty, akcie, dluhopisy, opce, finanční termínované smlouvy jako futures, forwardy, swapy atd.²⁰

Obchodníci s cennými papíry musí provádět svou činnost pomocí osob, které jsou důvěryhodné a které mají znalosti nezbytné pro plnění přidělených činností. To musí prokázat příslušnými doklady. Obchodníci s cennými papíry mohou při poskytování investičních služeb vystupovat jako broker, dealer nebo v obou rolích. Dealer obchoduje svým jménem na vlastní účet a riziko. Dealer tedy musí vlastnit portfolio investičních nástrojů, do kterého a z kterého instrumenty nakupuje a prodává. Zdroje zisku pro dealera je „*spread*“, tj. rozpětí mezi nákupními a prodejními kurzy investičních nástrojů. Broker může jednat vlastním jménem, nicméně vždy na cizí účet a riziko. Pracuje tedy jako agent svých klientů, jejichž příkazy k nákupu a prodeji realizuje.²¹

²⁰ Na základě Zákona č. 230/2008 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů.

²¹ NÝVLTOVÁ, R., P. MARINIČ, ref. 4, s. 32

1.4.2 Vyhlášky

Vyhláška č. 237/2008 Sb., o podrobnostech některých pravidel při poskytování investičních služeb upravuje způsob dodržování pravidel obezřetného poskytování investičních služeb, pravidla uchovávání dokumentů a záznamů týkajících se poskytnuté investiční služby a pravidla jednání se zákazníky při poskytování investičních služeb. Pravidla stanovená touto vyhláškou se týkají obchodníka s cennými papíry a investičního zprostředkovatele.²² **Vyhláška č. 231/2009 Sb.**, upravuje náležitosti a způsob vedení deníku obchodníka s cennými papíry a náležitosti a způsob vedení evidence investičního zprostředkovatele.

²² Na základě Vyhlášky č. 237/2008 Sb., o podrobnostech některých pravidel při poskytování investičních služeb.

2 Zprostředkovatelská činnost v pojišťovnictví

Obecně lze říci, že zprostředkovatelská činnost, jako neoddělitelná součást pojišťovnictví, se začala formovat nejprve na ostrovních a v přímořských státech. Posléze s určitým zpožděním se začalo vytvářet ve vnitrozemských státech, kde obyvatelé sužovali především požáry.²³

Prvním impulsem ke vzniku profese pojišťovacího zprostředkovatele byla existence námořního obchodu na přelomu 17. a 18. stol. V této době byla světovou velmocí Anglie, a právě ve Spojeném království se objevovaly osoby označované jako pojišťovací makléři. Jejich předmětem činnosti bylo spolupracovat s majiteli obchodních lodí. Na základě jejich žádosti vyhledávali pojistitele, kteří by byli ochotni s majitelem lodi uzavřít pojistnou smlouvu, a přenést tak na sebe vymezená rizika spojená s plavbou po moři. Kromě pojišťovacích makléřů se na trhu objevovaly i osoby, jež se zabývaly uzavíráním pojistných smluv. Tito lidé byli na rozdíl od pojišťovacích makléřů spjatí s konkrétní pojišťovnou, pro kterou získávaly klienty. Nejednalo se o zaměstnance pojišťovny, ale o obchodní zástupce, kteří měli k pojišťovně úzký vztah, neboť jim poskytovala prostředky nezbytné k jejich činnosti.²⁴

2.1 Úvod do zprostředkování pojištění

Pojišťovací zprostředkovatelé jsou samostatnými podnikatelskými subjekty, kteří působí na pojišťovacím trhu. Jejich úlohou je zkontaktovat kupce a prodejce pojišťovací služby s výhledem na uzavření pojistné smlouvy. Představují mezičlánek, který usnadňuje styk klienta s pojišťovnou.²⁵

²³ DAŇHEL, J., J. CHALOUPECKÝ, et al. *Vybrané kapitoly z pojišťovnictví*. 2. vyd. Praha: Česká asociace pojišťoven, 1999. s.11-12.

²⁴ MAŘÍKOVÁ, Jana. *Zprostředkovatelé pojištění v ČR po vstupu do EU*. Brno, 2007. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta. s. 11.

²⁵ DUCHÁČKOVÁ, ref. 17, s. 148.

Důvody k využívání služeb pojišťovacích zprostředkovatelů:

- zprostředkovatel rozumí trhu a může tak sladit zákaznickovy potřeby s pojistnými produkty, které jsou na pojistném trhu nabízeny,
- na pojišťovacích trzích působí velké množství pojistitelů, kteří nabízejí širokou škálu svých produktů, zprostředkovatel se v těchto produktech orientuje, a může tak doporučit optimální produkt pro daného zákazníka,
- tím, že má zprostředkovatel přehled o nabízených produktech na pojišťovacím trhu, může dosáhnout nižších nákladů přiměřených kvalitě služeb.²⁶

V podmínkách České republiky je pojišťovací zprostředkovatel charakterizován jako osoba (fyzická nebo právnická), která za úplatu provozuje zprostředkovatelkou činnost v oblasti pojišťovnictví. Zprostředkovatele lze rozdělit podle toho, jaký je rozsah jejich činnosti a zda sjednávají pojistné smlouvy pouze pro jednu pojišťovnu nebo pro více pojišťoven. Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích pojmenovává celkem pět kategorií zprostředkovatelů. Konkrétně se o nich zmiňuje § 5 - 9 Zákona č. 38/2004 Sb.

V současné době jsou platné tyto typy pojišťovacích zprostředkovatelů:

- vázaný pojišťovací zprostředkovatel,
- podřízený pojišťovací zprostředkovatel,
- výhradní pojišťovací agent,
- pojišťovací agent,
- pojišťovací makléř,
- pojišťovací zprostředkovatel s domovským členským státem jiným, než je Česká republika.

Obecně existují zprostředkovatelé, kteří pracují pouze pro jednoho pojistitele, se kterým mají uzavřenou smlouvu o zprostředkování (pro jiné pojistitele mohou sjednávat pouze v případě, že k tomu dá „domovský“ pojistitel souhlas, neboť sám daný druh pojištění

²⁶ DUCHÁČKOVÁ, E., ref. 17, s. 148 - 149.

neprovozuje). Dále lze hovořit o zprostředkovatelích v klasickém pojetí, tj. zprostředkovávají sjednání pojistných smluv s více pojistiteli.²⁷

Zvláštním druhem zprostředkovatele je tzv. makléř, který hledá pro svého klienta optimální pojistnou ochranu na základě plné moci nebo na základě smlouvy s klientem. Klasický makléř si vytváří vlastní pojistný kmen, stará se o pojistné smlouvy v průběhu celé pojistné doby, tzn. snaží se pojistné smlouvy aktualizovat podle měnících se podmínek klienta, podílí se na likvidaci škod. Můžeme se setkat i s tzv. kaptivním makléřem, který vyhledává pojistnou ochranu výhradně pro svůj podnik. Pracuje stejně jako klasický makléř, ale jeho jediným klientem je mateřský podnik.²⁸

Vlastníci a manažeři podniků hledají pomoc pojišťovacích makléřů hlavně z důvodu:

- že v jejich podniku není nikdo, kdo by dokázal spolehlivě identifikovat a ocenit rizika daného provozu,
- že podnik není spokojen s dosavadním pojistitelem,
- že se vedení podniku neorientuje na pojišťovacím trhu.

Zprostředkovatelská činnost v pojišťovnictví (dle Zákona č. 38/2004 Sb.) spočívá v:

- předkládání návrhů na uzavření pojistných smluv nebo zajišťovacích smluv,
- provádění přípravných prací směřujících k uzavření pojistných nebo zajišťovacích smluv,
- uzavírání pojistných nebo zajišťovacích smluv jménem a na účet pojišťovny nebo zajišťovny, pro kterou je tato činnost vykonávána, nebo
- pomoci při správě pojištění a vyřizování nároků z pojistných nebo zajišťovacích smluv.

²⁷ DUCHÁČKOVÁ, E., ref. 17, s. 149.

²⁸ Tamtéž, s. 149

2.2 Distribuční síť v pojišťovnictví České republiky

Aby mohly pojišťovny provozovat pojišťovací činnost, tj. uzavírat pojistné smlouvy, spravovat pojištění a poskytovat plnění z pojistných smluv, musí mít nejdříve co nabídnout a komu. K tomu, aby se nabízené produkty a služby pojišťoven dostaly ke klientům, slouží různé distribuční sítě (kanály).

Distribuční kanály lze rozdělit do tří skupin:

- zprostředkovatelé pojištění,
- kooperační partneři,
- alternativní distribuční kanály.²⁹

Nejvýznamnějším distribučním kanálem jsou pojišťovací zprostředkovatelé, kteří se člení na:

- **vlastní distribuční síť pojišťovny**: tvořená zaměstnanci pojišťovny a pojišťovacími zprostředkovateli,
 - **externí distribuční síť pojišťovny**: tvořená pouze pojišťovacími zprostředkovateli,
 - **MLM (Multi-Level-Marketing) síť**: tvořená pojišťovacími zprostředkovateli.³⁰
- Multi-Level-Marketing je efektivní metoda přímého prodeje, která není spojená s náklady na reklamu, podporu prodeje a marketing. Úspěch MLM je založen na jednoduchém principu: velké množství prodejců prodává jednoduše srozumitelnou službu či nenáročný výrobek. Každý z prodejců je odměňován na základě svého tempa, které se odvíjí od individuálních schopností prodejce.³¹

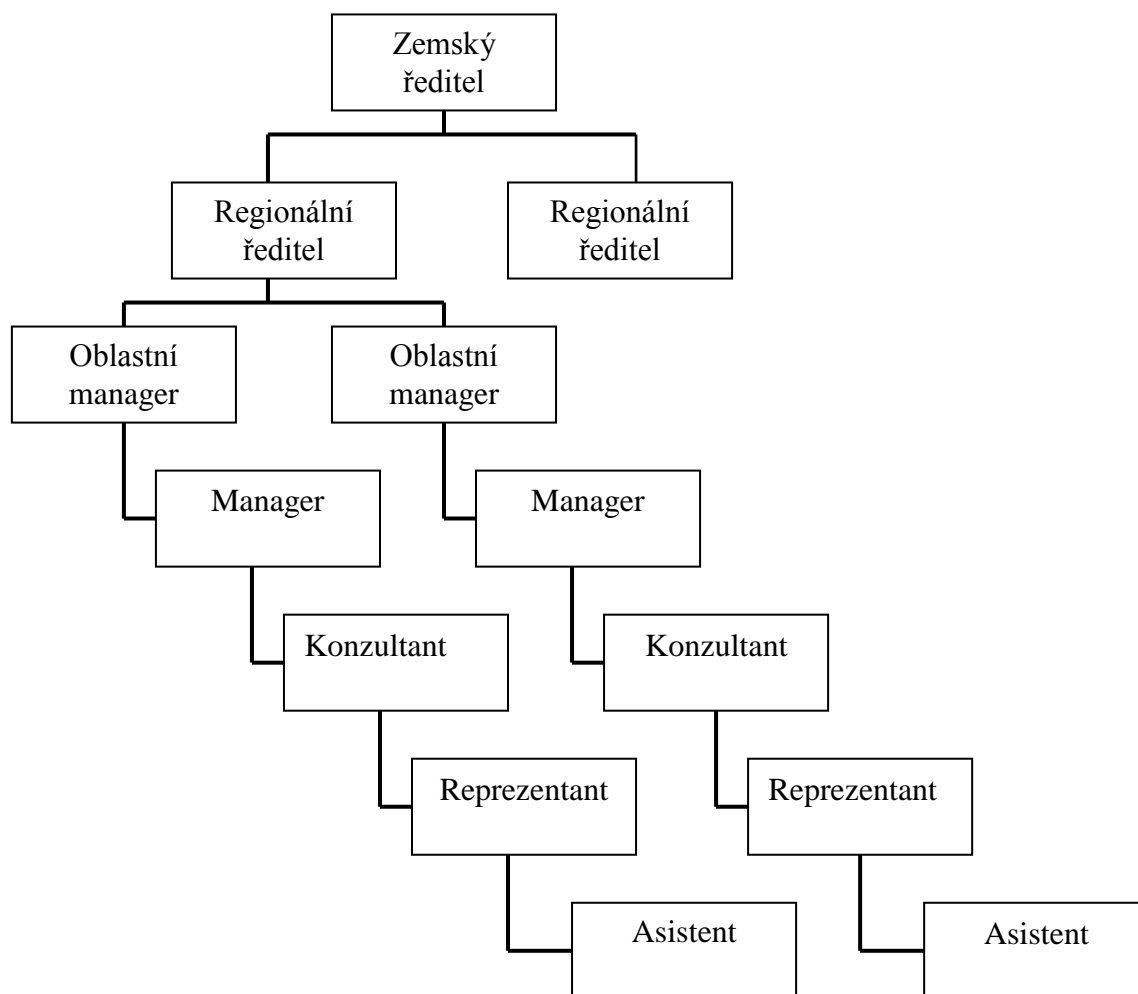
Multilevel marketing se v České republice objevil počátkem devadesátých let a v jejich průběhu si získal i spoustu odpůrců, když se stal nástrojem mnoha

²⁹ HRUBOŠOVÁ, M. *Profese pojišťovací zprostředkovatel, aneb co by měl každý „pojišťovák“ vědět*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2009. s.11. ISBN 978-80-7201-775-1.

³⁰ Tamtéž, s. 11

³¹ DOLORES, María and García SÁNCHEZ. *Marketing multinivel*. 1th ed. Madrid: ESIC Editorial, 2004. s 33. ISBN 84-7356-380-8.

nepoctivců. V povědomí lidí je často MLM nepřesně zaměňován za pojem „pyramida“. Mezi nejznámější MLM sítě u nás patří: Avon, Oriflame, Herbalife, Mary Kay a v oblasti prodeje pojistných produktů pak OVB nebo Partners. Produkty, které se nejčastěji prodávají prostřednictvím MLM sítí jsou životní pojištění a hypotéky, které jsou spojeny s vysokými provizemi.

Obrázek 3 Příklad konceptu MLM sítě

Zdroj: HRUBOŠOVÁ, M., Profese pojišťovací zprostředkovatel, aneb co by měl každý „pojišťovák“ vědět, s. 39

Poznámka: jedná se pouze o možnou ukázkou MLM sítě i označení pozic. Všechny pozice jsou ale obsazeny pojišťovacími zprostředkovateli typu podřízený pojišťovací zprostředkovatel.

Vedle pojišťovacích zprostředkovatelů hrají velký význam také tzv. kooperační partneři, kteří prodej pojištění provozují jako vedlejší činnost. Mezi nejvýznamnější kooperační partnery patří banky, které prodávají pojištění v napojení na některý z jejich bankovních produktů. Mluví se o tzv. bankopojištění nebo cross-sellingu (křížový prodej). Bankopojištění je označení pro prodej finančního (bankovního) produktu s pojistným produktem. Jedná se o propojení dvou produktů, bankovního a nebankovního (pojistného), které klientovi nabízí zvýšené pokrytí jeho potřeb a rizik, např. platební karta spolu s cestovním pojištěním, kreditní karta spolu s pojištěním proti zneužití platební karty, hypoteční úvěr s životním pojištěním a další.

Pojistné produkty, které se nabízejí formou bankopojištění, musejí být velmi jednoduché a srozumitelné. A to z toho důvodu, aby je pracovníci bank, kteří nemají odborné vzdělání na stejné úrovni jako zprostředkovatelé pojištění, mohli vysvětlit svým klientům podstatu nabízeného pojistného produktu. Pracovníci bank jsou školeni převážně na prodej bankovních produktů a prodej pojistných produktů je pro ně pouze doplňkový. Banka a pojišťovna spolu uzavřou skupinovou smlouvu pro prodej pojištění přes bankovní distribuční síť. Předmětem smlouvy je přesné vymezení pojmů, specifikace podmínek, způsob plnění a stanovení výše odměny. Nezbytnou součástí smlouvy tvoří všeobecné pojistné podmínky.³²

Dalšími kooperačními partnery jsou:

- zdravotní pojišťovny,
- leasingové společnosti,
- stavební spořitelny,
- prodejci automobilů,
- cestovní kanceláře...³³

Pojišťovny vedle těchto distribučních kanálů využívají také nově přichozí tzv. alternativní distribuční kanály. Mezi ně patří:

³² HRUBOŠOVÁ, M., ref. 29, s. 11.

³³ Tamtéž, s. 12.

- **direct marketing**: neboli přímý marketing. Podle Birda se direct marketingem rozumí veškerá reklamní aktivita, která vytváří a má užitek z přímého vztahu mezi prodejcem a jeho individuálním klientem.³⁴
- **internet**: jedná se o přímé sjednání pojištění prostřednictvím internetu. Produkty, které lze sjednat přes internet jsou: cestovní pojištění, havarijní pojištění, zákonné pojištění odpovědnosti z provozu vozidla, úrazové pojištění a pojištění odpovědnosti. Mezi hlavní hráče při sjednávání pojištění přes internet patří: Česká pojišťovna, a.s., Allianz pojišťovna, a.s., ČSOB Pojišťovna, a.s., Kooperativa pojišťovna, a.s., Generali Pojišťovna, a.s., Česká podnikatelská pojišťovna, a.s., a Uniqua pojišťovna, a.s..

Tabulka 2 Přehled pojišťoven s nabídkou produktů přes internet (8/2009)

Pojišťovna	Cestovní pojištění	Havarijní pojištění	Povinné pojištění	Úrazové pojištění	Pojištění odpovědnosti občana
Allianz pojišťovna, a. s.	ano	ano	ano	ne	ano
Česká podnikatelská pojišťovna a.s.	ano	ano	ano	ne	ano
Česká pojišťovna, a.s.	ano	ano	ano	ano	ano
ČSOB Pojišťovna, a.s.	ano	ano	ano	ano	ne
Kooperativa pojišťovna, a.s.	ano	ne	ano	ne	ne
Generali Pojišťovna, a.s.	ano	ne	ano	ne	ano
UNIQUA pojišťovna, a.s.	ano	ano	ano	ano	ne

Zdroj: vlastní zpracování

- **telemarketing**: klient si může koupit pojistný produkt přímo přes telefon. Voláním na klientskou linku pojišťovny, je zájemce o pojištění prostřednictvím vyškolených pracovníků Call-centra proveden pojistnou smlouvou a po zodpovězení několika otázek může uzavřít pojistnou smlouvu. V České republice je pojišťovnou, která provozuje hlavně telefonní sjednávání pojistných smluv DIRECT Pojišťovna, a.s..

³⁴ BIRD, Drayton. *Marketing directo con sentido comun*. 1th ed. Madrid: Diaz de Santos, s.a. 1991. 343 s. ISBN 84-87189-79-1.

- **stánky a bankomaty**: jedná se o uzavírání pojištění prostřednictvím automatu nebo tzv. stánku (rozšířené především v zemích západní Evropy). Stánky informují klienty prostřednictvím dotekové obrazovky. Design obrazovky a uživatelsky jednoduchý program je maximálně uzpůsoben pro práci potenciálního zákazníka. Bankomaty nabízejí nejen nové produkty, ale i informace o stávajících pojistných smlouvách daného zákazníka 24 hodin denně.
- **digitální TV**: díky novým technologiím v digitálním přenosu dat, které umožňují kvalitnější příjem služeb, lepší obraz, lepší zvuk, ale také rozvinutější teletext s možností dvoucestné komunikace, se otevírá nová možnost v nakupování zboží a služeb prostřednictvím tohoto distribučního kanálu (a to včetně pojistných produktů).³⁵

2.3 Kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů

Členění pojišťovacích zprostředkovatelů stanoví § 4 Zákona č. 38/2004 Sb. V současné době jsou platné tyto kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů.

2.3.1 Vázaný pojišťovací zprostředkovatel

Vázaný pojišťovací zprostředkovatel (dále VZP) vykonává zprostředkovatelskou činnost v pojišťovníctví jménem a na účet jedné nebo více pojišťoven. Neinkasuje pojistné a nevypláci pojistné plnění. Pokud nabízí více pojistných produktů, tak tyto pojistné produkty nesmí být navzájem konkurenční. VZP je vázán písemnou smlouvou s pojišťovnou, jejímž jménem a na jejíž účet jedná. Pojišťovna odpovídá za škody způsobené při výkonu zprostředkovatelské činnosti u produktů, jež vázaný pojišťovací zprostředkovatel nabízí.

Vázaný pojišťovací zprostředkovatel

- musí být zapsán do registru a

³⁵ HRUBOŠOVÁ, M., ref. 29, s. 14.

- splňovat podmínky důvěryhodnosti a dosáhnout základního kvalifikačního stupně odborné způsobilosti.³⁶

2.3.2 Podřízený pojišťovací zprostředkovatel

Podřízený pojišťovací zprostředkovatel (dále PPZ) spolupracuje s pojišťovacím agentem nebo pojišťovacím makléřem na základě písemné smlouvy. Neinkasuje pojistné a nezprostředkovává plnění z pojistných smluv. Řídí se pokyny pojišťovacího agenta nebo makléře jejichž jménem a na jejichž účet jedná. PPZ je odměňován tím, pro koho pracuje. Za škodu způsobenou PPZ odpovídá pojišťovací agent nebo makléř, jehož jménem jedná.

Podřízený pojišťovací zprostředkovatel

- musí být zapsán do registru a
- splňovat podmínky důvěryhodnosti a podmínky pro základní kvalifikační stupeň odborné způsobilosti.³⁷

2.3.3 Výhradní pojišťovací agent

Výhradní pojišťovací agent (dále VPA) vykonává zprostředkovatelskou činnost v pojišťovníctví na základě písemné smlouvy jménem a na účet jedné pojišťovny. Je-li dohodnuto s pojišťovnou je VPA oprávněn vybírat pojistné nebo zprostředkovávat plnění z pojistných smluv. Ve své činnosti je vázán vnitřními předpisy pojišťovny, jejímž jménem jedná. Pojišťovna odpovídá za škody způsobené činností VPA.³⁸

³⁶ § 5, Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

³⁷ § 6, Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

³⁸ HRUBOŠOVÁ, M., ref. 29, s. 24.

Výhradní pojišťovací agent

- musí být zapsán do registru a
- splňovat podmínky důvěryhodnosti a podmínky pro základní kvalifikační stupeň odborné způsobilosti.

Byl-li výhradní pojišťovací agent zmocněn vybírat od pojistníka pojistné nebo zprostředkovávat výplaty pojistného plnění, je povinen:

- udržovat trvale likvidní finanční jistinu ve výši 4 % z ročního objemu jím inkasovaného pojistného, nejméně však ve výši odpovídající hodnotě 17 000 €, nebo
- používat pro převody pojistného a pojistného plnění výhradně zvlášť k tomu zřízené a od vlastního hospodaření oddělené bankovní účty. Tímto účtem může být i bankovní účet pojišťovny, pokud je z něj patrné, který výhradní pojišťovací agent a jakou částku pojistného na tento bankovní účet vložil.³⁹

2.3.4 Pojišťovací agent

Pojišťovací agent (dále PA) vykonává zprostředkovatelskou činnost na základě písemné smlouvy, jménem a na účet jedné nebo více pojišťoven. Pokud nabízí produkty od více pojišťoven, tak mohou být navzájem konkurenční. PA se musí řídit vnitřními předpisy pojišťovny, se kterou spolupracuje a je odměňován pojišťovnou na jejíž účet jedná. Pokud pojišťovací agent pracuje jen pro jednu pojišťovnu, tak je oprávněn přijímat pojistné. Pro převody pojistného používá zvláštní bankovní účet, který je oddělen od vlastního hospodaření.

Pojišťovací agent

- musí být zapsán do registru a

³⁹ § 6a, Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

- splňovat podmínky důvěryhodnosti a podmínky pro střední kvalifikační stupeň odborné způsobilosti.⁴⁰

Jelikož PA na rozdíl od vázaného a podřízeného zprostředkovatele sám odpovídá za škodu, kterou při výkonu zprostředkovatelské činnosti způsobí, ukládá mu Zákon č. 38/2004 Sb. povinnost být pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem této činnosti na celém území EHP, s limitem pojistného plnění nejméně ve výši odpovídající hodnotě 1 000 000 € na každou pojistnou událost, v případě souběhu více pojistných událostí v jednom roce nejméně ve výši odpovídající hodnotě 1 500 000 €, pokud se pojišťovna, jejímž jménem a na jejíž účet pojišťovací agent jedná, písemně nezavázala převzít odpovědnost za škody způsobené touto jeho činností.⁴¹

Pokud je PA zmocněn přijímat od pojistníka pojistné nebo od pojišťovny výplaty pojistného plnění, je povinen:

- udržovat trvale likvidní finanční jistinu ve výši 4 % z ročního objemu jím inkasovaného pojistného, nejméně však ve výši odpovídající hodnotě 15 000 €, nebo
- používat pro převody pojistného a pojistného plnění výhradně zvlášť k tomu zřízené a od vlastního hospodaření oddělené bankovní účty.⁴²

Volba jedné z obou podmínek záleží na vůli a možnostech pojišťovacího agenta.

2.3.5 Pojišťovací makléř

Pojišťovací makléř (dále PM) je vázán smlouvou uzavřenou se zájemcem o pojištění nebo zajištění. Předmětem činnosti makléře je zpracovávat komplexní analýzu pojistných rizik,

⁴⁰ § 7, Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ HORA, J., J. ŠULCOVÁ, A. ZUZAŇÁK. *Příručka pro zprostředkovatele pojištění*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, 2004. s. 108. ISBN 80-7201-488-9.

⁴² § 7, odst. 6, písm. (a), (b) Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

navrhovat pojistné nebo zajistné programy, poskytovat konzultační a poradenskou službu, spravovat uzavřené smlouvy, sledovat lhůty k jejich revizi a spolupracovat při likvidaci pojistných událostí. PM je odměňován pojišťovnou nebo zajišťovnou, nebylo-li s příslušnou pojišťovnou nebo zajišťovnou a pojistníkem dohodnuto jinak. V hierarchii pojišťovacích zprostředkovatelů představuje nejvyšší stupeň.

Pojišťovací makléř

- musí být zapsán do registru a
- splňovat podmínky důvěryhodnosti a podmínky pro vyšší kvalifikační stupeň odborné způsobilosti.⁴³

Pojišťovací makléř sám odpovídá za škodu, kterou způsobí při zprostředkovatelské činnosti, a proto musí být po dobu svého výkonu pojišťovacího zprostředkovatele pojištěn pro případ odpovědnosti za škodu způsobenou výkonem této činnosti účinnou na celém území EHP, s limitem pojistného plnění nejméně ve výši odpovídající hodnotě 1 000 000 € na každou pojistnou událost, v případě souběhu více pojistných událostí v jednom roce nejméně ve výši odpovídající hodnotě 1 500 000 €.⁴⁴

Pojišťovací makléř, je-li zmocněn přijímat od pojistníka pojistné nebo od pojišťovny výplaty pojistného plnění, je povinen:

- udržovat trvale likvidní finanční jistinu ve výši 4 % z ročního objemu jím inkasovaného pojistného, nejméně však ve výši odpovídající hodnotě 15 000 €, nebo
- používat pro převody pojistného a pojistného plnění výhradně zvlášť k tomu zřízené a od vlastního hospodaření oddělené bankovní účty.⁴⁵

⁴³ § 8, Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁴ HORA, J., J. ŠULCOVÁ, A. ZUZAŇÁK, ref. 41, s. 109.

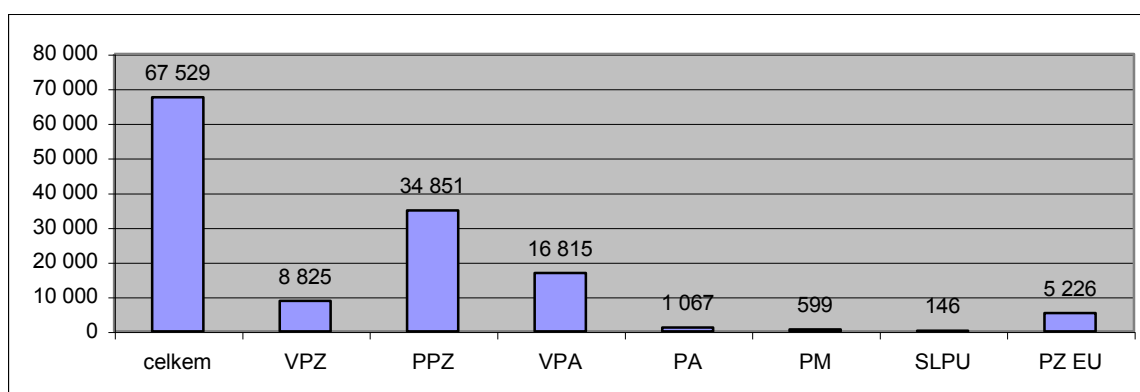
⁴⁵ § 8, odst. 6, písm. (a), (b), Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Volba jedné z obou podmínek záleží na vůli a možnostech pojišťovacího agenta.

2.3.6 Pojišťovací zprostředkovatel, jehož domovským státem není ČR

Pojišťovací zprostředkovatel s domovským členským státem jiným, než je Česká republika, může na území ČR provozovat zprostředkovatelskou činnost v rozsahu, v jakém je tuto činnost oprávněn poskytovat v domovském členském státě.⁴⁶ a to po splnění informačních povinností. Tento zprostředkovatel může operovat na našem území na základě práva zřízovat pobočky nebo na základě svobody dočasně poskytovat služby. Postačí mu k tomu informovat příslušný dozorcí orgán ve svém domovském státě a registrace v rejstříku, který vede ČNB.⁴⁷

Obrázek 4 Počty pojišťovacích zprostředkovatelů v ČR k 31. 12. 2007

Zdroj: HRUBOŠOVÁ, M., Profese pojišťovací zprostředkovatel, aneb co by měl každý „pojišťovák“ vědět, s. 25

Vysvětlivky: VZP – vázaný pojišťovací zprostředkovatel, PPZ – podřízený pojišťovací zprostředkovatel, VPA – výhradní pojišťovací agent, PA – pojišťovací agent, PM – pojišťovací makléř, SLPU – samostatný likvidátor pojistných událostí, PZ EU – pojišťovací zprostředkovatel registrovaný v jiných členských státech EHP.

⁴⁶ § 9, odst. 1, písm. (a), Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁷ HORA, J., J. SULCOVÁ, A. ZUZAŇÁK, ref. 41, s. 110.

2.4 Povinnosti pojišťovacího zprostředkovatele

Zákon č. 38/2004 Sb., upravuje povinnosti pojišťovacích zprostředkovatelů. Ten kdo chce vykonávat zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví je povinen:

- tuto činnost vykonávat s odbornou péčí, chránit zájmy spotřebitele, nesmí uvádět nepravdivé, nedoložené, neúplné, nepřesné, nejasné nebo dvojsmyslné údaje a informace, anebo zamlčet údaje o charakteru a vlastnostech poskytovaných služeb,
- na požádání je povinen předložit klientovi, pojišťovně osvědčení o zápisu do registru,
- obeznámit svého klienta se způsobem odměňování, pokud o to klient sám požádá.

V souvislosti se svou činností není pojišťovací zprostředkovatel oprávněn poskytovat klientovi jakékoliv neoprávněné výhody finanční, materiální či nemateriální povahy. Zprostředkovatel je povinen zachovávat mlčenlivost o všech skutečnostech, které se dozvěděl v souvislosti s výkonem své činnosti, a nesmí je využít ve svůj prospěch nebo ve prospěch někoho jiného.⁴⁸

Před uzavřením smlouvy je pojišťovací zprostředkovatel povinen klientovi sdělit:

- obchodní firmu nebo název, u fyzické osoby jméno a příjmení pojišťovacího zprostředkovatele,
- registr, ve kterém je evidován (ČNB),
- jakýkoliv přímý či nepřímý podíl na hlasovacích právech a kapitálu pojišťovny převyšující 10 %,
- údaje o postupech, podle kterých může spotřebitel podat stížnost na činnost pojišťovacího zprostředkovatele.⁴⁹

⁴⁸ HRUBOŠOVÁ, M., ref., 29, s. 19.

⁴⁹ § 21, odst. 5, Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Pojišťovací zprostředkovatel je povinen informovat klienta o tom, že:

- poskytuje zprostředkování pojištění způsobem, při kterém je povinen poskytovat řádnou analýzu,
- má smluvní povinnost vykovávat zprostředkování daného pojištění výhradně pro jednu pojišťovnu nebo více pojišťoven a na žádost klienta sdělit, o které pojišťovny se jedná.⁵⁰

Pojišťovací zprostředkovatel, který doporučí klientovi nějakou pojišťovnu na základě vypracované analýzy pojistného trhu, musí tuto analýzu zpracovat z dostatečně velkého počtu pojistných produktů nabízených na trhu tak, aby mohl podle odborných kritérií doporučit uzavření pojistné smlouvy odpovídající potřebám a požadavkům klienta. Před uzavřením pojistné smlouvy je pojišťovací zprostředkovatel povinen zaznamenat požadavky klienta a důvody, na kterých pojišťovací zprostředkovatel zakládá svá doporučení pro výběr daného produktu. Informace musí klientovi poskytnout písemně nebo na datovém nosiči, který je klientovi přístupný.⁵¹

2.5 Registrace pojišťovacího zprostředkovatele

K tomu, aby mohl pojišťovací zprostředkovatel provozovat svou činnost, musí být zapsán v registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí (dále jen registr). Tento registr vede Česká národní banka.

Údaje, které se zapisují do registru jsou pro fyzickou osobu (dle Zákona č. 38/2004 Sb.):

- jméno, příjmení, popřípadě obchodní firma, datum narození, trvalé bydliště, IČ a místo podnikání,
- předmět podnikání podle zákona a pojišťovna, pro kterou zprostředkovatel pracuje,
- datum zápisu do registru a datum zahájení činnosti,

⁵⁰ § 21, odst. 6, Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁵¹ HRUBOŠOVÁ, M., ref. 29, s. 20.

- územní rozsah činnosti,
- pozastavení nebo přerušení činnosti,
- datum zániku zápisu do registru,
- datum prohlášení a zrušení konkursu,
- přehled o uložených pokutách.

Registr je veřejně dostupný na webových stránkách ČNB na adrese: <http://ispoz.cnb.cz/RegistrVyhledavani.aspx>. Každý do něj může nahlížet a pořizovat si kopie a výpisy. K vyhledání určitého subjektu stačí vyplnit jeden z následujících parametrů:

- registrační číslo,
- identifikační číslo,
- příjmení (FO) nebo název firmy (PO),
- bydliště (FO) nebo sídlo firmy (PO).

Žádost o registraci (dle Zákona č. 38/2004 Sb.,) musí obsahovat:

- datum zahájení zprostředkovatelské činnosti,
- údaje o splnění zákonných podmínek (např. požadované vzdělání, odborná způsobilost aj.)
- doložení povinných příloh dle jednotlivých kategorií zprostředkovatelů,
- údaj o zaplaceném správním poplatku.

Žádost (viz příloha A) se musí spolu s přílohami zaslat nebo doručit osobně na adresu ČNB. Žádost lze podat buď elektronicky nebo písemně. V případě písemného podání lze využít doporučené vzory ČNB, které jsou k dispozici na webových stránkách ČNB. Po vytištění se žádost ručně vyplní a odešle na adresu ČNB nebo je možné si formulář žádosti vyzvednout u jednotlivých pojišťoven či pojišťovacího agenta nebo makléře. Žadatel může podat žádost sám za sebe nebo je také možné podat hromadnou žádost ze strany pojišťovny nebo PA či PM. Pokud žadatel splní všechny zákonem stanovené podmínky, tak mu ČNB

vydá ve lhůtě 60 dnů ode dne doručení žádosti Osvědčení (viz příloha B) o zápisu do registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí.⁵²

2.6 Odborná způsobilost

Odbornou způsobilostí se, dle Zákona č. 38/2004 Sb., rozumí získání všeobecných a odborných znalostí důležitých pro výkon činnosti pojišťovacího zprostředkovatele. Všeobecné znalosti se prokazují dokladem o dokončení střední školy (tj. maturitním vysvědčením), odborné znalosti se pak prokazují dokladem o ukončení odborného studia na střední nebo vysoké škole nebo složením odborné zkoušky. Odborným studiem se rozumí studium zaměřené na oblast pojišťovnictví, finančních služeb a s tím souvisejících oblastí. Otázku odborné zkoušky (podoba přihlášky ke zkoušce viz příloha C) řeší Vyhláška č. 582/2004 Sb..

V případě VPZ, PPZ a VPA lze odbornou zkoušku vykonat v instituci, která je uvedena v seznamu České národní banky. V případě PA a PM lze odbornou zkoušku vykonat pouze před zkušební komisí složené nejméně ze 3 členů jmenovaných bankovní radou ČNB. Osoba, na kterou je kladen požadavek splnění základního kvalifikačního stupně, musí prokázat znalosti v rozsahu odborného minima stanoveného pro základní stupeň. Tím se rozumí znalost pojistných produktů, které nabízí, a schopnost řádně tyto produkty klientovi vysvětlit. U odborné způsobilosti na úrovni středního kvalifikačního stupně se navíc požaduje nejméně dvouletá odborná praxe a schopnost provést analýzu konkurenčních produktů pojišťoven. Naproti tomu osoba s odbornou způsobilostí na úrovni vyššího kvalifikačního stupně musí prokázat čtyřletou odbornou praxi, znalost pojistných produktů, schopnost provést analýzu konkurenčních produktů a nabídnout klientovi pojistný produkt nejlépe vyhovující jeho potřebám a řádně tento produkt klientovi vysvětlit.

Souhrnný přehled jednotlivých charakteristik pojišťovacích zprostředkovatelů znázorňuje tabulka č. 3 na str.47.

⁵² HRUBOŠOVÁ, M., ref. 29, s. 29.

Tabulka 3 Kategorie pojišťovacích zprostředkovatelů a jejich právní úprava

	Vázaný pojišťovací zprostředkovatel	Podřízený pojišťovací zprostředkovatel	Výhradní pojišťovací agent	Pojišťovací agent	Pojišťovací makléř
Zapsání v registru	ano	ano	ano	ano	ano
Splnění podmínek důvěryhodnosti	ano	ano	ano	ano	ano
Kvalifikační stupeň odborné způsobilosti	základní	základní	základní	střední	vyšší
Daný subjekt zastupuje	jednu nebo více pojišťoven	pojišťovacího agenta či makléře	jednu pojišťovnu	jednu nebo více pojišťoven	zájemce o pojištění
Může inkasovat pojistné	ne	ne	ano	ano	ano
Může vyplácet pojistné plnění	ne	ne	ano	ano	ano
Je povinen uzavřít pojištění odpovědnosti za škodu	ne, odpovídá pojišťovna	ne, odpovídá pojišťovací agent nebo makléř, jemuž je podřízen	ano	ano	ano
Správní poplatek	10 000 Kč	10 000 Kč	10 000 Kč	10 000 Kč	10 000 Kč

Zdroj: vlastní zpracování na základě Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

2.7 Dohled nad provozováním činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů

Dohled nad provozováním činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů s bydlištěm nebo sídlem na území České republiky nebo třetího státu vykonává Česká národní banka. Dohled nad provozováním činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů s domovským členským státem jiným, než je Česká republika, působících na území České republiky vykonává příslušný orgán dohledu domovského členského státu pojišťovacího zprostředkovatele v součinnosti s Českou národní bankou.⁵³

⁵³ § 22, odst. 1, Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Na základě Zákona č. 38/2004 Sb., je pojišťovací agent a makléř povinen do 31. března kalendářního roku předložit ČNB roční výkaz činností, který obsahuje seznam pojišťoven, pro které byl činný, objem uzavřených obchodů a objem pojistného, popřípadě objem pojistného plnění, pokud byl zmocněn k jeho přenosu.⁵⁴

Státní dohled v ČR vykonává Česká národní banka (od roku 2006, do té doby byl státní dohled vykonáván při Ministerstvu financí ČR) v rámci konsolidovaného dohledu nad finančním trhem.

Tabulka 4 Vývoj organizace dohledu nad pojišťovníctvím v ČR

1991	Ministerstvo financí jako orgán státního dozoru
2000	Úřad státního dozoru v pojišťovníctví a penzijním připojištění na Ministerstvu financí ČR
2006	Dohled nad pojišťovníctvím ČNB (strukturovaný jednotný dohled nad finančním trhem)
2008	Funkcionální dohled nad finančním trhem vykonávaný ČNB

Zdroj: DUHÁČKOVÁ, E., Principy pojištění a pojišťovníctví, s. 199

Jestliže ČNB zjistí při výkonu státního dohledu u pojišťovacího zprostředkovatele rozpor se Zákonem č. 38/2004 Sb., je oprávněna v souladu s tímto zákonem:

- uložit opatření k nápravě,
- pozastavit činnost pojišťovacího zprostředkovatele až na dobu 6 měsíců,
- uložit pokutu za přestupek,
- uložit pokutu za správní delikt,
- uložit pořádkovou pokutu.

ČNB uloží opatření k nápravě pokud činnost pojišťovacího zprostředkovatele není v souladu s podmínkami zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích. Pozastavit činnost pojišťovacího zprostředkovatele může ČNB až na dobu 6 měsíců v případech kdy:

⁵⁴ § 22, odst. 2, Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona, ve znění pozdějších předpisů.

- nebyla v určené lhůtě uvedena činnost pojišťovacího zprostředkovatele do souladu se zákonem,
- zaniklo pojištění odpovědnosti pojišťovacího zprostředkovatele,
- pojišťovací agent nebo pojišťovací makléř nesplňuje podmínku finanční jistiny,
- odpovědný zástupce nesplňuje povinnosti dané zákonem.

V případě, že má pojišťovací zprostředkovatel pozastavenou činnost, tak nesmí vykonávat zprostředkovatelskou činnost, tzn. zprostředkovatel nesmí uzavírat nové pojistné smlouvy ani provádět správu pojištění u stávajících smluv.

ČNB může uložit v souladu se zákonem pokutu za:

- přestupek až do výše 1 000 000 Kč,
- správní delikt až do výše 10 000 000 Kč,
- pořádkovou pokutu až do výše 10 000 000 Kč.

Za přestupek se považuje:

- úmyslné uvedení nepravdivých údajů v žádosti do registru,
- uvedení nepravdivých údajů v ročním výkazu činnosti,
- porušení povinnosti mlčenlivosti (§ 127 odst. 1 Zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů)⁵⁵

Správním deliktem se rozumí:

- u právnické osoby úmyslné uvedení nepravdivých údajů v žádosti o zápis do registru,
- u právnické osoby uvedení nepravdivých údajů v ročním výkaze činnosti,
- porušení povinnosti mlčenlivosti (stanovené § 127 odst. 1 Zákona č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění pozdějších předpisů),
- provozování zprostředkovatelské činnosti v rozporu s údaji v registru,

⁵⁵ HRUBOŠOVÁ, M., ref. 29, s. 32.

- porušení povinností ze zákona, která závažně ohrozí splnění smluvních ujednání,
- nesplnění povinností uložených ČNB ve stanovené lhůtě,
- požadování vstupního poplatku jako podmínky výplaty odměny za zprostředkovatelskou činnost u osoby, která se na této činnosti podílí,
- podmiňováním odměny osoby, která se podílí na zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví, získáním dalších osob, pro tuto činnost.⁵⁶

2.8 Zprostředkovatel pojištění jako osoba samostatně výdělečně činná (OSVČ)

Osoba samostatně výdělečně činná (dále OSVČ) má povinnost registrovat se u příslušných úřadů, vést buď daňovou evidenci nebo účetnictví a podávat daňová přiznání a výkazy nutné pro správné zdanění jejich příjmů a stanovení výše odvodů na sociálním a zdravotním pojištění.

2.8.1 Finanční úřad

Od získání Osvědčení o zápisu do registru je OSVČ povinna se do 30 dnů zaregistrovat u místně příslušného finančního úřadu. Místní příslušnost se řídí místem trvalého bydliště. Do přihlášky k registraci se uvedou daně, ke kterým se OSVČ hlásí, tj. daň z příjmu a pokud se rozhodne při své činnosti používat osobní automobil a uplatňovat si skutečně vynaložené výdaje spojené s provozem vozidla (např. odpisy u automobilu, pojištění, pohonné hmoty, opravy a údržbu aj.) zaregistruje se i k silniční dani. Povinnou přílohou k registraci je kopie Osvědčení o zápisu do registru vydané ČNB.⁵⁷

⁵⁶ HRUBOŠOVÁ, M., ref. 29, s. 32.

⁵⁷ Tamtéž, s. 47.

2.8.2 Česká správa sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovna

Dle Zákona č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, je OSVČ povinna se zaregistrovat k placení důchodového pojištění. Tuto agendu zajišťuje Česká správa sociálního zabezpečení a registraci je nutné provést nejpozději do 8 dnů od zahájení zprostředkovatelské činnosti. OSVČ se musí registrovat u místně příslušné Okresní správy sociálního zabezpečení (dále OSSZ), tj. v místě svého trvalého bydliště.

Dle Zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, je OSVČ povinna zaregistrovat se také k placení zdravotního pojištění, a to v termínu nejpozději do 8 dnů od zahájení zprostředkovatelské činnosti. Tuto agendu zajišťují veřejné zdravotní pojišťovny v místě trvalého bydliště.

Platby důchodového a zdravotního pojištění jsou hrazeny zálohově, kdy po skončení zdaňovacího období, které trvá rok, dochází k jejich zúčtování. Plátcí vznikne na pojistném buď přeplatek nebo dluh. Výše záloh se vypočítává na základě podaného Přehledu o příjmech a výdajích OSVČ za rok. Tyto údaje jsou převzaty z daňového přiznání k dani z příjmu, které je každý podnikající subjekt povinen podat na finanční úřad nejpozději do 31. 3 nebo do 30. 6., pokud mu daňové přiznání zpracovává daňový poradce.

Výše zálohy na důchodové pojištění je od 1. 4. 2011 ve výši 1 807 Kč/měsíčně (platí pro hlavní činnost)⁵⁸ a výše zálohy u zdravotního pojištění činí u hlavní činnosti 1 670 Kč/měsíčně.⁵⁹ Splatnost zálohových plateb důchodového pojištění je splatné do 20. dne následujícího měsíce na účet místně příslušné OSSZ. U zdravotního pojištění je splatnost zálohových plateb nejpozději do osmého dne následujícího měsíce, za který se záloha platí, tzn. záloha za měsíc březen musí být uhrazena nejpozději do 8. 4. Dále si mohou OSVČ dobrovolně platit nemocenské pojištění. Minimální měsíční záloha od ledna 2011 na nemocenské pojištění činí 92 Kč.

⁵⁸ FinExpert.cz. *Sociální pojištění v roce 2011*. [on-line]. [cit. 2011-08-29]. Dostupný z WWW: <<http://finexpert.e15.cz/rubriky/socialni-pojisteni-v-roce-2011>>.

⁵⁹ Všeobecná zdravotní pojišťovna. *Plátcí*. [on-line]. [cit. 2011-08-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.vzp.cz/platci?segment=osvc>>.

2.8.3 Daň z příjmů

Pojišťovací zprostředkovatel se v okamžiku registrace u ČNB stává samostatným podnikatelským subjektem, který je povinen vést daňovou evidenci (podle Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů) nebo účetnictví (podle Zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů).

Daň z příjmů fyzických osob je pro rok 2011 stanovena ve výši 15 %. Daň se vypočítává ze základu daně, který zůstává po odečtení výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů, z příjmů za dané zdaňovací období.⁶⁰ Pokud pojišťovací zprostředkovatel nechce uplatňovat skutečně vynaložené výdaje (tzn. nechce shromažďovat a evidovat pokladní doklady, faktury aj.), má možnost uplatňovat výdaje procentem, které je pro pojišťovací zprostředkovatele stanoveno ve výši 40 %.⁶¹

Zdroje hlavního příjmu zprostředkovatele jsou provize, které plynou ze zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví. Vedle těchto příjmů může pojišťovací zprostředkovatel dostávat od pojišťovny, PA, PM a VPA i tzv. nepeněžní příjmy. Pojišťovací zprostředkovatel si sumu nepeněžních příjmů přičítá ke svému daňovému základu a odvádí vyšší daň z příjmu. Tyto nepeněžní příjmy zvyšují také vyměřovací základ pro odvody sociálního a zdravotního pojištění.

V praxi se zprostředkovatel může nejčastěji setkat s nepeněžním příjmem ve formě:

- věcné dary,
- motivační soutěže, jejichž předmětem není finanční odměna,
- penzijní připojištění,
- soukromé zdravotní pojištění,
- pojištění odpovědnosti,
- školení,
- výjezdy (např. konference, sjezdy, školení mimo prostory smluvního partnera, kde je za pojišťovacího zprostředkovatele hrazeno ubytování, stravování, doprava aj.),

⁶⁰ § 24 odst. 1 Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶¹ § 7 odst. 7 písm. c) Zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.

- notebooky,
- pronájmy agentur, poboček, kanceláří,
- telefony aj.⁶²

2.8.4 Daň z přidané hodnoty

Pojišťovací činnost je (podle Zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů) osvobozena od daně z přidané hodnoty (dále DPH). Pojišťovacími činnostmi se pro účely tohoto zákona rozumí:

- pojišťovací nebo zajišťovací činnost včetně činností s nimi souvisejících,
- **zprostředkovatelská činnost v pojišťovnictví,**
- činnosti v oblasti likvidace pojistných událostí
- penzijní připojištění včetně jeho zprostředkování.⁶³

Činnost pojišťovacího zprostředkovatele, která není zprostředkovatelskou činností v pojišťovnictví, je považována za ekonomickou činnost a je zdaňována 20% sazbou DPH. Ekonomickou činností se podle zákona o DPH rozumí soustavná činnost výrobců, obchodníků a osob poskytujících služby.

Mezi ekonomické činnosti pojišťovacího zprostředkovatele patří:

- činnosti spojené s vedením,
- motivování,
- náborování,
- řízení a podpora zprostředkovatelů pojištění v rámci obchodní sítě,
- činnosti spojené s prováděním tréninků a školení, pokud tato školení nesouvisí se zprostředkovatelskou činností v pojišťovnictví a pojistnými produkty.⁶⁴

⁶² HRUBOŠOVÁ, M., ref. 29, s. 50.

⁶³ § 55 Zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁴ HRUBOŠOVÁ, M., ref. 29, s. 51.

Zprostředkovatel pojištění, jehož předmětem činnosti je i ekonomická činnost (viz výše) má povinnost se registrovat k DPH, pokud jeho obrat za 12 předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců přesáhne 1 000 000 Kč.⁶⁵

2.9 Zprostředkovatelská smlouva

Pojišťovací zprostředkovatel spolupracuje s pojišťovnou, VPA, PA nebo PM na základě písemné smlouvy. Smluvní vztah mezi oběma stranami upravuje Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, v platném znění. V praxi se zprostředkovatel může setkat s následujícími typy smluv:

- smlouva o obchodním zastoupení,
- smlouva o zprostředkování,
- smlouva mandátní.

2.9.1 Smlouva o obchodním zastoupení

Se smlouvou o obchodním zastoupením se pojišťovací zprostředkovatel může nejčastěji setkat u pojišťoven. Smlouvou o obchodním zastoupení se obchodní zástupce jako nezávislý podnikatel zavazuje dlouhodobě pro zastoupeného vyvíjet činnost směřující k uzavírání určitého druhu smluv (dále jen obchody) nebo sjednávat a uzavírat obchody jménem zastoupeného a na jeho účet.⁶⁶

Obchodní zástupce je povinen vykonávat činnost, ke které se zavázal, s odbornou péčí, poctivě a v dobré víře. Obchodní zástupce vyhledává zájemce o uzavření obchodů, jež jsou uvedeny ve smlouvě. Zastoupený je povinen poskytnout zástupci nezbytnou dokumentaci, která se vztahuje k předmětu obchodů, a obstarat zástupci informace nezbytné k plnění závazků ze smlouvy. Obchodní zástupce je povinen spolupracovat v rámci jeho závazku při uskutečňování uzavřených obchodů podle pokynů zastoupeného a v jeho zájmu,

⁶⁵ § 6 odst. 1 Zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁶ § 652 odst. 1 Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

zejména při řešení nesrovnalostí, jež vzniknou z uzavřených obchodů. Obchodní zástupce má nárok na provizi.⁶⁷

Obchodní zákoník ve smlouvě o obchodním zastoupení rozlišuje dva druhy zastoupení:

- nevýhradní obchodní zastoupení,
- výhradní obchodní zastoupení.

Nevýhradní zastoupení dovoluje zastoupenému pověřit i jiné osoby obchodním zastoupením, jež sjednal s obchodním zástupcem, a obchodní zástupce může vykonávat činnost, ke které se zavázal vůči zastoupenému, i pro jiné osoby.⁶⁸ V případě **výhradního zastoupení** je zastoupený povinen pro určený okruh nepoužívat jiného obchodního zástupce a obchodní zástupce není oprávněn vykonávat obchodní činnost pro jiné osoby. Zastoupený je oprávněn uzavírat obchody, na které se vztahuje výhradní obchodní zastoupení i bez součinnosti obchodního zástupce, je však povinen, pokud smlouva neříká něco jiného, platit z těchto obchodů obchodnímu zástupci provizi tak, jako kdyby tyto obchody byly uzavřeny s jeho součinností.⁶⁹

Závazek obchodního zástupce zaniká uplynutím doby, na kterou byla uzavřena smlouva. Pokud po uplynutí této doby se strany smlouvou dále řídí, mění se na smlouvu uzavřenou na dobu neurčitou. Smlouva uzavřená na dobu neurčitou může být ukončena kteroukoliv ze stran výpovědí.⁷⁰

2.9.2 Smlouva o zprostředkování

Se smlouvou o zprostředkování se můžeme setkat u menších PA nebo PM. Smlouvou o zprostředkování se zprostředkovatel zavazuje, že bude vyvíjet činnost směřující k tomu, aby zájemce měl příležitost uzavřít určitou smlouvu s třetí osobou, a zájemce se zavazuje

⁶⁷ HRUBOŠOVÁ, M., ref. 29, s. 42.

⁶⁸ § 664 Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁶⁹ §§ 665 až 666 Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁰ §§ 667 až 668 Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

zaplatit zprostředkovateli úplatu (provizi).⁷¹ Zprostředkovatel neručí za splnění závazku třetích osob, s kterými zprostředkovatel uzavřel smlouvu. Nesmí však navrhnout zájemci uzavření smlouvy s osobou, u které ví nebo má odůvodněné pochybnosti, že splní řádně a včas své závazky ze zprostředkované smlouvy.⁷²

Smlouva o zprostředkování zaniká, jestliže smlouva, jež je předmětem zprostředkování, není uzavřena v době určené ve smlouvě o zprostředkování. Není-li tato doba takto určena, může kterákoli strana smlouvu ukončit tím, že to oznámí druhé straně.⁷³

2.9.3 Smlouva mandátní

Mandátní smlouva je nejčastěji využívána MLM – pojišťovacími makléři. Mandátní smlouvou se zavazuje mandatář (pojišťovací zprostředkovatel), že pro mandanta (např. pojišťovacího makléře) na jeho účet zařídí za úplatu určitou obchodní záležitost uskutečněním právních úkonů jménem mandanta nebo uskutečněním jiné činnosti, a mandant se zavazuje mu za to zaplatit.⁷⁴

Mandatář je povinen postupovat při své činnosti s odbornou péčí a ve své činnosti postupovat dle pokynů mandanta a s jeho zájmy, které zná nebo musí znát.⁷⁵

Mandant může kdykoliv smlouvu částečně nebo v celém rozsahu vypovědět. Není-li ve smlouvě stanovena výpovědní lhůta, je výpověď platná k datu, kdy se o ní mandatář dověděl. Od tohoto okamžiku je mandatář povinen nepokračovat v činnosti, která byla předmětem smlouvy. Za činnost řádně uskutečněnou do účinnosti výpovědi mu náleží smluvená odměna.⁷⁶

⁷¹ § 642 Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpis.

⁷² § 649 Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpis.

⁷³ § 650 Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁴ § 566 odst. 1 Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁵ § 567 Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁶ § 574 Zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

2.10 Odměňování pojišťovacích zprostředkovatelů

Pojišťovací zprostředkovatel má za odvedenou práci nárok na odměnu. V případě, že je nasmlouván mandátní nebo komisionářskou smlouvou jedná se o odměnu ve formě úplaty, u smlouvy zprostředkovatelské a smlouvy o obchodním zastoupení je odměna vyplácena ve formě provize. V souladu se Zákonem č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů vzniká nárok na:

- **úplatu:** pokud pojišťovací zprostředkovatel řádně vykonává činnost, ke které byl povinen, a to bez ohledu na to, zda přinesla očekávaný výsledek, či nikoliv, nevyplyvá-li ze smlouvy něco jiného,
- **provizi:** v okamžiku, kdy pojišťovací zprostředkovatel splnil závazek ze smlouvy, zprostředkovatel byl povinen splnit závazek na základě smlouvy uzavřené s třetí osobou, nebo třetí osoba splnila závazek ze smlouvy.

Velká část pojišťovacích zprostředkovatelů je odměňována formou provize u smluvních ujednání pojišťovací zprostředkovatel versus pojišťovna nebo pojišťovací zprostředkovatel versus VPA/PA/strukturou menší PM. Úplata je uplatňována u smluv mezi pojišťovacím zprostředkovatelem a PM ve struktuře MLM sítě.⁷⁷

2.10.1 Provize

Nárok na provizi v pojišťovnictví vzniká splněním tzv. iniciační podmínky. Iniciační podmínkou se rozumí zaplacení pojistného ze strany klienta. Podle obchodního zákoníku je provize splatná nejpozději v poslední den měsíce, který následuje po skončení čtvrtletí, ve kterém na ni vzniklo právo. Splatnost provize u většiny pojišťoven je nastavena na nejpozději poslední den měsíce, který následuje po skončení měsíce, ve kterém vzniklo právo na provizi.⁷⁸

⁷⁷ HRUBOŠOVÁ, M., ref. 29, s. 55.

⁷⁸ Tamtéž, s. 56.

Výši provizí si stanovují pojišťovny u jednotlivých pojistných produktů individuálně v závislosti na profitabilitě jednotlivých produktů. Základním vstupem pro nastavení provize jsou pojistně-technické parametry jako je např. pojistná doba, vstupní věk, frekvence placení, výše pojistné částky aj. Mezi základní druhy provizí patří:

- ziskatelská provize,
- následná provize,
- superprovize,
- ostatní provize.

Na **ziskatelskou provizi** má pojišťovací zprostředkovatel nárok v případě, že uzavře novou pojistnou smlouvu. Ziskatelská provize se vyplácí v prvním roce trvání smlouvy, nebo u již existující pojistné smlouvy za navýšení částky pojistného (např. sjednáním některého z připojištění apod.). Ziskatelské provize se vyplácejí dvěma způsoby. Buď tzv. způsobem „*pay as you go*“, znamená „*jak platí klient, tak se vyplácí provize*“, tento způsob vyplácení se nejčastěji uplatňuje u produktů neživotního pojištění, nebo způsobem tzv. „*zálohové*“ provize, kdy se provize vypočítává z roční hodnoty předpisu pojistného a vyplácí se celá najednou při úhradě první splátky pojistného ze strany klienta. Tento způsob je častý u produktů životního pojištění.⁷⁹

V případě, že je pojistná smlouva ukončena dříve než je období, na které byla sjednána, tak je pojišťovací zprostředkovatel povinen část nebo celou ziskatelskou provizi vrátit. V praxi se vratka provize uplatňuje u smluv životního pojištění. Pokud dojde ke stornu pojištění nebo jeho redukci v prvním roce trvání pojistné smlouvy, uplatňuje se vratka provize ve výši 100 %.

Případy, kdy zprostředkovatel vrací provizi jsou následující:

- výpověď pojistné smlouvy ze strany pojišťovny v prvních 2 měsících,
- výpověď ze strany pojistníka,
- pro neplacení pojistného,

⁷⁹ HRUBOŠOVÁ, M., s. 56.

- v důsledku redukce pojistné smlouvy,
- výpovědi ze strany pojistníka nebo pojišťovny po vzniku pojistné události.⁸⁰

Následná provize se vyplácí u některých druhů běžně placených dlouhodobých pojištění ve druhém roce a dalších letech trvání pojištění. Tento typ je častý u produktů životního pojištění. Podmínky pro vyplácení následné provize si každá pojišťovna určuje sama. Nárok na výplatu následné provize má pojišťovací zprostředkovatel, který u pojistné smlouvy klienta, ze které je provize vyplácena, zajišťuje správu a servis.⁸¹

Superprovize je odměna, která je přiznávána v obchodní struktuře nadřízenému pojišťovacímu zprostředkovateli za řízení podřízených pracovníků. Výše superprovize se stanoví jako % z provizí pojišťovacích zprostředkovatelů, které řídí ve struktuře pod sebou. Vedle základních druhů provizí existují ještě další typy, které si pojišťovny stanoví individuálně. Mezi **ostatní provize** patří:

- **provize za prolongaci:** vyplácí se u neživotního pojištění za prodloužení pojistné smlouvy o další pojistné období,
- **provize za dynamiku nebo-li inflační navýšení:** vyplácí se u životního pojištění, pokud klient přijme navýšení pojistného ze strany pojišťovny o tzv. inflační navýšení,
- **provize za změnu:** vyplácí se z navýšení pojistného v důsledku změny na pojistné smlouvě,
- **provize za produkci:** vyplácí se jednorázově z celkového objemu předepsaného pojistného za určité období,
- **garantované/fixní provize:** vyplácí se paušálně bez vazby na pojistnou smlouvu u nově příchodících zprostředkovatelů nebo také jako stálá odměna pro pojišťovací zprostředkovatele, kteří za dobu svého působení dosáhly na pojišťovnou stanovený limit předpisu pojistného.⁸²

⁸⁰ HRUBOŠOVÁ, M., ref. 29, s. 57.

⁸¹ Tamtéž, s. 57.

⁸² Tamtéž, s. 60.

2.10.2 Motivační programy v pojišťovně

Motivační programy jsou připravovány pro externí a pro interní distribuční sítě rozdílně. Mezi motivační programy, které jsou realizovány pro externí distribuční síť patří:

- zvýšené sazby provize za sjednání pojistných smluv a udržení určitého objemu pojistného kmene,
- přidělení servisních pracovníků na straně pojišťovny, kteří řeší přednostně požadavky pojišťovacího zprostředkovatele,
- provize,
- vývoj samostatného pojistného produktu, který může nabízet pouze daný pojišťovací zprostředkovatel,
- incentivní zájezdy,
- kulturní a sportovní akce aj.

U vlastní obchodní sítě jsou motivační programy nastaveny odstupňovaně. V praxi to znamená, že je motivační program rozdělen do několika úrovní a pojišťovací zprostředkovatel splněním určitých parametrů postupuje po schůdcích nahoru, nebo taky dolů. Každá úroveň představuje určité benefity. Mezi takové benefity patří:

- garantovaná/fixní odměna, kterou pojišťovací zprostředkovatel dostává paušálně každý měsíc,
- příspěvky na penzijní připojištění,
- příspěvky na zdravotní pojištění,
- příspěvky na auto, počítač, telefon aj.,
- příspěvky na vlastní kancelář,
- nadstandartní vzdělávací programy,
- incentivní zájezdy,
- kulturní a sportovní akce aj.⁸³

⁸³ HRUBOŠOVÁ, M., ref. 29, s. 64.

2.10.3. Motivační programy u smluvních partnerů (PA, PM, PM-MLM)

Motivační programy u smluvních partnerů vždy úzce souvisí s jejich hospodářskými možnostmi, jelikož se jedná o velmi nákladnou záležitost. Pokud se PA a PM rozhodnou své obchodníky motivovat, tak k tomu využije některou z možností benefitů vyjmenovaných výše. Jiná situace je u MLM sítí, kde se celý koncept odměňování zakládá na stále nově přichozích lidech. Motivační schůdky jsou vždy odstupňovány jinou hodnotou bodu (tzn. čím výše je pojišťovací zprostředkovatel ve firemním řebříčku, tím vyšší hodnota jednoho bodu). S motivačními schůdky je spojeno i čerpání různých benefitů:

- příspěvky na kancelář,
- příspěvek na auto,
- příspěvky na sociální zabezpečení,
- příspěvek na dovolenou aj.⁸⁴

2.11 Legislativní základna v oblasti zprostředkování pojištění

K základním oblastem legislativní úpravy pojišťovnictví patří na jedné straně právní úprava vztahů mezi klientem a pojistitelem a na straně druhé právní úprava podmínek činnosti subjektů poskytujících pojišťovací služby, kterými jsou pojistitelé, pojišťovací zprostředkovatelé a samostatní likvidátoři pojistných událostí.⁸⁵

Platné předpisy v oblasti zprostředkování pojištění tvoří:

- Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem

⁸⁴ HRUBOŠOVÁ, M., ref. 29, s. 65.

⁸⁵ DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3. vyd. Praha: Ekopress, 2009. s. 53. ISBN 978-80-86929-51-4.

- Zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla, ve znění pozdějších předpisů,
- Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví
- Vyhláška č. 205/1999 Sb., kterou se provádí zákon č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem vozidla a o změně některých souvisejících zákonů,
- Vyhláška č. 251/2007 Sb., kterou se mění vyhláška č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění vyhlášky č. 40/2006 Sb.,
- Vyhláška č. 434/2009., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovnictví,
- Vyhláška č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí.

2.11.1 Zákon o pojistné smlouvě

Soukromoprávní rámec pojištění v České republice do 1. 5. 2004 tvořila hlava patnáctá Občanského zákoníku (dále OZ), ve znění Zákona č. 509/1991 Sb. (účinnost od 1. 1. 1992) a Zákona č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví (účinnost od 1. 4. 2000). Vydáním zákona o pojistné smlouvě a zrušením § 104 a části osmé hlavy patnácté OZ (§§ 788 až 828) došlo k úplnému osamostatnění právní úpravy pojistných smluv na úrovni zákona. V občanském zákoníku tak nezůstala ani charakteristika pojistné smlouvy.⁸⁶

V pojistné smlouvě (dále PS) je vymezen vztah mezi pojistníkem a pojistitelem. Vztah mezi pojistníkem a oprávněnými osobami na jedné straně a pojistitelem na straně druhé musí být legislativně upraven, neboť je třeba zabezpečit přehlednost a jasnost ve vztahu ke krytí jednotlivých pojistných událostí. Právní úprava PS se proto zaměřuje především na:

- vymezení základních pojmů souvisejících s provozem pojistné služby,

⁸⁶ BOHMAN, L., M. WAWERKOVÁ. *Zákon o pojistné smlouvě*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2009. s. 17. ISBN 978-80-7201-755-3.

- taxativní vymezení obsahu pojistné smlouvy,
- rozdělení komerčního pojištění na pojištění obnosové a škodové,
- určení podmínek konstrukce a uplatnění obnosového a škodového pojištění,
- vymezení podmínek vzniku, přerušení, změny a zániku PS,
- určení podmínek a lhůt souvisejících s realizací pojistných plnění.⁸⁷

Zákon o pojistné smlouvě nabyl účinnosti dnem 1. 1. 2005, přičemž v § 73 tohoto zákona je pro některá ustanovení zákona stanoven jiný termín účinnosti. Dnem 1. 5. 2004 tak nabývají účinnosti ustanovení, která se týkají:

- odstoupení,
- soupojištění,
- pojištění právní ochrany,
- soukromé pojištění v rámci volného poskytování služeb,
- povinné pojištění, uložené členským státem,
- informace, které musí být zájemci o pojištění oznámeny před uzavřením smlouvy,
- informace, které musí být pojistníkovi oznámeny během trvání pojistné smlouvy,
- změny zákona o mezinárodním právu soukromém a procesním.

I když se žádná ze směrnic nebo jiných norem EU nezabývá výlučně jen problematikou PS, je zákon o pojistné smlouvě svým obsahem v souladu s právními předpisy ES.⁸⁸

2.11.2 Zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích

Prvním krokem ke komplexnímu zpracování zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích (dále jen ZPZ) byl Zákon č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví, který poprvé definoval pojmy jako: pojišťovací agent a pojišťovací nebo zajišťovací makléř. Dále zřídil registr pojišťovacích a zajišťovacích makléřů, včetně podmínek, které musí žadatel o registraci splňovat. Již tehdy byla tedy zřejmá nutnost zpracovat zákon, který zajistí, aby bylo

⁸⁷ DUCHÁČKOVÁ, E., ref. 85, s. 53.

⁸⁸ BÖHM, A., K. MUŽÁKOVÁ, ref. 15, s. 89.

zprostředkování pojištění na žádoucí odborné úrovni a aby byla zajištěna dostatečná pojistná ochrana spotřebitelů.

Se ZPZ se v souladu s právem Evropských společenství implementují směrnice Rady a Evropského Parlamentu 2002/92/ES ze dne 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění. Zákon č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí:

- upravuje podmínky podnikání pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí,
- upravuje podmínky zahájení činnosti pojišťovacích zprostředkovatelů na základě práva zřizovat pobočky nebo svobody dočasně poskytovat služby,
- zřizuje registr pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí,
- upravuje výkon státního dozoru nad činností pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí,
- specifikuje zprostředkovatelskou činnost v pojišťovnictví.⁸⁹

Se ZPZ souvisí i prováděcí vyhlášky. Konkrétně se jedná o Vyhlášku č. 582/2004 Sb., a Vyhlášku č. 251/2007 Sb.. Tyto vyhlášky řeší otázku odborné zkoušky pojišťovacích zprostředkovatelů, definuje seznam dokladů, kterými se prokazuje ukončení odborného studia, způsob vykonání odborné zkoušky, rozsah odborné zkoušky, seznam škol, školících zařízení a specializovaných profesních institucí oprávněných poskytovat vzdělávací programy zaměřené na získání odborné způsobilosti.⁹⁰ (viz Příloha D a E)

2.11.3 Zákon o sjednocení dohledu nad finančním trhem

Přijetím Zákona č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem, udělala Česká republika významný legislativní krok ke vzájemně

⁸⁹ BÖHM, A., K. MUŽÁKOVÁ, ref. 15, s. 85.

⁹⁰ Na základě Vyhlášky č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí.

provázanému fungování institucí finančních služeb. Tento zákon umožnil integrovat dohled nad finančním trhem do České národní banky. Od 1. 4. 2006, kdy zákon vešel v účinnost, převzala agendu po předchozích regulátorech jednotlivých segmentů českého finančního trhu ČNB. Předchozími regulátory byli:

- Komise pro cenné papíry (dále jen KCP),
- Úřad dozoru v pojišťovnictví a penzijním připojištění,
- Úřad pro dohled nad družstevními záložnami.⁹¹

Jednotný dohled nad finančním trhem v ČR vznikl za účelem zkvalitnění dohledu a snížení nákladů vynakládaných státem, ale i samostatnými institucemi finančního trhu na tento účel. Realizace nových podmínek fungování a regulace finančních trhů vyplývá z požadavků klientů, a to jak na vyšší komplexnosti služeb, tak i na nové formy komunikace (telemarketing, využití Internetu apod.), větší komfort a vysoký standard, šetřící čas klientů a přinášející konkurenční výhody. Banky, pojišťovny, ale i obchodníci s cennými papíry přestávají fungovat v separátním modelu a jejich služby se čím dál tím víc prolínají. Tato integrace vychází z podobných rysů bankovních a pojišťovacích produktů.

Složitá a příliš diverzifikovaná struktura dozorových orgánů, která v ČR fungovala do roku 2006, nemohla zabezpečit moderní výkon dohledu nad přirozeně se propojujícími a prolínajícími se službami. Proto bylo nutné zavést poměrně rozsáhlou změnu několika zákonů tak, aby kompetence při dohledu nad finančním trhem přešly na ČNB. Jednalo se o změny poměrně zásadních zákonů jako např. zákona o:

- zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky,
- Komisi pro cenné papíry (došlo k úplnému zrušení zákona),
- České národní bance,
- pojišťovnictví,
- penzijním připojištění se státním příspěvkem,
- spořitelních a úvěrních družstvech,

⁹¹ BÖHM, A., K. MUŽÁKOVÁ, ref. 15, s. 92.

- dani z příjmu,
- pojištění odpovědnosti z provozu vozidla,
- pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí,
- pojistné smlouvě.⁹²

V rámci tohoto transferu pravomocí vznikl problém s právem legislativní iniciativy, kterým ČNB z Ústavy České republiky není nadána. Z toho důvodu zůstává zákonodárství v oblasti dohledu a regulace finančního trhu v kompetenci Ministerstva financí.⁹³

2.11.4 Zákon o pojišťovnictví

Zákon o pojišťovnictví prošel od roku 1991 celkem čtyřmi novelami, které reagovaly na transformaci české ekonomiky (z centrálně plánované až po tržní v podmínkách EU) a které implementovaly evropské právo do národní legislativy. V květnu roku 1991 vyšel v platnost **Zákon č. 185/1991 Sb., o pojišťovnictví**, jehož právní úprava byla zaměřena na:

- úpravu a vymezení organizačně-právních forem podniků provozujících pojišťovací činnosti,
- vytvoření dozorčího orgánu nad pojišťovnictvím v rámci Ministerstva financí a stanovení kompetencí,
- vymezení pravidel působení zahraničních pojišťoven na českém trhu aj.

V letech 2000-2004 bylo pojišťovnictví upraveno **Zákonem č. 363/1999 Sb., o pojišťovnictví a o změně některých souvisejících zákonů**. Tento zákon představoval významné přiblížení české právní úpravy k legislativě Evropské unie.⁹⁴ Jelikož zákon ještě nepředstavoval plnou harmonizaci právní úpravy pojišťovnictví s právem EU, tak byl v roce 2004 v souvislosti se vstupem České republiky do EU přijat **Zákon č. 39/2004 Sb., o pojišťovnictví**. Tento zákon implementuje 3. generaci směrnic EU o životním

⁹² BÖHM, A., K. MUŽÁKOVÁ, ref. 15, s. 94.

⁹³ Tamtéž, s. 94.

⁹⁴ BÖHM, A., *Ekonomika a řízení pojišťoven v podmínkách po vstupu České republiky do Evropské unie*. 1 vyd. Praha: Aspi Publishing, 2004. 260 s. ISBN 80-7357-020-3.

a neživotním pojištění. Na zákon následně navázaly od 1. ledna 2005 dva nové zákony o pojistné smlouvě a o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí.

Tato novela zákona o pojišťovníctví představovala významné změny oproti dosavadní právní úpravě. Ty se týkaly zejména:

- možnost provozovat pojišťovací činnost na území jiného členského státu EU,
- vymezení pojmu členského státu jako členského státu EU a států tvořících Evropský hospodářský prostor,
- stanovení oprávnění pojišťoven a zajišťoven provozovat činnost v rámci celé EU na základě povolení státu, kde má pojišťovna nebo zajišťovna sídlo a při zahájení činnosti v jiném členském státě stačí splnit oznamovací povinnost vůči tamnímu dozorovému orgánu,
- úpravě podmínek, za kterých může pojišťovna z členského státu působit na území ČR, a podmínek, za kterých zde může působit pojišťovna z třetích států aj..⁹⁵

Zákon nabyl účinnosti 1. dubna 2004 a platil až do konce roku 2009, přičemž některá ustanovení dnem vstupu ČR do EU vstoupila v platnost a některá tímto dnem jí pozbyla. Naproti tomu ustanovení týkající se pojišťovacích zprostředkovatelů obsažená v tomto zákoně byla převtělena do nového Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí, který vstoupil v platnost 1. ledna 2005. Ke stejnému datu nabyl účinnosti také Zákon č. 37/2004 Sb., o pojistné smlouvě.⁹⁶

Jelikož bylo nutné vytvořit novou právní úpravu, která by z hlediska členství ČR v EU transponovala do našeho právního řádu směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/68/ES o zajištění a o změně směrnic Rady 73/239/EHS, 92/49/EHS, jakož i směrnic 98/78/ES a 2002/83/ES, tak vznikl nový **Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovníctví**.

⁹⁵ BÖHM, A., K. MUŽÁKOVÁ, ref. 15, s. 83.

⁹⁶ Tamtéž, s. 84.

Tento zákon přináší řadu změn a zejména ve vztahu ke klientům pojišťoven přináší:

- posílení jejich právní jistoty,
- zkvalitňuje dohled nad pojišťovnami,
- zlepšuje informovanost klientů a o finanční situaci pojišťovny,
- umožňuje pojišťovnám zohledňovat klienty podle věku, pohlaví nebo zdravotního stavu (přičemž takový přístup je jinak považován za diskriminační).⁹⁷

Vzhledem k zásadním reformním krokům evropské regulace pojišťovacího trhu v rámci směrnice Solvency II, která byla schválena na jaře roku 2010, zákon o pojišťovnictví představuje mezistupeň, který bude významným způsobem novelizován během následujících dvou let. Očekávají se změny hlavně v oblasti požadavků na vnitřní kontrolní a řídicí systém, stanovení technických rezerv a způsobu jejich umísťování, způsobu stanovení solventnosti pojišťoven a zajišťoven a také systému jejich dohledu v EU.⁹⁸

⁹⁷ BÖHM, A., K. MUŽÁKOVÁ, ref. 15, s. 96.

⁹⁸ Tamtéž, s. 96.

3 Přístupy k finančnímu zprostředkování v rámci EU

V lednu 1996 Česká republika podala žádost o přistoupení k Evropské unii. V březnu 1998 začala jednání o členských podmínkách v EU, která byla završena na summitu v Kodani v prosinci 2002. Dne 16. dubna 2003 podepsali prezident České republiky a předseda vlády České republiky na summitu Evropské unie v Aténách Smlouvu o přistoupení České republiky do Evropské unie, která představovala výsledky všech dosavadních příprav a vyjednávání České republiky s Evropskou unií.⁹⁹

3.1 Instrukce Evropské unie

Instrukce EU mají duální strukturu. Na jedné straně stojí instrukce nadnárodního charakteru, jimž členské státy na základě smlouvy svěřily výkon části své suverenity ve smluvně vymezených a přesně specifikovaných oblastech. Na druhé straně jsou instrukce, které se podobají instrukcím tradičních mezinárodních organizací, kde jsou zastoupeny jednotlivé členské státy, jež rozhodují na základě jednomyslnosti a v dohodnutých oblastech kvalifikovanou většinou. Mezi hlavní aktéry integračního procesu patří členské státy a nadstátní instrukce, které mají podle zakládajících smluv přesně vymezené pravomoci. Jedná se zejména o Komisi, Evropský parlament, Evropský soudní dvůr a Evropský účetní dvůr.

Podle Smlouvy o Evropské unii existují tyto hlavní instrukce: Evropská rada, Evropský parlament, Rada, Komise, Soudní dvůr, Účetní dvůr.¹⁰⁰

Evropská rada sdružuje hlavy států nebo předsedy vlád členských států. Jejím členem je i předseda Komise. Evropská rada přijímá základní politická rozhodnutí nebo vydává směrnice a pokyny pro práci Rady, Komise a zástupců vlád členských států. Evropská rada

⁹⁹ BÖHM, A. *Ekonomika a řízení pojišťoven v podmínkách po vstupu České republiky do Evropské unie*. 1. vyd. Praha: Aspi Publishing, 2004. s. 15. ISBN 80-7357-020-3.

¹⁰⁰ Tamtéž, s. 27.

se schází dvakrát ročně za předsednictví jednoho z členských států. Předkládá Evropskému parlamentu zprávu po každém svém zasedání a každoročně písemnou zprávu o pokroku dosaženém v činnosti Unie.

Evropský parlament je zastupitelským orgánem EU. Je největším mnohonárodnostním parlamentem na světě. Zasedají v něm europoslanci volení ve svých členských zemích. Po posledním rozšíření EU na 27 členů, čítá 785 poslanců. Po svém založení v roce 1979 v něm zasedalo 518 poslanců. Funkce Evropského parlamentu jsou zejména reprezentativní a kontrolní. Evropský parlament není zákonodárným sborem ve smyslu jeho protějšku z členských zemí. Legislativním motorem je v EU převážně Evropská komise. Evropský parlament každoročně schvaluje rozpočet Unie. Parlament projednává každoročně výroční zprávu Účetního dvora, která hodnotí hospodaření Komise. Parlament dále vykonává politickou kontrolu výkonných orgánů Unie, tj. Komise a Rady. Jmenuje předsedu a členy Komise, jejichž funkční období trvá pět let.¹⁰¹

Rada, která je také nazývána Radou ministrů, je rozhodující institucí Unie, jež je vybavena zákonodárnými a výkonnými pravomocemi. Každý členský stát v ní má svého zástupce na ministerské úrovni, který je oprávněn zavazovat vládu své země. Rada má pravomoc vydávat nařízení, směrnice a rozhodnutí. Rada je orgán, který má rysy mezivládní i nadstátní instituce. O některých otázkách rozhoduje prostou většinou, o některých kvalifikovanou většinou a o nejvýznamnějších a nejcitlivějších na principu jednomyslnosti.¹⁰²

Komise, obvykle označována jako Evropská komise, je politicky nezávislou institucí, která reprezentuje a brání zájmy Evropské unie jako celku. Je hnací silou institucionálního systému EU: navrhuje legislativu, politiky a programy činnosti a zodpovídá za realizaci rozhodnutí Parlamentu a Rady. Komise se skládá z 27 členů pro funkční období 2009-2014. Nová Komise je jmenována každých 5 let, během šesti měsíců po zvolení Evropského parlamentu. V Komisi musí být nejméně jeden státní příslušník z každého členského státu, přičemž žádný členský stát nesmí být zastoupen více jak dvěma členy.

¹⁰¹ BŮHM, A., ref. 99, s. 30.

¹⁰² Tamtéž, s. 30.

Sídlo Komise je v Bruselu. Komise je politicky odpovědná Parlamentu, který má právo vznést návrh na odvolání a vyzvat Komisi k rezignaci.¹⁰³

Komise plní tři hlavní úkoly:

- zpracovává návrhy legislativy Unie,
- bdí nad plněním smluv a opatření, která na jejich základě učinily instituce Společenství,
- je správcem rozpočtu Unie a vykonavatelem politik Unie. Zastupuje EU v mezinárodně-obchodních vztazích.¹⁰⁴

3.2 Právo Evropských společenství (komunitární právo)

Právo Evropských společenství, které se také nazývá komunitárním právem, je systémem nadstátního práva. Komunitární právo je tvořeno:

- primárním právem,
- sekundárním právem,
- rozsudky Soudního dvora,
- zvykové právo platné v ES.

Primární právo Evropských společenství tvoří zakladatelské smlouvy o Evropských společenstvích a smlouvy, které je doplňují, jako Slučovací smlouva z roku 1965, Jednotný evropský akt z roku 1986 a Smlouva o Evropské unii z roku 1992, Amsterdamská smlouva (1997), Dohoda z Nice, mezinárodní smlouvy, ale i ústavní tradice jednotlivých členských států.¹⁰⁵

¹⁰³ Businessinfo.cz. *Evropská komise*. [on-line]. [cit. 2011-08-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/institute-eu/evropska-komise/1000723/5574/>>.

¹⁰⁴ BÖHM, A., ref. 99, s. 32.

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 32.

Sekundární právo je představováno:

- nařízením,
- směrnicemi,
- rozhodnutím vydané Radou.

Nařízení jsou závazná jako celek a platí ve všech členských státech EU bezprostředně. Při jejich aplikaci se nevyžaduje transformační akt zákonodárského orgánu členského státu, nařízení má přednost před národním právem, členský stát musí upravit své předpisy tak, aby byly v souladu s tímto nařízením. K tomu, aby nařízení vstoupilo v platnost, musí být publikováno v Úředním listě ES. **Směrnice** zavazuje členské státy, pokud jde o dosažení stanoveného cíle. Ponechává členským státům na vůli volbu druhu a způsobu zahrnutí do národního práva. **Rozhodnutí** je individuálním aktem, které se týká určitého právního subjektu. Má sílu zákona a nevyžaduje žádná zvláštní implementační opatření. **Doporučení a stanoviska** jsou nezávaznými normami, které mají pomáhat při plnění úkolů v souladu s uzavřenými smlouvami. U stanovisek jde o metodický výklad k jednotlivým problémům.¹⁰⁶

Tabulka 5 *Struktura práva EU*

Primární legislativa	zakládací smlouvy včetně jejich pozdějších novelizací
	vnitřní dohody mezi členy EU
	smlouvy mezi EU a třetími státy
Sekundární legislativa	nařízení
	směrnice
	rozhodnutí
	stanoviska a doporučení

Zdroj: BÖHM, A., *Ekonomika a řízení pojišťoven v podmínkách po vstupu České republiky do Evropské unie*, s. 34

Komunitární právo je nadřazeno národnímu právu a je aplikováno v rámci členských států na všechny subjekty, tzn., že ustanovení národního práva nesmí být v rozporu s primárním a sekundárním právem ES ani s judikaturou Evropského soudního dvora.

¹⁰⁶ BÖHM, A., ref. 99, s. 33.

3.3 Princip jednotného evropského pasu

Od počátku sedmdesátých let minulého století začaly v rámci ES vznikat první myšlenky, týkající se potřeby sjednotit pojištný trh. Prvním projevem těchto snah se stala Směrnice Rady 73/239/EEC o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů, týkajících se zahájení a provozování podnikání v přímém jiném než životním pojištění.¹⁰⁷

Princip tzv. „*jednotného pasu*“ spočívá v povolení (licence) uděleného v jedné zemi, ve které má podnikající subjekt sídlo nebo bydliště, působit v kterékoliv členské zemi, a to pouze na základě oznamovací povinnosti vůči příslušnému orgánu té členské země, která povolení udělila. Vznikla tak možnost provozovat činnost v rámci jednotného trhu Společenství na základě:

- práva zakládat pobočky (tzv. právo usazení),
- svobody poskytovat služby (přímé poskytování služeb aniž by v členských státech byly zakládány pobočky).

K realizaci jednotného evropského pojištného trhu bylo zapotřebí odstranit překážky, které až dosud prostřednictvím právního prostředí, panujícího v jednotlivých zemích, znevýhodňovaly zahraniční osoby na tuzemském trhu. Tento problém komunitární právo vyřešilo přijímáním směrnic, které postupně začaly uvolňovat trh pojišťovacích služeb. Jedná se o směrnice tří generací životního a neživotního pojištění včetně na ně navazujících směrnic specializujících se na určitá pojištná odvětví neživotních pojištění a také směrnice o pojišťovacích zprostředkovatelích, která zavádí princip jednotného evropského pasu i v této oblasti podnikání.¹⁰⁸

Mezi hlavní zásady vnitřního pojištného trhu, založené těmito směrnicemi, patří:

- pojistitelé v jakémkoliv členském státě mají svobodu vyvíjet činnost v kterémkoliv jiném členském státě a nabízet v plném rozsahu své pojištné produkty v celém Společenství,

¹⁰⁷ BÖHM, A., K. MUŽÁKOVÁ, ref. 15, s. 31.

¹⁰⁸ Tamtéž, s. 31.

- pojišťovna k zahájení a provozování své činnosti potřebuje jen jedno povolení, které ji umožní provozovat pojišťovací činnost v rámci celého Společenství,
- pojistitel podléhá v zásadě stejnému dozoru jako pojistitelé v jiných členských státech,
- zájemce o pojištění si bude moci koupit pojištění kdekoliv ve Společenství,
- zprostředkovatelé pojištění budou moci provozovat svou činnost v celém Společenství v zásadě za stejných podmínek.¹⁰⁹

3.3.1 Svoboda poskytovat služby

Již ve Smlouvě o založení Evropského společenství (Římské smlouvy z roku 1957) je zakotven princip volného pohybu služeb. Spočívá v právu podnikatele z jednoho členského státu poskytovat na území hostitelského členského státu dočasně a příležitostně služby, a to na základě oprávnění získaného v zemi sídla (místa podnikání), aniž by se tento podnikatel musel v hostitelském členském státě usadit.¹¹⁰ Podle rozsudků Evropského soudního dvora v sobě může svoboda poskytovat služby zahrnovat „pohyb“ poskytovatele služby nebo „přemístění“ příjemce služby do členského státu poskytovatele služby. Avšak služba může být také poskytována v případě, že nedojde k jakémukoliv pohybu poskytovatele či příjemce. Na základě svobody poskytovat služby funguje i pojišťovací činnost, realizovaná prostřednictvím pevně instalovaných elektronických zařízení v hostitelském členském státě typu ATM.¹¹¹ Členským státem se rozumí země, která tvoří Evropský hospodářský prostor (mimo zemí EU také Norsko, Lichtenštejnsko a Island).¹¹²

3.3.2 Právo zakládat pobočky

Pokud podnik vykonává činnost v členském státě po neurčitou dobu a za trvalé přítomnosti v tomto členském státě, řídí se tato činnost ustanoveními Smlouvy o právu zakládat

¹⁰⁹ BÖHM, A., K. MUŽÁKOVÁ, ref. 15, s. 32.

¹¹⁰ Businessinfo.cz. *Pravidla pro volný pohyb služeb a svobodu usazování v EU - úvod do problematiky*. [on-line]. [cit. 2011-08-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podnikatelske-prostredi/volny-pohyb-sluzeb-usazovani-eu-uvod/1000520/51762/>>.

¹¹¹ BÖHM, A., K. MUŽÁKOVÁ, ref. 15, s. 33.

¹¹² BÖHM, A., ref. 99, s. 38.

pobočky. Evropský soudní dvůr vydal rozhodnutí, že „*jestliže státní příslušník členského státu vykonává stále a na trvalém základě odbornou činnost, při níž využívá odborné zdroje, řídí se tato činnost ustanoveními týkající se zakládání pobočky, a nikoli ustanoveními týkajícími se služeb*“. Tím Soud zabránil tomu, aby byla svoboda poskytovat služby nesprávně vykládána a příslušná pravidla obcházena. Právo zakládat pobočky předpokládá trvalou přítomnost v hostitelské zemi, naproti tomu svoboda poskytovat služby má dočasný charakter.¹¹³

3.4 Základní principy směrnic EU týkajících se pojišťovnictví

V této kapitole budou vyjmenovány a popsány stěžejní legislativní předpisy, které definují odvětví pojišťovnictví v České republice.

3.4.1 Směrnice neživotního pojištění

- Směrnice neživotního pojištění č. 73/239/EEC
- Směrnice neživotního pojištění č. 88/357/EEC
- Směrnice neživotního pojištění č. 92/49/EEC

Cílem Směrnice Rady č. 73/239/EEC, nebo-li směrnice 1. generace (první směrnice), bylo zahajování činnosti v jiném než životním pojištění a provozování přímého jiného než životního pojištění. Proto došlo prostřednictvím této směrnice k harmonizaci:

- podmínek pro udělení povolení k zahájení činnosti,
- podmínek pro provozování pojištění,
- podmínek pro odebrání povolení,
- pravidel pro činnost poboček v rámci Společenství, které mají svá ústředí vně Společenství.

¹¹³ BÖHM, A., ref. 99, s. 38.

Tato směrnice je také považována za stěžejní z toho hlediska, že obsahuje klasifikaci pojištných odvětví, pokrývající celý sektor neživotního pojištění. Dále obsahuje seznam právních norem, jež může mít pojišťovna. Jelikož první směrnice Rady umožňovala kontrolu pojišťoven hostitelskými státy, tak nedošlo k vytvoření skutečného jednotného pojištného trhu, protože byly uplatňovány různé režimy dozoru. Proto byl ve třetí **Směrnici č. 92/49/EEC** zaveden koncept kontroly zemí sídla a jediné licence.¹¹⁴

3.4.2 Směrnice životního pojištění

- Směrnice životního pojištění č. 79/267/EEC
- Směrnice životního pojištění č. 90/619/EEC
- Směrnice životního pojištění č. 92/96/EEC

Směrnice životního pojištění č. 79/267/EEC o koordinaci zákonů, nařízení a správních předpisů týkajících se zahájení a provozování podnikání v přímém životním pojištění se vztahuje k některé z těchto činností:

- životní pojištění, tj. odvětví pojištění, které zahrnuje pojištění pro případ dožití sjednaného věku, pojištění pro případ smrti, smíšené pojištění, svatební pojištění, pojištění pro případ narození dítěte,
- pojištění důchodu,
- doplňková pojištění, tj. zejména pojištění pro případ úrazu včetně pracovní neschopnosti, pojištění smrti následkem úrazu, pojištění invalidity nebo nemoci.¹¹⁵

Směrnice Rady č. 90/619/EEC (směrnice druhé generace) zajišťovala svobodu poskytování služeb. Pojišťovny tak mohly nabízet produkty životního pojištění v jiném členském státě, aniž by si zde musely zřizovat pobočky. Pojišťovna, ale musela o tomto kroku informovat příslušné dozorové orgány členského státu svého sídla a státu, ve kterém chtěla své produkty nabízet.

¹¹⁴ BÖHM, A., ref. 99, s. 50.

¹¹⁵ Tamtéž, s. 52.

Směrnice životního pojištění č. 92/96/EEC má za cíl usnadnit pojišťovnám majícím svá ústředí ve Společenství poskytovat služby v členských státech, a tak umožnit pojistníkům, aby se mohli pojistit nejen u pojistitele mající sídlo v jejich domovském státě, ale i na pojistitele, kteří mají ústředí ve Společenství a sídlí v jiných členských státech. Tato směrnice umožnila spojení národních trhů do jednoho integrovaného trhu.¹¹⁶

3.4.3 Směrnice o zprostředkování pojištění

- Směrnice č. 77/92/EHS
- Směrnice č. 2002/92/ES

Zprostředkovatelé pojištění a zajištění hrají ústřední roli v distribuci pojistných a zajistných produktů. Prvním krokem k usnadnění jejich výkonu svobody usazování a volného pohybu služeb byl učiněn **Směrníci Rady 77/92/EHS** z roku 1976 o opatřeních k usnadnění účinného výkonu svobody usazování a volného pohybu služeb u činnosti pojišťovacích agentů a makléřů. Nadále však přetrvávaly značné rozdíly mezi vnitrostátními právními předpisy, což vytvářelo překážky pro přístup k činnosti zprostředkovatelů pojištění a zajištění na vnitřním trhu a pro výkon této činnosti.

Proto byla v rámci ES přijata **Směrnice č. 2002/92/ES** o zprostředkování pojištění, která dává možnost pojišťovacím a zajišťovacím zprostředkovatelům využívat práva zřizovat podniky a fungovat v rámci volného pohybu služeb, jež zaručuje Smlouva. Nemožnost zprostředkovatelů pojištění působit volně v celém Společenství bránilo řádnému fungování jednotného pojistného trhu.

Koordinace vnitrostátních právních předpisů týkajících se požadavků na profesní způsobilost a registrace osob v souvislosti s přístupem ke zprostředkování pojištění a s výkonem této činnosti přispěla jak k dotvoření jednotného trhu finančních služeb, tak i ke zvýšení ochrany spotřebitele v této oblasti.¹¹⁷

¹¹⁶ BÖHM, A., ref. 99, s. 53.

¹¹⁷ Na základě Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/92/ES o zprostředkování pojištění.

Pojišťovací a zajišťovací zprostředkovatelé jsou proto registrováni u příslušného orgánu členského státu, v němž mají bydliště, sídlo nebo ústředí, pokud splňují přísné profesní požadavky ve vztahu ke své kvalifikaci, dobré pověsti, pojistnému krytí odpovědnosti při výkonu povolání a finančním možnostem. Taková registrace umožňuje zprostředkovatelům pojištění a zajištění působit v jiných členských státech v souladu se zásadami svobody usazování i volného pohybu služeb, pokud byl dodržen odpovídající oznamovací postup mezi příslušnými orgány.¹¹⁸

Podle tohoto schématu může zprostředkovatel založit pobočku, jestliže splňuje všechny tři následující požadavky:

- musí být zřízena a kontrolována pojišťovnou, kterou zastupuje,
- musí mít oprávnění zastupovat pojišťovnu,
- musí mít trvalé pověření.

Znamením, že je zprostředkovatel řízen a kontrolován pojišťovnou, je, že disponuje **výhradním pověřením** pojišťovny k vykonávání činností. V praxi je ale velmi časté, že pojišťovací zprostředkovatel zastupuje současně několik pojišťoven, kdy se ve většině případů jedná u různých pojišťoven o různé, nekonkurenční produkty. V případě, kdy pojišťovací zprostředkovatel vykonává činnost pro více pojišťoven, je na něj nahlíženo jako na „*pobočku*“ pouze u té pojišťovny, od níž má výhradní pověření (která jej řídí a kontroluje) a spadá tudíž pod právo zakládat pobočky. Ve vztahu k ostatním pojišťovnám spadá pod svobodu poskytovat služby.¹¹⁹

Směrnice č. 2002/92/ES o zprostředkování pojištění také řeší otázku ochrany spotřebitele. Ukládá použít přiměřené sankce proti osobám, které vykonávají zprostředkování pojištění nebo zajištění bez registrace, proti pojišťovnám nebo zajišťovnám, které využívají služby neregistrovaných zprostředkovatelů, a proti zprostředkovatelům, kteří nedodržují vnitrostátní právní předpisy přijaté na základě této směrnice. Dále je pro ochranu spotřebitele nezbytná spolupráce a výměna informací mezi příslušnými úřady zajišťující solidnost obchodu s pojištěním a zajištěním na jednotném trhu. Spotřebitel má právo vědět,

¹¹⁸ Na základě Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/92/ES o zprostředkování pojištění.

¹¹⁹ BÖHM, A., K. MUŽÁKOVÁ, ref. 15, s. 34.

zda jedná se zprostředkovatelem, který mu radí ohledně produktu z široké škály pojišťoven nebo produktu poskytovaných určitým počtem pojišťoven. Jestliže zprostředkovatel prohlašuje, že radí ohledně produktu z široké škály pojišťoven, měl by provést nestrannou a dostatečně rozsáhlou analýzu produktu dostupných na trhu.¹²⁰

Směrnice Rady a Evropského parlamentu 2002/92/ES ze dne 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění je implementována do Zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí.

¹²⁰ Na základě Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/92/ES o zprostředkování pojištění.

4 Instituce a asociace finančního zprostředkování

Profesní organizace na finančním trhu tvoří asociace. Asociace jsou zájmovým sdružením několika ekonomických subjektů se statutem právnické osoby. Jednotlivé subjekty se sdružují v asociacích za účelem dosažení svých zájmů, jež by jako jednotlivci nikdy nedocílili. Na finančním trhu působí velké množství různých subjektů, což s sebou přináší i různorodé cíle, proto se tyto subjekty sdružují do jednotlivých asociací na základě své činnosti, např. pojišťovny jsou členy České asociace pojišťoven, pojišťovací makléři členy Asociace českých pojišťovacích makléřů, banky členy České bankovní asociace atd.

Cíle, kterých chtějí asociace dosáhnout se dají rozdělit do několika oblastí: legislativní, vzdělávací, mediální, zahraniční a etické. **Legislativní činnost** je zaměřena na navrhování, připomínkování a pozměňování právních předpisů týkajících se činnosti subjektů. V rámci některých asociací také vznikají různé skupiny s konkrétními cíli, které jsou pro jejich členy stěžejní, zástupci těchto skupin pak jednájí s příslušnými státními orgány za účelem vyřešení nějakého legislativního problému nebo implementace evropského práva do českého právního řádu. Na poli **vzdělávání** pořádají asociace různé semináře, kurzy a kongresy s odbornými tématy. V **mediální** oblasti asociace vydávají tisková prohlášení, přispívají svými odbornými články do tisku a každý rok zveřejňují na svých internetových stránkách výroční zprávy. Důležitou činností pro asociace je také členství v **zahraničních zájmových uskupeních**, díky kterým mohou získat zkušenosti, přístup k informacím a možnost podílet se na tvorbě evropských norem. **Etickým cílem** se rozumí přimět všechny členy asociací k dodržování Etického kodexu, který vydává každá z asociací. Etický kodex vede k profesionálnímu přístupu, důvěryhodnosti a dobré pověsti, které v konečném důsledku vedou k ochraně spotřebitelů, klientů a obchodních partnerů.

Asociace jsou zájmová sdružení právnických osob založena na základě § 20f občanského zákoníku. Každá asociace se řídí stanovami a Etickým kodexem. Stanovy sdružení určí název, sídlo a předmět činnosti, úpravu majetkových poměrů, vznik a zánik členství, práva

a povinnosti členů, orgány sdružení a vymezení jejich působnosti, způsob zrušení sdružení a naložení s jeho likvidačním zůstatkem.¹²¹

4.1 Česká asociace pojišťoven

Česká asociace pojišťoven (dále ČAP) je zájmovým sdružením komerčních pojišťoven na českém trhu, která zahájila svou činnost 1. ledna 1994 a od roku 1998 je členem Evropské pojišťovací a zajišťovací federace. ČAP má celkem 33 členů, což odpovídá 98% podílu na předepsaném pojistném v ČR.

Hlavní činnost ČAP je zaměřena na zpracovávání a předkládání připomínek k právním předpisům týkajících se pojišťovnictví a na prosazování nezbytné úpravy, české i evropské legislativy. ČAP vytváří nástroje zábrany škod a pojistných podvodů, přispívá k odborné informovanosti členů a zabezpečuje vzdělávání. Dále vytváří pravidla etického chování v pojišťovnictví a pomáhá odstraňovat rozpory mezi členy asociace dbáním na dodržování etického kodexu.

ČAP také pravidelně přispívá svými články na aktuální témata z pojišťovnictví jak v odborném, tak i v celostátním tisku. Laická veřejnost si na jejich internetových stránkách může vyhledat veškeré informace z oblasti pojištění majetku, životního pojištění a povinného ručení. Např. zájemce o pojištění odpovědnosti z provozu motorového vozidla se tak může dozvědět základní informace o tomto pojištění, jaká jsou možná připojištění, fakta o havarijním pojištění, co je to asistence. Ve slovníku pojmů si může vyhledat termín, kterému nerozumí. Dále si může projít produktovou nabídku, dozvědět se jak postupovat v případě nehody atd.

Na stránkách ČAP jsou také k dispozici statistické údaje o vývoji pojistného trhu a statistické údaje k rozlišování pojistných rizik ve smyslu antidiskriminačního zákona jako např. údaje o úrazu s následkem smrti podle pohlaví nebo statistika pracovní neschopnosti z důvodů úrazu podle pohlaví. Dále je na stránkách ČAP možné stáhnout si

¹²¹ § 20h odst. 1 Zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

české i evropské právní předpisy týkající se pojišťovnictví a technické směrnice požární ochrany.

4.2 Asociace českých pojišťovacích makléřů

Asociace českých pojišťovacích makléřů (dále AČPM) byla založena v březnu 1994 z iniciativy českých kanceláří mezinárodních makléřských firem, které pocitovaly nutnost, aby se tyto konkurenční subjekty sdružily k prosazování společných profesních zájmů a ke kultivaci prestiže této nové profese ve sféře českých finančních služeb.

Vzhledem k přísným kritériím členství se původní počet členů asociace v prvních letech nijak výrazně nezvyšoval. V roce 2000 přijala AČPM nové stanovy, které otevřely možnost všem registrovaným makléřům (právníckým osobám) se na činnosti asociace podílet.

Po určitou dobu vedle sebe existovala dvě sdružení, AČPM a KOPM (Komora pojišťovacích makléřů) s vlastními aktivitami. 1. ledna 2005 se tato dvě sdružení sloučila, přijala nové stanovy a nese název Asociace českých pojišťovacích makléřů.

AČPM se zabývá činností v oblasti legislativy, publicity, vzdělávání, odborné otázky profese a etiky. Asociace se spolupodílela na přípravě zákona č.38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí i příslušné prováděcí vyhlášky. Dále se spolupodílela na tvorbě směrnice EU o zprostředkování pojištění. AČPM přispívá svými názory k aktuálním záležitostem v denním tisku, odborných periodikách i ve specializovaných publikacích.

Asociace na poli vzdělávání usiluje o zvyšování odborné způsobilosti pojišťovacích makléřů a organizuje pro ně odborné přednášky, semináře a pravidelné konference např. na téma risk management, zajištění, pojištění přepravy atd.

V říjnu roku 1998 byla AČPM přijata za člena BIPAR (Evropská federace pojišťovacích zprostředkovatelů) a zapojuje se do jejich aktivit. Asociace tak má bezprostřední informace

o události týkajících se pojišťovnictví a zprostředkovatelství v Evropské unii a v jejích členských státech i jinde ve světě. AČPM naopak poskytuje informace o českém pojistném trhu zájemcům ze zahraničí a zprostředkovává svým členům řadu zajímavých nabídek.

Asociace také vyžaduje důsledné dodržování Kodexu etikety od svých členů, aby zamezila neetickému chování některých jedinců. Asociace má celkem 93 členů a základní informace včetně zprostředkovaného pojistného za daný rok jsou k dispozici na internetových stránkách AČPM. Asociace také pořádá každý rok anketu Pojišťovna roku, v roce 2009 např. vyhrála v oblasti průmyslového pojištění a pojištění podnikatelů pojišťovna Kooperativa, a.s.. Stránky AČPM také disponují přehledem zákonů z oblasti pojišťovnictví a pomocí odkazů na Českou národní banku lze také ověřit registraci pojišťovacího makléře.

4.3 Asociace penzijních fondů ČR

Asociace penzijních fondů ČR (dále APF ČR) je zájmové sdružení penzijních fondů založené dne 25. června 1996. APF ČR má deset řádných členů a 3 přidružené členy – právnické osoby působící v oblasti navazující na penzijní připojištění (Deloitte Advisory, s.r.o., KPMG Česká republika, s.r.o. a Ernst & Young, s.r.o.).

APF ČR připomínkuje legislativní návrhy a jiná opatření, která se týkají oblasti penzijního připojištění a jiných zájmů penzijních fondů a iniciovat jejich změny. Asociace působí jako poradenské a informační centrum, podporuje a organizuje vzdělávací a vědeckou činnost. APF ČR působí k odstraňování rozporů mezi členy, organizuje odbornou, právní a věcnou součinnost při řešení procesů slučování, splývání a zániku penzijních fondů a chránit tak účastníky penzijního připojištění. Asociace má také svůj Kodex etikety a dbá na jeho dodržování mezi členy a účastníky penzijního připojištění. APF ČR dále reprezentuje zájmy svých členů v zahraničí prostřednictvím navazování styků s obdobnými institucemi a spolupodílí se na procesu přibližování podmínek penzijního připojištění ČR standardům Evropské unie.

Na internetových stránkách asociace lze stáhnout pouze jediný právní předpis a to Zákon č. 42/1994 Sb., o penzijním připojištění se státním příspěvkem v platném znění. Ze statistických dat jsou k dispozici ekonomické ukazatele penzijních fondů a zhodnocení prostředků účastníků. Běžný spotřebitel se toho na stránkách asociace o penzijním připojištění kromě prostudování zákona moc nedozví, jelikož tam jsou k dispozici pouze nejzákladnější informace

4.4 Asociace českých stavebních spořitelen

Asociace českých stavebních spořitelen (dále AČSS) byla založena 29. června 2000. Asociace měla od svého založení 6 členů a členy byly všechny stavební spořitelny, které působily na českém trhu a od roku 2008 díky fúzi dvou spořitelen se počet členů snížil na pět. Asociace navázala na několikaletou neformální spolupráci jednotlivých spořitelen, kdy se snažily prosazovat společné cíle a vyvolat diskusi o problematice bydlení a jeho financování.

AČSS spolupracuje s orgány státní správy, především v otázkách spojených s dalšími kroky vedoucími k rozvoji sektoru. Jedním z cílů asociace je vytvářet příznivé podmínky pro řešení bytových potřeb občanů. Jednotlivý členové mezi sebou rozvíjí produkty stavebního spoření a nabídky finančních instrumentů na českém trhu. Kromě toho AČSS také udržuje kontakty s partnerskými organizacemi v Evropě a podílí se stejně jako všechny členské stavební spořitelny na činnosti Evropského sdružení stavebních spořitelen.

Běžnému spotřebiteli jsou na internetových stránkách AČSS k dispozici veškeré informace o stavebním spoření včetně praktického slovníčku pojmů a často kladených otázek. Odborné veřejnosti si může stáhnout statistiky a grafy stavebního spoření včetně výročních zpráv a platné legislativy. Asociace také pravidelně vydává tisková prohlášení k aktuálním tématům stavebního spoření. AČSS

4.5 Česká asociace obchodníků s cennými papíry

Česká Asociace obchodníků s cennými papíry (dále ČAOCP) byla založena 17.6.2004 a zúčastnilo se jí čtrnáct makléřských společností, které se staly jejími zakládajícími členy.

Asociace usiluje o odborný růst svých členů na základě sdílení informací, zpracovávání vzorových řešení pro opakující se případy v činnosti obchodníků s cennými papíry, vzorové podoby interních předpisů vyžadovaných dozorovým orgánem i další materiály. ČAOCP se aktivně účastní a spolupracuje na tvorbě právních předpisů, prosazuje zájmy svých členů a vyžaduje od svých členů dodržování zásad Etického kodexu, který vydala a jež je podmínkou pro členství v ČAOCP.

V souvislosti s výše uvedenými cíly funguje v rámci ČAOCP několik pracovních skupin, např. pracovní skupina pro legislativu a interní otázky, pracovní skupina pro Burzu cenných papírů Praha a RM-systém, a.s. a pracovní skupina pro pořádání makléřských zkoušek. ČAOCP na svých internetových stránkách každý den zveřejňuje několik aktuálních zpráv z kapitálového trhu, vydává tisková prohlášení.

4.6 Asociace pro kapitálový trh České republiky

Asociace pro kapitálový trh České republiky (dále AKAT ČR) vznikl v r. 2008 sloučením s Asociací fondů a asset managementu, má 41 členů a sdružuje nejvýznamnější tuzemské investiční společnosti, zahraniční správce fondů nabízející své produkty v ČR a další subjekty, které poskytují služby v oblasti kolektivního investování. Asociace vznikla za účelem rozvoje společných zájmů a aktivit, u kterých by nebylo efektivní, aby je jednotliví členové vykonávali samostatně.

AKAT ČR usiluje o rozvoj kolektivního investování v ČR a jeho přibližování ke standardním podmínkám vyspělých zemí, zejména Evropské unie. Asociace dále prosazuje principy poctivého obchodního styku a ochrany dobrých mravů prostřednictvím dodržování pravidel Etického kodexu. Asociace posiluje své postavení odborného partnera

při přípravě všech právních a daňových norem ovlivňujících kapitálový trh a oblast kolektivního investování.

AKAT ČR je členem Evropské federace investičních fondů a společností (EFAMA), toto členství asociaci pomáhá při řešení všech otázek kolektivního investování a asset managementu souvisejících se začleňováním naší země do evropských struktur a ve sledování evropských i světových trendů. Na internetových stránkách asociace jsou veřejnosti k dispozici ke stažení zákony a vyhlášky, výroční zprávy a tiskové zprávy.

4.7 Česká bankovní asociace

Česká bankovní asociace (dále ČBA) vznikla v roce 1990 pod původním názvem Bankovní asociace. Od roku 1992 působí jako dobrovolné sdružení právnických osob, podnikajících v peněžnictví a oblastech úzce navazujících. ČBA sdružuje 33 bank reprezentujících více než 99 % bankovního sektoru.

Asociace prosazuje společné zájmy členů ve vztahu k Parlamentu, vládě, České národní bance a dalším právním subjektům. ČBA také podporuje harmonizaci bankovní legislativy s legislativou Evropské unie.

ČBA je členem Evropské bankovní federace (FBE), jde o sdružení více než 5 000 evropských komerčních bank. ČBA je zároveň členem Evropské rady pro platby (EPC). Jeho základním posláním je podílet se na vytváření jednotného eurového platebního prostoru. Asociace nadále úzce spolupracuje s regulačními orgány EU, zejména s Evropskou centrální bankou, Evropskou komisí a Eurosystemem.

5 Výsledky za období 2006-2009

V uvedené kapitole jsou shromážděny, seříděny a analyzovány výsledky a různé ukazatele jednotlivých asociací. Jejich výběr odpovídá hlavnímu předmětu činnosti těchto subjektů. Jsou tak zde prezentovány ukazatele jako např. výše předepsaného pojistného či objemy poskytnutých úvěrů.

5.1 Česká asociace pojišťoven

V této kapitole je zhodnocena legislativní činnost a ekonomické výsledky členů asociace.

5.1.1 Legislativní činnost

Zásadní význam pro pojistný trh mělo v roce 2006 přijetí zákona č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem. Tímto zákonem se stala Česká národní banka orgánem dohledu nad osobami působícími na finančním trhu, tedy včetně pojistného trhu. Uvedený zákon změnil celkem třicet tři zákonů včetně zákona o pojišťovnictví, zákona o pojistné smlouvě, zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí a zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla.

V roce 2007 má klíčový význam pro pojišťovny zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, jehož součástí je i novela zákona o daních z příjmů, která stanovila maximální společný limit do 24 000 Kč ročně pro osvobození od daně příspěvků na penzijní připojištění a částek pojistného na soukromé životní pojištění od téhož zaměstnavatele. Další součástí výše uvedeného zákona je novela zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmu, kterou bylo upraveno zdanění technických rezerv pojišťoven. V roce 2007 se dále na základě novely zákona o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla zvyšuje minimální limit plnění pro případ věcné škody na 35 mil. Kč bez ohledu na počet poškozených a zelená karta se stává jediným dokladem o pojištění odpovědnosti a zavádí se příspěvek do Kanceláře, který bude hradit vlastník v případě, že vozidlo bylo provozováno bez pojištění odpovědnosti.

Dlouhodobé aktivity ČAP v oblasti boje s pojistným podvodem vyústily v roce 2007 v dohodu členských pojišťoven na zahájení prací na projektu tzv. Systému výměny informací o podezřelých okolnostech (SVIPO) s cílem snížení počtu podvodů v oblasti likvidaci pojistných událostí.

V roce 2008 byla pro likvidaci pojistných událostí důležitá změna zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, díky které jsou účastníci dopravní nehody od 1.1.2009 povinni ohlásit nehodu policistovi, pokud došlo k hmotné škodě převyšující na některém ze zúčastněných vozidel částku 100 000 Kč. Předtím činil tento limit 50 000 Kč. Od 1. ledna 2008 byly zavedeny regulační poplatky a roční ochranný finanční limit doplatků.

Na významu nabytý nový koncept posuzování solventnosti pojišťoven, který je reprezentován prostřednictvím evropské směrnice Solventnost II. Touto problematikou se ČAP systematicky zabývá od roku 2005. Asociace navázala spolupráci s Ministerstvem financí a ČNB za účelem implementace směrnice do národní legislativy. V roce 2008 došlo k vyhodnocení kvantitativní dopadové studie, tzv. QIS4, jejíž výsledky přispěly k dokončení legislativního procesu při schvalování rámcové směrnice. V rámci důchodové reformy se ČAP nadále v průběhu roku 2008 podílela na přípravných pracích pro nastavení parametrů dobrovolného přesměrování části příspěvků na státní důchodové pojištění na individuální účet (tzv. opt-out).

Dne 22 července 2009 byl vydán zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, který zapracovává příslušné předpisy Evropských společenství a upravuje podmínky provozování pojišťovací a zajišťovací činnosti a výkon dohledu v pojišťovnictví. Velký význam pro pojišťovnictví mělo v roce 2009 nalezení kompromisu ohledně definitivního znění dlouho připravované rámcové směrnice Solventnost II. Ta zavádí zásadní změny obezřetného rámce pro podnikání pojišťoven. ČAP ve spolupráci s ČNB, Ministerstvem financí a Českou společností aktuárů zahájila společný projekt k řešení problému implementace směrnice Solvency II. do národní legislativy. Jeho cílem je vymezení a postupná realizace všech základních kroků implementace a určení role zúčastněných subjektů v jednotlivých krocích.

Počátkem roku 2009 se ČAP prostřednictvím výkonného ředitele stala členem expertní skupiny při Ministerstvu práce a sociálních věcí, která vypracovala věcné řešení k realizaci vyčlenění části plateb z veřejného systému důchodového pojištění do komerčního sektoru. Nově zřízená expertní skupina při Ministerstvu financí se prostřednictvím výkonného ředitele podílela na projektu Sjednání pravidel distribuce na finančním trhu. Cílem skupiny je vypracovat doporučení v oblasti kategorizace distributorů na finančním trhu, registrace a odborné kvalifikace zprostředkovatelů a pravidel jednání.

5.1.2 Ekonomické výsledky členů

Na základě dat z Tabulky 6 na str. 91 je patrné, že celkové předepsané pojistné členů asociace v letech 2006-2009 roste klesajícím tempem. Zatímco v roce 2007 vzrostlo předepsané pojistné cca o 10 miliard Kč oproti roku 2006, tak v roce 2008 vzrostlo ve srovnání s předešlým rokem o 7 miliard a v roce 2009 oproti roku 2008 už jen o 4 miliardy. V rámci neživotního pojištění zaznamenala asociace největší vzrůst předepsaného pojistného v roce 2008, kdy si pojišťovny oproti roku 2007 polepšily o 4 miliardy, zatímco např. v roce 2009 vrůst pojistného oproti roku 2008 činil „pouhou“ 1 miliardu. Celkové předepsané pojistné v životním pojištění členů asociace v letech 2006-2009 také zaznamenalo pravidelný růst, přičemž k tomu největšímu došlo v roce 2007, kdy si pojišťovny polepšily meziročně o 7 miliard.

Kromě pojištění úvěru v rámci neživotního pojištění nezaznamenalo žádné odvětví nějaký výrazný meziroční pokles nebo naopak růst. V pojištění úvěru v roce 2009 došlo k poklesu předepsaného pojistného oproti roku 2008 o 1 miliardu Kč, zatímco v letech 2006 až 2008 docházelo k meziročnímu růstu v průměru o 200 mil. Kč.

Zatímco v hlavních odvětvích neživotního pojištění nedocházelo ve sledovaném období k nějakému pravidelnému meziročnímu poklesu pojistného, tak v životním pojištění je tomu naopak. Konkrétně se tak děje v pojištění pro případ dožití nebo smrti nebo dožití, ve svatebním pojištění a pojištění prostředků na výživu dětí a v důchodovém pojištění. Např. v důchodovém pojištění tak docházelo k meziročnímu poklesu předepsaného pojistného v průměru o 160 mil. Kč.

Tabulka 6 Předepsané pojistné (tis Kč)

ukazatel	2009	2008	2007	2006
<i>Předepsané pojistné celkem</i>	<i>141 398 538</i>	<i>137 160 731</i>	<i>130 351 801</i>	<i>120 149 030</i>
<i>Neživotní pojištění celkem</i>	<i>81 212 598</i>	<i>80 272 441</i>	<i>76 232 266</i>	<i>73 016 099</i>
v tom: Pojištění úrazu	2 457 283	2 289 243	2 092 401	2 037 474
Pojištění nemoci	1 780 087	1 586 263	1 230 990	890 845
Havarijní pojištění pozemních vozidel kromě kolejových	16 601 128	16 789 857	16 136 890	15 283 232
Pojištění majetku podle odvětví 8	10 422 563	9 903 791	9 987 328	10 287 075
Pojištění majetku podle odvětví 9	7 829 749	7 515 543	6 642 238	6 848 980
Pojištění odpovědnosti podle zákona č. 168/1999 Sb.	24 017 077	23 621 838	22 695 591	21 891 715
Zákonné pojištění odpověd. zaměstnavatele	6 139 931	6 222 365	5 675 928	5 199 571
Pojištění úvěru	1 492 871	2 426 916	2 339 892	2 004 531
Pojištění ztrát způsobených přerušením provozu	448 239	428 545	405 342	416 406
Pojištění právní ochrany	283 209	272 425	246 399	221 020
Pojištění pomoci osobám v nouzi během cestování	1 698 709	1 813 504	1 595 029	1 313 261
<i>Životní pojištění celkem</i>	<i>60 185 940</i>	<i>56 888 290</i>	<i>54 119 535</i>	<i>47 132 931</i>
<i>V tom: poj. pro případ dožití nebo smrti a dožití</i>	<i>22 455 436</i>	<i>22 543 403</i>	<i>23 576 427</i>	<i>24 041 774</i>
Pojištění pro případ smrti	1 851 547	1 577 034	1 270 192	996 967
Poj. satební, prostředků na výživu dětí	2 240 513	2 371 491	2 439 805	2 443 930
Důchodové pojištění	2 308 249	2 439 053	2 577 237	2 768 343
Doplňková pojištění	6 896 331	6 154 739	5 661 780	5 407 354
V tom: Pojištění úrazu	6 044 671	5 493 218	5 127 274	4 925 876
Pojištění nemoci	764 773	601 041	505 429	481 478

Zdroj: vlastní zpracování na základě výročních zpráv 2009, 2006 České asociace pojišťoven

Pokud se podíváme na Tabulku 7 na str. 92, tak si lze všimnout, že celkový počet vyřízených pojistných událostí ve sledovaném období roste rostoucím tempem. K zvláště alarmujícímu růstu počtu pojistných událostí došlo v roce 2009. Zatímco v letech 2006-2008 počet vyřízených pojistných událostí rostl přibližně meziročně o 0,7 %, tak v roce 2009 došlo ke skoro 7% meziročnímu růstu počtu pojistných událostí. Pokud se tedy

zaměříme na roky 2008 a 2009, abychom zjistili jaká rizika stojí za tak velkým výkyvem, zjistíme, že tímto rizikem je život, tedy riziko dožití a smrti. V absolutních číslech tak došlo k růstu počtu pojistných událostí o 103 tis., čemuž odpovídá růst o 12,4 %. Pokud pomineme ostatní rizika, tak druhým rizikem, které stojí za tak výrazným růstem počtu pojistných událostí, je riziko havárie motorových vozidel. V roce 2009 tak bylo nahlášeno o 4,6 % více pojistných událostí než v roce 2008.

Pouze v zákonném pojištění odpovědnosti zaměstnavatele došlo v letech 2006-2009 každý rok k poklesu počtu vyřízených pojistných událostí. V roce 2009 bylo vyřízeno o 30 % méně pojistných událostí než v roce 2006.

Tabulka 7 Vyřízené pojistné události podle jednotlivých rizik

ukazatel	Jed.	2009	2008	2007	2006
Počet vyřízených pojistných událostí celkem	ks	2 449 630	2 290 963	2 275 133	2 262 942
v tom: živel	ks	104 125	99 644	143 836	159 592
krádež	ks	34 683	34 255	36 309	38 799
havárie motorových vozidel	ks	345 995	330 478	301 360	293 810
plodiny, lesy, zvířata vč. nákaz	ks	12 246	3 065	3 252	3 713
úraz	ks	157 086	151 702	154 677	113 407
život	ks	933 313	830 256	821 453	825 862
důchod	ks	54 904	48 764	48 125	36 475
léčebné výlohy v zahraničí	ks	37 954	38 774	44 710	30 752
zákonné poj. odpovědnosti zaměstnavatele	ks	56 530	73 456	74 600	81 063
pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	ks	352 918	347 875	334 652	348 428
všeobecná odpovědnost	ks	150 572	152 389	148 298	153 540
ostatní rizika	ks	209 304	180 305	163 861	177 501

Zdroj: vlastní zpracování na základě výročních zpráv 2009, 2006 České asociace pojišťoven

Pokud bychom měli k dispozici pouze Tabulku 7, tak by se dalo předpokládat, že i objem vyplaceného pojistného v oblasti rizika žití zaznamená nejvyšší procentní růst v roce 2009. Ale když se podíváme na Tabulku 8, zjistíme, že největší procentní růst má na svědomí riziko: plodiny, lesy, zvířata vč. nákaz. Celkový objem vyplaceného pojistného plnění na

základě těchto rizik se tak v roce 2009 zvýšil o 52,5 % oproti roku 2008. Na druhém místě je riziko úrazu, kde došlo k 15% nárůstu.

Dále by se u zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele dalo předpokládat, že když každý rok dochází k poklesu počtu vyřízených pojistných událostí, tak se objem vyplacených finančních prostředků bude také meziročně snižovat. Na základě dat z Tabulky 8, je ale patrné, že k žádnému poklesu nedochází. Lze tedy říci, že každý rok sice dochází k menšímu počtu pracovních úrazů a nemocí z povolání, ale na druhou stranu dochází k růstu škody na jednu pojistnou událost z tohoto pojištění.

Tabulka 8 Náklady na pojistná plnění

ukazatel	Jed.	2009	2008	2007	2006
<i>Náklady na pojistná plnění celkem</i>	<i>tis. Kč</i>	<i>74 183 669</i>	<i>67 900 921</i>	<i>60 595 554</i>	<i>56 609 280</i>
v tom: náklady na vyřizování pojistných událostí	tis. Kč	2 340 250	2 173 881	2 092 844	1 890 090
vyplacená pojistná plnění celkem	tis. Kč	71 843 419	65 727 040	58 502 710	54 714 190
v tom: živeli	tis. Kč	4 539 044	4 364 083	4 379 156	5 938 210
krádež	tis. Kč	734 459	681 958	736 692	732 234
havárie motorových vozidel	tis. Kč	10 269 194	10 186 128	9 564 789	9 706 240
plodiny, lesy, zvířata vč. nákaz	tis. Kč	1 206 474	790 717	656 269	603 004
úraz	tis. Kč	825 774	713 758	741 280	565 485
život	tis. Kč	30 222 029	27 303 064	22 333 669	16 827 823
důchod	tis. Kč	2 369 361	2 078 152	1 972 622	1 773 419
léčebné výlohy v zahraničí	tis. Kč	389 684	383 503	358 462	305 351
zákonné poj. odpovědnosti zaměstnavatele	tis. Kč	3 397 763	3 269 080	3 098 801	2 973 255
pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	tis. Kč	10 633 791	10 254 643	9 878 089	10 215 055
všeobecná odpovědnost	tis. Kč	1 774 042	1 557 900	1 412 356	1 487 399
ostatní rizika	tis. Kč	5 481 506	4 124 054	3 371 528	3 591 715

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009, 2006 České asociace pojišťoven

Jak již bylo řečeno výše, na základě dat z Tabulky 9 můžeme říci, že procentní podíl na pojistném trhu u pojištění pro případ dožití a smíšeného pojištění každý rok v období 2006-2009 klesá. Stejně tak tomu je i u pojištění důchodového, svatebního a pojištění prostředků na výživu dětí. Naopak pojištění spojené s investičním fondem na trhu zaujímá stále větší procento. Procentní podíl pojištění pro případ smrti osciluje okolo 3 % a kapitálové pojištění si udržuje stále 0,4% podíl na trhu.

Tabulka 9 Struktura pojistného trhu - životní pojištění

%	2006	2007	2008	2009
Pojištění pro případ dožití nebo smrti nebo dožití	50,8	43,5	39,6	37,3
Pojištění spojené s investičním fondem	24,0	34,0	37,9	40,1
Doplňková pojištění	11,5	10,5	10,8	11,6
Důchodové pojištění	5,9	4,8	4,3	3,8
Pojištění svatební, prostředků na výživu dětí	5,2	4,5	4,2	3,7
Pojištění pro případ smrti	2,1	2,3	2,8	3,1
Kapitálové činnosti	0,5	0,4	0,4	0,4

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009 České asociace pojišťoven

V neživotním pojištění se struktura pojistného trhu nějak zvlášť za roky 2006 až 2009 neměnila. Největší podíl na trhu si stále udržuje pojištění odpovědnosti z provozu vozidla a to kolem 29 % (viz Tabulka 10).

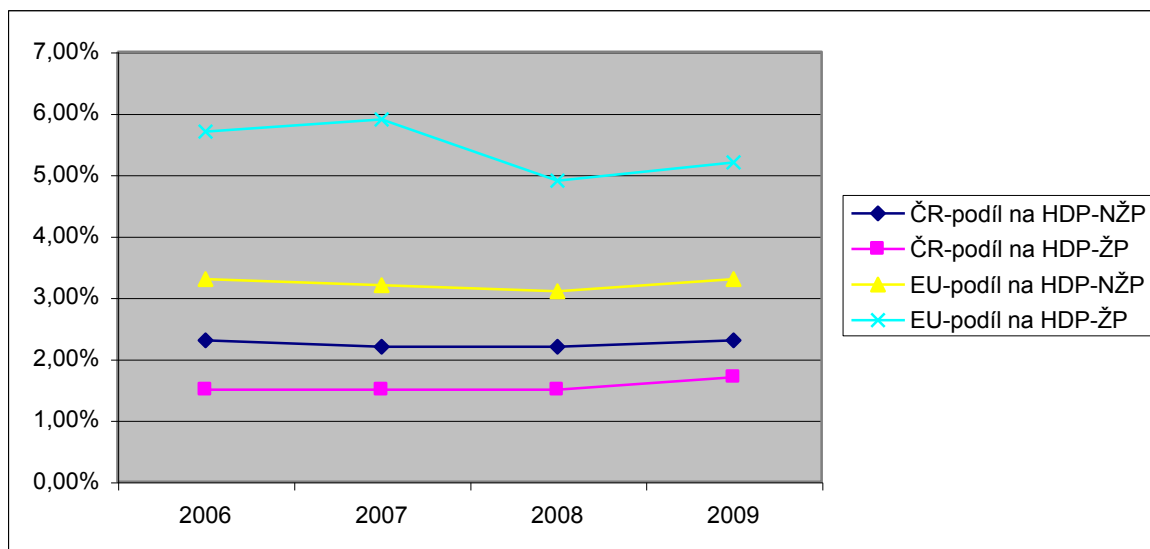
Tabulka 10 Struktura pojistného trhu - neživotní pojištění

%	2006	2007	2008	2009
Pojištění odpovědnosti z provozu vozidla	30,4	29,9	29,0	29,0
Pojištění majetku	23,4	22,2	22,7	23,7
Havarijní pojištění pozemních vozidel	21,0	20,8	20,4	19,9
Všeobecné pojištění odpovědností za škodu	12,8	13,1	13,7	13,9
Ostatní	12,4	14,0	14,2	13,5

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009 České asociace pojišťoven

V letech 2006-2009 se vývoj podílu pojistného na HDP v ČR nijak výrazně nezměnil, což můžeme vidět na Obrázku 5 na str. 95. V ČR převažuje neživotní pojištění nad životním a v EU je tomu naopak. V EU je podíl pojistného na HDP oproti České republice vyšší jak v případě neživotního, tak i životního pojištění. V EU je podíl pojistného na HDP v životním pojištění dokonce třikrát vyšší než je tomu v ČR. V roce 2006 činilo průměrné

pojistné na jednoho obyvatele v ČR 413 € a v EU 2 121 €, což je pětkrát více než český průměr, v roce 2009 se v ČR průměr zvýšil na 499 € na obyvatele a evropský průměr klesl na 1 989 € na obyvatele, což je čtyřikrát vyšší průměr než v ČR.

Obrázek 5 Podíl pojistného na HDP v ČR a EU (27)

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009 České asociace pojišťoven

Z Tabulky 11 na str. 96 můžeme vyčíst, že pět pojišťoven s nejvyšším podílem na trhu pokrývá celkem přibližně 70 % celého pojistného trhu. Tento podíl se v letech 2006-2009 každým rokem snižoval, zatímco na 5 největších pojišťoven v roce 2006 připadalo skoro 75 % trhu, tak v roce 2009 to už bylo skoro 68 %. Tržní podíl pojišťoven: Česká pojišťovna, Kooperativa, Allianz a ČSOB Pojišťovna se pravidelně snižoval, pouze Pojišťovna Generali svůj podíl na trhu každým rokem zvyšovala, a to z 5,28 % v roce 2006 na 6,18 % v roce 2009.

Z pojišťoven, které nejsou zachyceny v Tabulce 11 na str. 96 kvůli příliš nízkému podílu na trhu, se podařilo každoročně zvyšovat svůj tržní podíl České podnikatelské pojišťovně, Pojišťovně Uniqa, AXA Životní pojišťovně, Pojišťovně Cardiff, Aegon, Pojišťovně Victoria, Slavia, Direct a Maxima (seřazeny sestupně podle velikosti podílu na trhu).

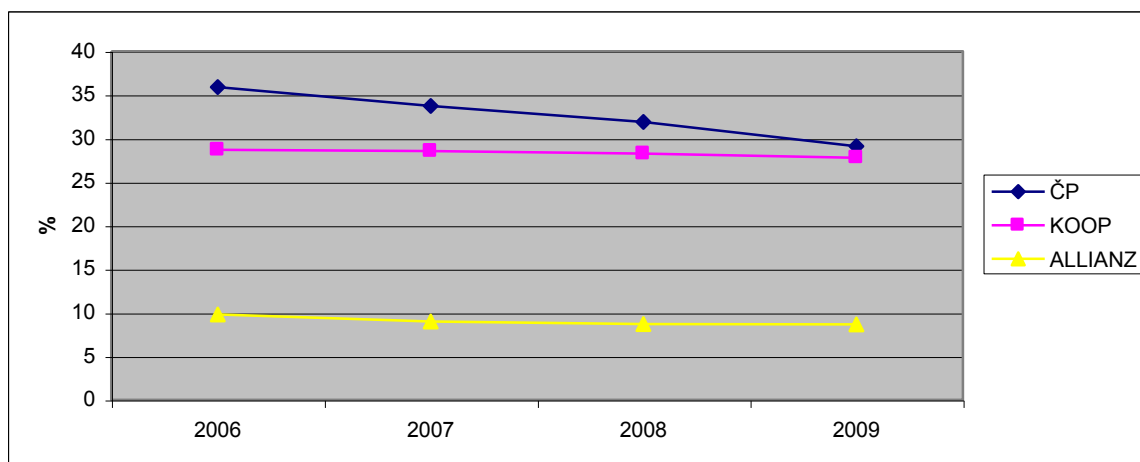
Tabulka 11 Předepsané pojistné a podíly na trhu (tis. Kč, %)

Pojišťovna	2009	%	2008	%	2007	%	2006	%
ČP	38 004 689	26,37	40 386 385	28,96	39 804 939	30,17	39 667 243	32,80
KOOP	30 996 326	21,51	30 730 010	22,03	29 107 232	22,06	27 427 383	22,68
ALLIANZ	10 244 496	7,11	9 861 988	7,07	9 597 536	7,27	9 373 216	7,75
ČSOB	9 638 392	6,69	9 485 129	6,80	9 055 953	6,86	7 674 006	6,35
GP	8 912 169	6,18	8 579 613	6,15	7 601 020	5,76	6 388 077	5,28
Celkem	97 796 072	67,86	99 043 125	71,01	95 166 680	72,12	90 529 925	74,86

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009 České asociace pojišťoven

Vysvětlivky: ČP – Česká pojišťovna, a.s., KOOP – Pojišťovna Kooperativa, a.s., ČSOB – Pojišťovna ČSOB, a.s., GP – Generali pojišťovna, a.s.

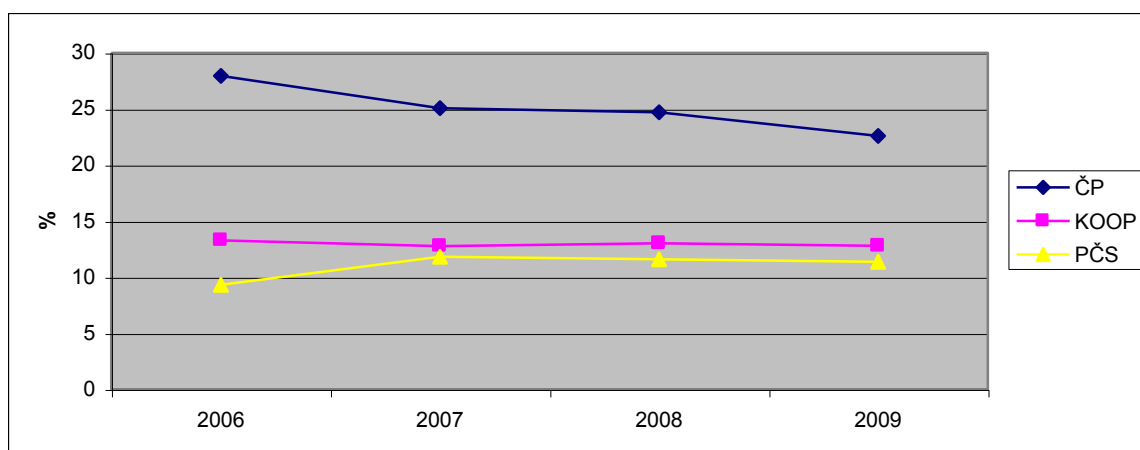
Výsadní postavení na českém pojistném trhu má Česká pojišťovna (dále ČP), a to jak v neživotním, tak i v životním pojištění (viz Obrázek 6 a 7). Ale jak je vidět z grafů, tak postavení ČP se každým rokem oslabuje a v neživotním pojištění v roce 2009 tržní podíl ČP klesl na úroveň dvojky na trhu Pojišťovny Kooperativa. ČP tak ztratila od roku 2006 šest procent a v roce 2009 měla nad Kooperativou náskok pouhého jednoho procenta. Na třetím místě se v neživotním pojištění udržuje Pojišťovna Allianz.

Obrázek 6: Podíly na trhu členů ČAP v neživotním pojištění

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009 České asociace pojišťoven

V životním pojištění si ČP udržuje již větší náskok před svými konkurenty, jak je patrné z Obrázku 6. V roce 2009 činil tento náskok před Pojišťovnou Kooperativa 10 % a na třetím místě vystřídala pojišťovnu Allianz pojišťovna České spořitelny s 11% podílem na trhu v roce 2009.

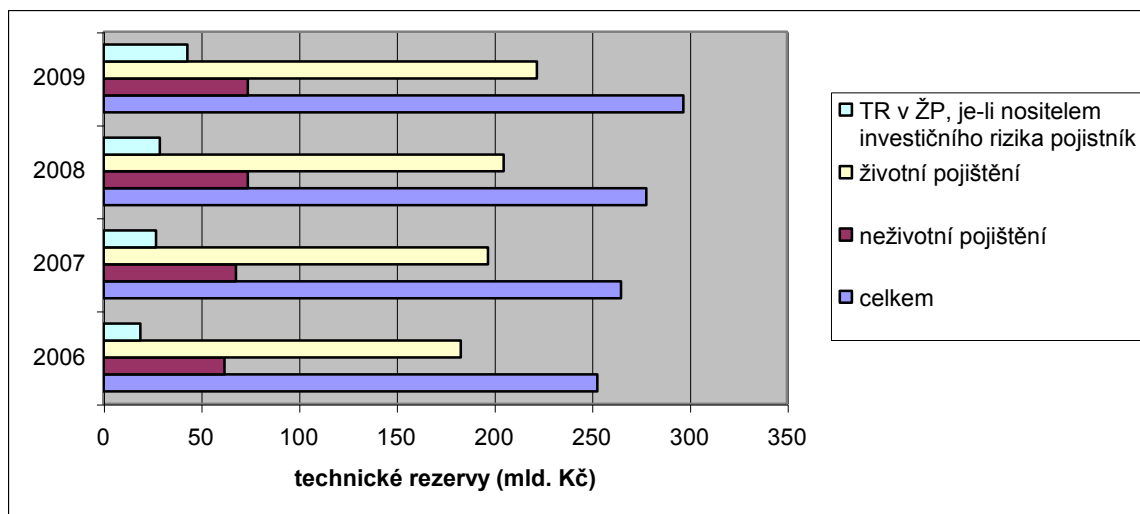

Obrázek 7 Podíly na trhu členů ČAP v životním pojištění

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009 České asociace pojišťoven

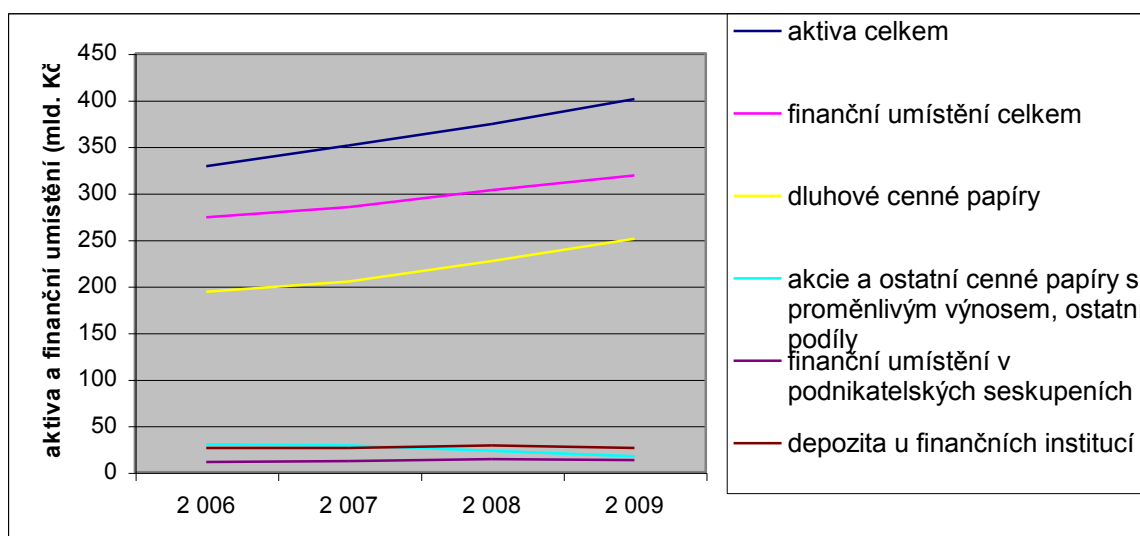
Rozsah činnosti pojišťoven se projevuje i ve stavu technických rezerv. Celkové rezervy ve sledovaném období každoročně rostly a v roce 2009 se tempo růstu rezerv zvýšilo z 4,8 % (2008/2007) na 6,6 % (2009/2008). Hlavní podíl na tom má životní pojištění, u něhož vzrostly rezervy v roce 2009 o 8,6 % při stagnaci v neživotním pojištění a jejich podíl na celkových rezervách činil 75 % v roce 2009 proti 73,6 % v předchozím roce. Jak si lze všimnout na Obrázku 8 na str. 98, tak rezervy životních pojištění, u nichž je nositelem investičního rizika pojistník vzrostly nadprůměrně, a to o téměř 45 % v roce 2009 proti předchozím 9,3 %. Podíl této rezervy na celkových rezervách se tak zvýšil z 10,6 % (2008) na 14,3 % (2009).

Růst aktiv se mírně zrychlil z 6,7 % meziroční změny na 7,3 % v roce 2009, finanční umístění se zvýšilo v r. 2009 o 5,4 % proti předchozím 6,3 %. Jak vidíme na Obrázku 9 na str. 98, tak skladba finančního umístění nezaznamenala žádné podstatné změny, nadále rostl podíl největší položky, kterou jsou dluhové cenné papíry, jež zvýšily svůj podíl na 78,6 % v roce 2009 proti 74,9 % v roce předešlém. Druhá největší položka, depozita u bank, mírně poklesla z 9,6 % v roce 2008 na 8,1 % v roce 2009.

Obrázek 8 Technické rezervy (mld. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009 České asociace pojišťoven

Obrázek 9 Vývoj aktiv a finančního umístění (mld. Kč)

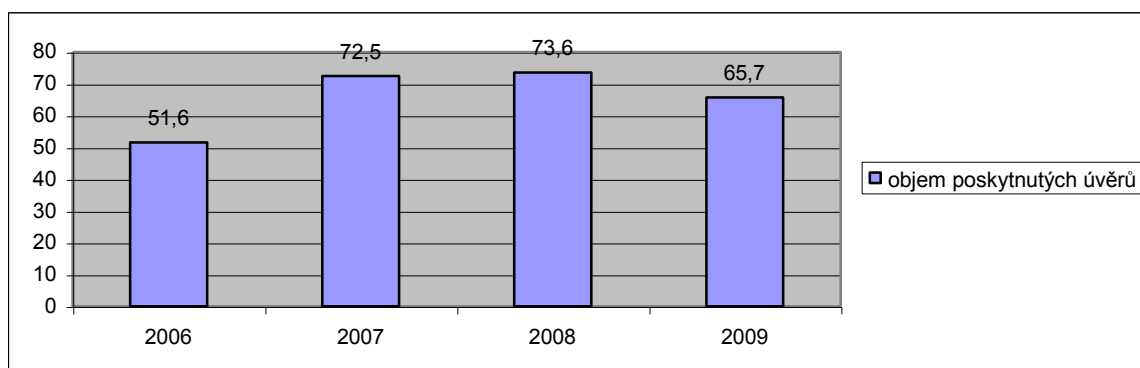
Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009 České asociace pojišťoven

5.2 Asociace českých stavebních spořitelén

Smyslem existence stavebního spoření je poskytování dostupných zdrojů peněz na bydlení co možná nejširšímu okruhu osob.

5.2.1 Úvěry

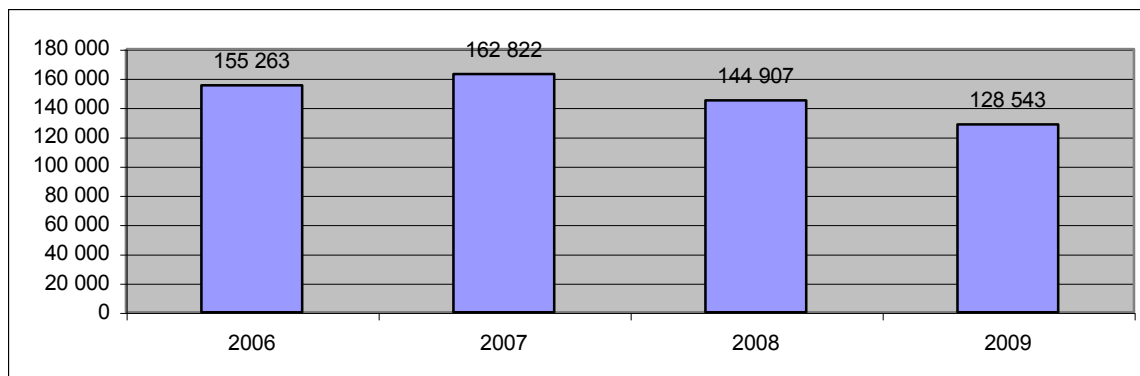
Objem poskytnutých úvěrů na základě dat z Obrázku 10 od r. 2006 do r. 2008 rostl. Přičemž rok 2007 zaznamenal meziroční růst o 40,5 % proti roku předešlému. Výsledky za rok 2009 ukazují pokles úvěrových obchodů o 10,9 % na 65,7 miliardy Kč.

Obrázek 10 *Objem poskytnutých úvěrů (mld. Kč)*

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009 Asociace českých stavebních spořitelén

Stavební spořitelny za rok 2009 poskytly 128 543 úvěrů, což je v meziročním srovnání o 16 364 kusů méně (o 11 %). Nicméně rok 2009 není v tomto směru žádnou výjimkou, jelikož počet poskytnutých úvěrů klesá ve sledovaném období již od r. 2007, kdy bylo poskytnuto celkem 162 822 úvěrů (viz Obrázek 11 na str. 100). Z uvedených dat vyplývá, že výše průměrného úvěru dosáhla v r. 2009 510 744 Kč, což představuje meziroční nárůst o 2 513 Kč.

Obrázek 11 Počet poskytnutých úvěrů

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009 Asociace českých stavebních spořitelů

Největší podíl z celkového počtu půjček se stabilně poskytuje na rekonstrukce a modernizace. V r. 2009 to bylo 43 % (viz Tabulka 12).

Tabulka 12 Na co půjčují stavební spořitelny (počty úvěrů)

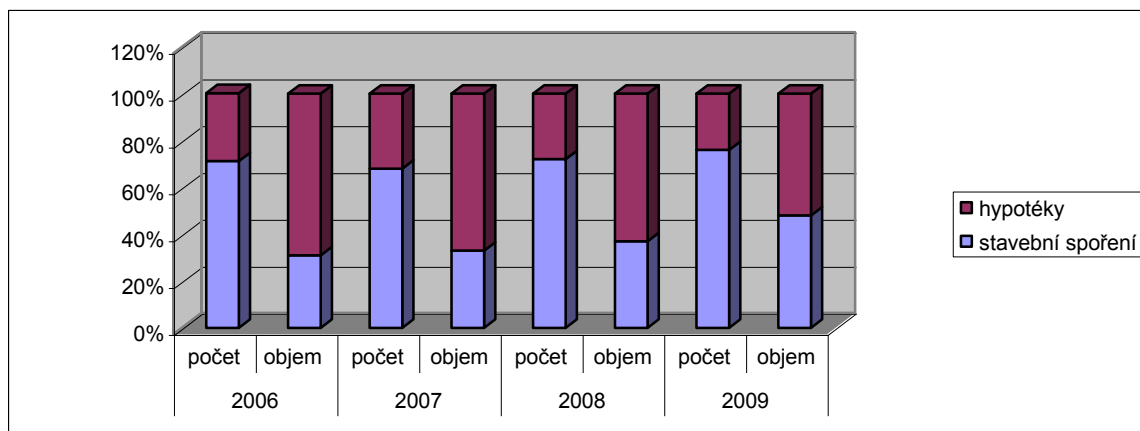
	2006	%	2007	%	2008	%	2009	%
Nové byty a rodinné domy	-	-	23 339	14	19 783	14	16 359	13
Koupě bytu nebo rodinného domu	-	-	43 464	27	38 856	27	36 825	29
Rekonstrukce a modernizace	-	-	74 800	46	65 032	45	55 670	43
ostatní	-	-	21 219	13	21 236	15	19 689	15

Zdroj: vlastní zpracování na základě výročních zpráv 2009, 2008, 2007 Asociace českých stavebních spořitelů

Lidé si u stavebních spořitelů podle statistik v roce 2009 půjčili na bydlení ve více než třech čtvrtinách případů. Vzhledem k vysokému zastoupení rekonstrukčních účelů se jedná o průměrně nižší úvěry a na stavební spořitelny tak připadl z hlediska objemu půjčených peněz 48% podíl. Z Obrázku 12 na str. 101 je patrné, že objem půjčených peněz stavebními spořitelny od r. 2006 pravidelně roste na úkor úvěrů poskytnutých hypotečními bankami. V r. 2006 bylo 31 % úvěrových prostředků na bydlení poskytnuto stavebními spořitelny a v r. 2009 to bylo již 48 %.

Zatímco u stavebních spořitelů v r. 2009 poklesl objem poskytnutých úvěrů o 10,9 %, tak hypoteční banky poskytly o 42,3 % peněz méně. Tento rozdíl vyplývá především z vysoké míry uzavřenosti celého systému stavebního spoření, který se opírá o drobné vklady

velkého počtu střadatelů. Tento systém není tak svázán s vývojem na finančních trzích a může tak nabídnout příznivější podmínky i v době, kdy banky své úvěry zdražují.

Obrázek 12 Srovnání stavebního spoření a hypotéky podle počtu úvěrů a podle objemu půjčených peněz

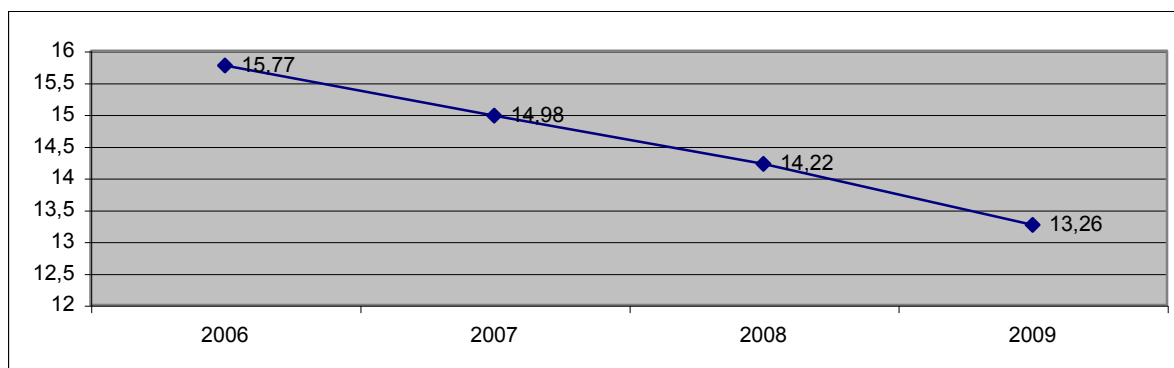
Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009, 2008, 2007, 2006 Asociace českých stavebních spořitelů

5.2.2 Úvěrové zdroje

Stavební spořitelny nezískávají peníze půjčováním na mezibankovním trhu, ale od jednotlivých klientů – drobných střadatelů. Ti jsou ke spoření motivováni možnostmi kumulace kapitálu, poskytnutím půjčky a státní podporou. K 31.12.2009 je evidováno skoro 5 milionů smluv ve fázi spoření. Počet smluv ve fázi spoření zaznamenává ve sledovaném období pozvolný pokles, v r. 2006 činil tento počet 5,3 mil. smluv a v r. 2009 již 4,93 mil. Vysvětlením tohoto trendu je rok 2003, kdy došlo ke schválení nových zákonných podmínek, které přinesly snížení státní podpory od počátku roku 2004. Po roce 2003, kdy se lidé předzásobili smlouvami na řadu let dopředu, pak počet klientů pozvolna klesá.

Za jeden z projevů současné krize lze označit vývoj počtu nově uzavíraných smluv o stavebním spoření. Zatímco od r. 2006 do r. 2008 jejich počet postupně rostl (v r. 2008 činil nárůst 26 %), tak rok 2009 zaznamenal pokles nově uzavřených smluv o 14,8 % proti roku předchozímu. V roce 2009 stát klientům stavebních spořitelů na státní podpoře

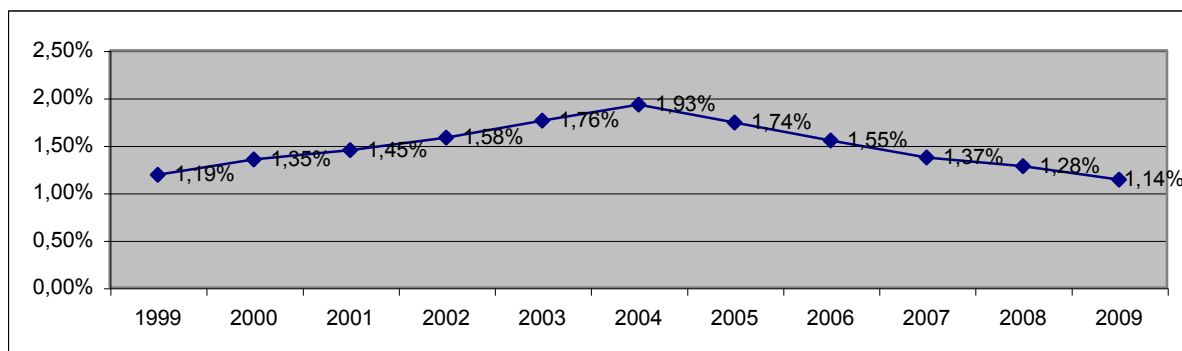
vyplatil 13, 262 miliardy Kč, což bylo o 6,7 % méně než v roce předešlém. Jednalo se tak o největší pokles reálně vyplacené státní podpory za celou dobu existence stavebního spoření. Jak je patrné na Obrázku 13 stát vydal na státní podporu za sledované období o 2,5 mld. Kč méně. Příčinou je snížení státní podpory ze 4 500 na 3 000 Kč, ke kterému došlo s účinností od 1. ledna 2004.

Obrázek 13 Výše přiznané státní podpory (mld. Kč)

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009 Asociace českých stavebních spořitelů

Po roce 2004 je státní podpora stále nižším nákladem státního rozpočtu. Pokud její podíl činil v roce 2004 téměř dvě procenta, v roce 2009 je to jen málo nad jedno procento. Současná podpora stavebního spoření je tak z hlediska dopadů na státní rozpočet nižší, než byla v roce 1999. Přesné údaje ukazuje Obrázek 14.

Obrázek 14 Podíl výdajů na státní podporu stavebního spoření na celkových výdajích státního rozpočtu ČR

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009 Asociace českých stavebních spořitelů

5.2.3 Aktuální situace stavebních spořitelén

V současné době, kdy se naše ekonomika nachází v recesi se stát snaží snížit deficit státního rozpočtu a ozdravit tak stav našich veřejných financí prostřednictvím nekompromisních škrtů napříč všemi resorty. Tato přísná opatření se nevyhnula a ani nevyhne také stavebním spořitelénám.

Ministerstvo financí v rámci balíčků úsporných opatření v listopadu 2010 prosadilo ve stavu legislativní nouze novelu zákona o stavebním spoření, která měla snížit státní příspěvek ze stavebního spoření na 10 % naspořené částky s maximem na 2 tis. Kč a zavést zdanění státní podpory stavebního spoření zvláštní 50% srážkovou daní. Ústavní soud však vyhověl návrhu ČSSD, když potvrdil, že zkrácená forma projednávání návrhů zákonů s omezením parlamentní diskuse je vyhrazena pro mimořádné okolnosti, které v případě schvalování novely zákona o stavebním spoření v listopadu 2010 nenastaly. Novelu proto zrušil, a to s odloženou účinností k 31. 12. 2011.

Potom co Ústavní soud zrušil novelu zákona o stavebním spoření z listopadu 2010, ministerstvo financí připravuje další novelu zákona, která se bude opět nejen týkat snížení státního příspěvku pro stávající i nové smlouvy, ale také zavedení „*účelového vázání státního příspěvku na stavební spoření*“. To znamená, že sumu státních příspěvků by klienti mohli využít jenom na profinancování výdajů souvisejících s bydlením. Dále by klienti museli dokázat, že státní podporu využily jen k bytovým účelům, což bude znamenat jak administrativní zatížení spořitelén, tak i vysoké finanční náklady spojené s touto administrativou.¹²²

¹²² Hypoindex.cz. *Stavební spoření: Změny jsou na světě*. [on-line]. 2010, 12. 8. 2010. [cit. 2011-08-31]. Dostupný z WWW: <<http://www.hypoindex.cz/clanky/stavebni-spozeni-zmeny-jsou-na-svete/>>.

5.3 Asociace českých pojišťovacích makléřů

V této kapitole kromě ekonomických výsledků jsou rovněž prezentovány výsledky Ankety pojišťovna roku, jež se každoročně pořádá od roku 2000.

5.3.1 Ekonomické výsledky

Celkový objem zprostředkovaného pojistného AČPM ve sledovaném období rostl (viz Tabulka 13 na str. 105). V roce 2006 tento objem činil 17 miliard Kč a v r. 2009 to bylo 23,7 miliardy Kč, což je nejvyšší částka za patnáctiletou historii asociace. Rozhodující část z této sumy tvořilo neživotní pojištění, na něž připadalo 94 % celkového pojistného. Makléři kromě toho v r. 2009 zprostředkovali zajistné smlouvy v objemu 3,47 miliardy Kč.

Objem zprostředkovaného pojistného od společností, které ve sledovaném období zprostředkovaly pojistné za více jak jednu miliardu také rostl. Zatímco v roce 2006 tato suma 5 miliard a podílely se na ní pouze tři makléřské společnosti, tak v roce 2009 to již bylo 13 miliard celkem od 8 společností. Jak je patrné z Tabulky 13, tak zprostředkovávání životního pojištění z pohledu pojišťovacích makléřských společností nehraje důležitou roli. Některé společnosti se životním pojištěním dokonce vůbec nezabývají.

Jedničkou na trhu je společnost Renomia, která každoročně v letech 2006-2009 zprostředkovala pojistné ve výši 2 miliard Kč. V roce 2009 Renomia navýšila pojistné oproti roku 2006 o 34 % na 2,7 miliardy Kč. Na druhém místě se střídají společnosti Aon Stach group a ČSOB Leasing pojišťovací makléř spol. s.r.o.

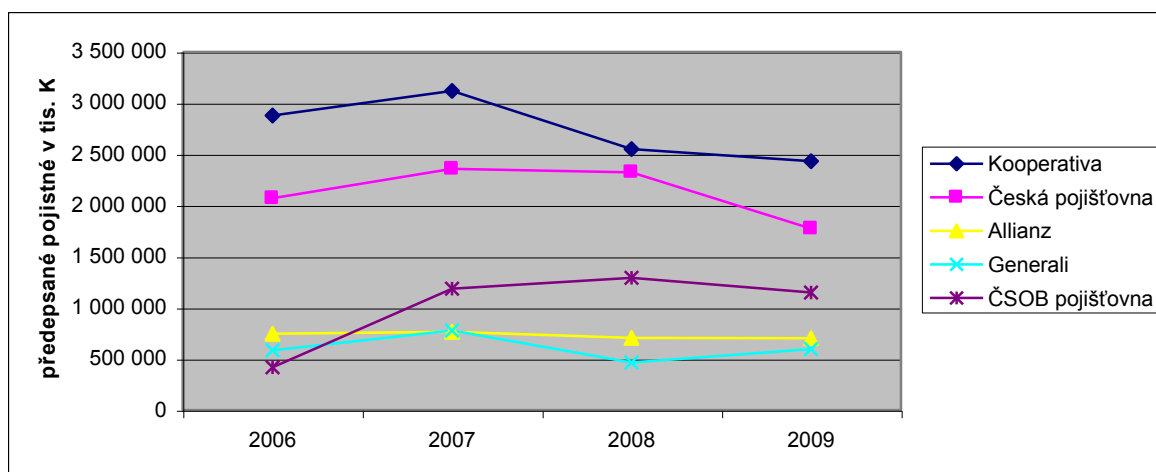
Tabulka 13 Zprostředkované pojistné nad 1 mld. Kč (tis. Kč)

společnost	rok	Zprostředkované pojistné AČPM	Z toho životní poj.
Renomia, a.s.	2006	2 000 000	52 500
Aon Stach group		1 943 889	81 418
Marsh, s.r.o.		1 242 692	17 521
celkem		5 186 581	151 439
celkem AČPM		17 244 184	913 844
Renomia, a.s.	2007	2 135 000	27 000
Aon Stach group		1 860 749	72 234
ČSOB Leasing pojišťovací makléř s.r.o.		1 850 609	0
Marsh, s.r.o.		1 295 926	27 679
Insia, s.r.o.		1 028 838	34 746
celkem		8 171 122	161 659
celkem AČPM		20 321 317	956 185
Renomia, a.s.	2008	2 378 800	37 810
ČSOB Leasing pojišťovací makléř s.r.o.		2 153 220	0
Aon Stach group		1 776 000	261 000
Insia, s.r.o.		1 418 815	53 766
GrEco International, s.r.o.		1 105 548	18 167
Marsh, s.r.o.		1 060 781	26 647
Respekt ČR		1 004 786	29 232
celkem		10 897 950	426 622
celkem AČPM		21 350 936	1 247 311
Renomia, a.s.	2009	2 686 600	58 139
ČSOB Leasing pojišťovací makléř s.r.o.		2 102 013	138
Insia, s.r.o.		1 872 405	93 994
Aon Central and Eastern Europe, s.r.o.		1 788 000	20 000
GrEco International, s.r.o.		1 253 323	8 253
UniCredit pojišťovací makléřská, s.r.o.		1 195 034	0
Marsh, s.r.o.		1 148 252	28 925
Respekt group		1 052 890	21 780
celkem		13 098 517	232 223
celkem AČPM		23 713 954	1 156 750

Zdroj: vlastní zpracování na základě výročních zpráv 2009, 2008, 2007, 2006 Asociace českých pojišťovacích makléřů

Pojišťovací makléřské společnosti zprostředkovávají obchody mezi klienty a pojišťovnami se sídlem, pobočkou či organizační složkou v České republice a mezi pojišťovnami se sídlem v jiném členském státě Evropské unie nebo i mimo EU. Když se podíváme na Obrázek 15, tak uvidíme, že největší objem zprostředkovaného pojistného připadá na pojišťovnu Kooperativa, která si udržuje ve sledovaném období první pozici. Druhou pozici si udržuje Česká pojišťovna na třetí místo se v r. 2007 dostala ČSOB pojišťovna, která byla ještě v roce 2006 na pátém místě.

Počet uzavřených smluv a velikost předepsaného pojistného u jedné pojišťovny není přímoúměrný. Např. v r. 2009 je na třetím místě ČSOB pojišťovna s počtem smluv 29 421 a předepsaným pojistným ve výši 1,1 miliardy a na pátém místě je Generali pojišťovna s počtem smluv o 4 735 vyšším a s předepsaným pojistným o 550 mil. nižším.

Obrázek 15 Vývoj zprostředkovaného pojistného podle pojišťoven se sídlem v ČR

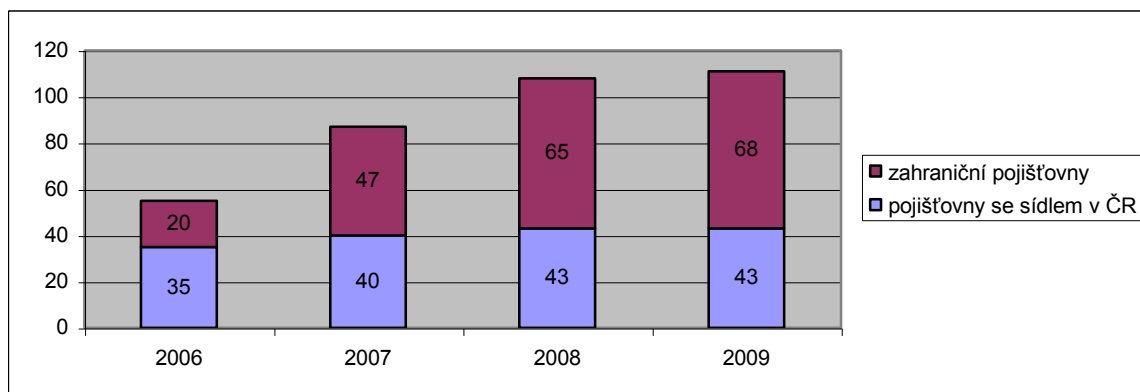
Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009, 2008, 2007, 2006 Asociace českých pojišťovacích makléřů

U zahraničních pojišťoven se na prvním místě podle zprostředkovaného pojistného umístila v r. 2006 FM Insurance Company Limited s předepsaným pojistným ve výši 80 mil. Kč, v r. 2007 to byla AIG Europe S.A. Slovensko s předepsaným pojistným 256 mil. Kč, v r. 2008 se na první místo dostala Kooperativa pojišťovna s předepsaným

pojistným 161 mil Kč a v r. 2009 to byla pojišťovna Allianz Hungária Biztosító s předepsaným pojistným 133 mil Kč.

Jak je vidět, obchodování se zahraničními pojišťovnami se neustále mění, a to nejen na prvních místech, ale i na ostatních příčkách. Nepřímá úměra mezi počtem smluv a objemu předepsaného pojistného je u zahraničních pojišťoven ještě více patrná než u pojišťoven se sídlem v ČR. Např. v r. 2009 se na druhém místě umístila pojišťovna European Mutual Association for Nuclear Insurance s předepsaným pojistným ve výši 94 mil. Kč a dvěma uzavřenými smlouvami, zatímco na prvním místě se téhož roku umístila se 133 miliony maďarská pojišťovna Allianz se třemi tisíci smlouvami.

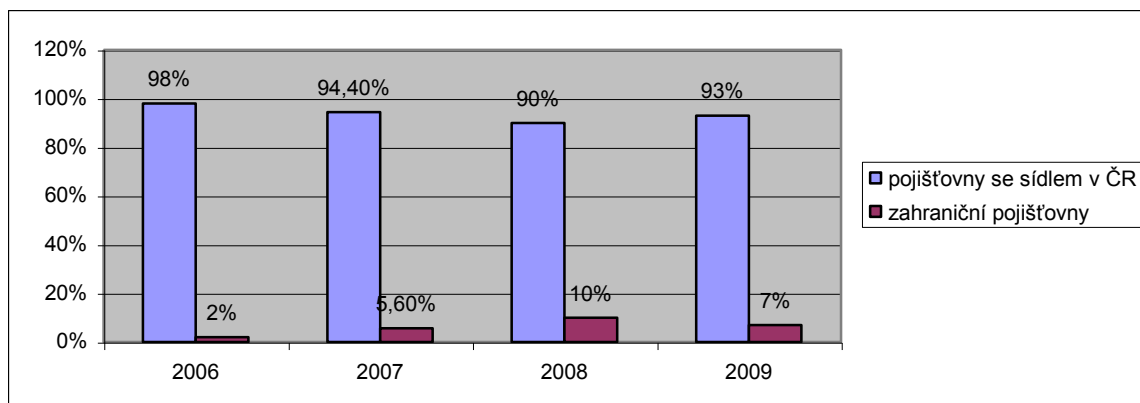
Pozornost některých makléřů se v posledních letech zaměřuje stále více i do zahraničí, kde mohou využívat možností jednotného evropského pojistného trhu. Zatímco v roce 2006 spolupracovali členové s 20 zahraničními pojišťovnami, tak v roce 2009 již takových pojišťoven bylo 68. Počet domácích i zahraničních pojišťoven, s nimiž členové AČPM spolupracují, v roce 2009 stoupl ze 108 na 111. (viz obrázek 16)

Obrázek 16 Vývoj počtu pojistitelů

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009 Asociace českých pojišťovacích makléřů

Ačkoli počet zahraničních pojišťoven, se kterými makléřské společnosti obchodují se neustále zvyšuje a jejich počet dokonce převyšuje počet pojišťoven se sídlem v ČR, tak objem zprostředkovaného pojistného tomu zdaleka neodpovídá (viz Obrázek 17 na str. 108). Například v roce 2009, 93 % produkce připadalo na Českou republiku a 7 % produkce na pojišťovny se sídlem v jiném členském státě Evropské unie nebo mimo EU.

Obrázek 17 Rozdělení zprostředkovaného pojistného mezi pojišťovny

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009, 2008, 2007, 2006 Asociace českých pojišťovacích makléřů

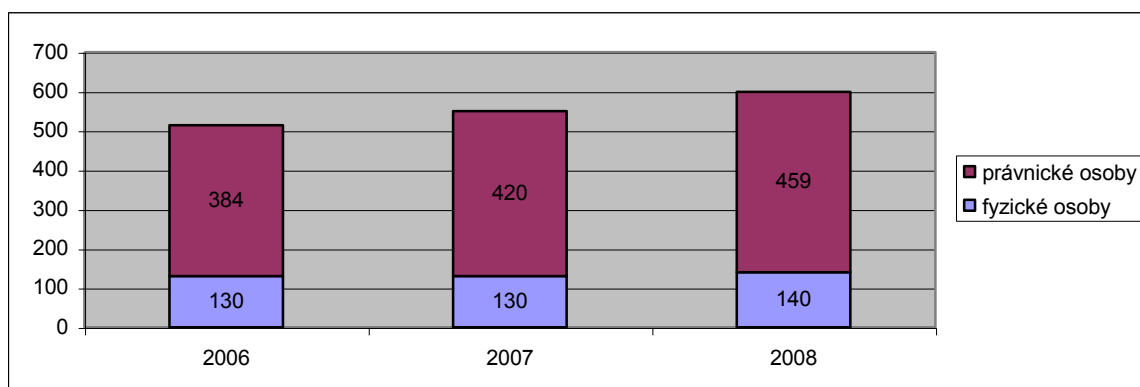
Členové asociace poskytovali v roce 2009 práci 3 824 osobám, tedy o 716 více než v předcházejícím roce, přičemž se snížil počet zaměstnanců (tento trend je patrný od roku 2007) a zvýšil počet podřízených pojišťovacích zprostředkovatelů, tento počet se ve sledovaném období více než zdvojnásobil. V roce 2009 tak bylo o 127 % podřízených pojišťovacích zprostředkovatelů více než v roce 2006. Rovněž se zvýšil počet kanceláří v ČR i v zahraničí, převážně na Slovensku a v Maďarsku. (viz Tabulka 14)

Tabulka 14 Zaměstnanci a kanceláře členů asociace

rok	Počet zaměstnanců	Počet podřízených pojišťovacích zprostředkovatelů	Počet kanceláří	
			v ČR	mimo ČR
2006	1 079	1 086	398	47
2007	1 477	1 408	462	68
2008	1 360	1 748	451	75
2009	1 342	2 482	548	89

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2009 Asociace českých pojišťovacích makléřů

V roce 2008 došlo k relativně velkému nárůstu celkového počtu pojišťovacích makléřů zapsaných v registru vedeném Českou národní bankou, v segmentu právnických osob o 9,3%, počet fyzických osob se zvýšil o 7,7%. (viz Obrázek 18 na str. 109)

Obrázek 18 Vývoj počtu registrovaných pojišťovacích (a zajišťovacích) makléřů

Zdroj: vlastní zpracování na základě výroční zprávy 2008 Asociace českých pojistných makléřů

Jediný přehledný seznam registrovaných pojišťovacích makléřů uvádí na svém serveru AČPM. Obsahuje čtyři tabulky v abecedním pořadí, podle registračních čísel, abecedně právnické osoby, abecedně fyzické osoby. Seznam se pravidelně aktualizuje každý měsíc, kdy ČNB zveřejňuje seznam pojišťovacích makléřů nově zapsaných do jejich registru. Kompletní databáze je k dispozici členům AČPM. Při zkoumání různých informačních zdrojů pro databázi narazila asociace na řadu zajímavých jevů. Menší část makléřů právnických osob a většina makléřů fyzických osob spoléhá na to, že ji zájemci o pojištění nějakým způsobem najdou a nesnaží se veřejně prezentovat a na internetu zveřejnit nezbytné kontaktní údaje.

Existuje však další skupina osob, která se vydává za pojišťovacího zprostředkovatele, ačkoli k němu mají hodně daleko. Na internetu také figurují makléři, jejich registrace byla dříve zrušena nebo zprostředkování pojištění nabízejí osoby a firmy, které k tomu nemají oprávnění, čímž porušují zákon č. 38/2004 Sb, o pojišťovacích zprostředkovatelích, jenž nedovoluje vykonávat zprostředkování pojištění osobám, které nejsou zapsány v registru ČNB.

5.3.2 Anketa Pojišťovna roku

Anketa pojišťovacích makléřů se pořádá od roku 2000 a je vnímána jako prestižní ocenění, především proto, že hodnocení provádějí odborníci. Pro hodnocený ročník 2006 byla vypracována nová pravidla, která mají napomoci vymanit se z dřívějšího stereotypu, kdy se na předních místech umísťovaly největší pojišťovny v téměř neměnném pořadí. Nyní se hodnotí pojistitelé individuálně a nezávisle v dílčích kategoriích: životní pojištění, občanská pojištění majetku, pojištění průmyslu a podnikatelů, pojištění motorových vozidel, specializovaný pojistitel, spolupráce s makléři a likvidace škod.

Ve vybraných šesti kategoriích se ve sledovaném období umísťují stále stejné pojišťovny až na kategorii spolupráce s makléři, kde se střídá Kooperativa s Evropskou Cestovní Pojišťovnou a pojišťovnou Chartis Europe. V životním a úrazovém pojištění každoročně první příčku obsazuje Pojišťovna České spořitelny a jasným vítězem se stala Kooperativa, která se neustále drží na prvním místě hned ve třech kategoriích: občanská pojištění, pojištění motorových vozidel a pojištění průmyslu a podnikatelů. (viz Tabulka 15)

Tabulka 15 První místa v anketě Pojišťovna roku

rok	Životní a úrazové po.	Občanská poj.	Poj. motorových vozidel	Poj. průmyslu a podnikatelů	Specializovaný pojistitel	Spolupráce s makléři
2006	Pojišťovna České spořitelny	Kooperativa	Kooperativa	Kooperativa	Evropská Cestovní Pojišťovna	Kooperativa
2007	Pojišťovna České spořitelny	Kooperativa	Kooperativa	Kooperativa	Evropská Cestovní Pojišťovna	Evropská Cestovní Pojišťovna
2008	Pojišťovna České spořitelny	Kooperativa	Kooperativa	Kooperativa	Evropská Cestovní Pojišťovna	Kooperativa
2009	Pojišťovna České spořitelny	Kooperativa	Kooperativa	Kooperativa	Evropská Cestovní Pojišťovna	Chartis Europe

Zdroj: vlastní zpracování na základě výročních zpráv 2009, 2008, 2007, 2006 Asociace českých pojistných makléřů

Závěr

Cílem diplomové práce bylo získat ucelený přehled o finančních zprostředkovatelích působících v České republice. V našich podmínkách finanční zprostředkovatelé fungují například v podobě komerčních bank, stavebních spořitelen, družstevních záložen, pojišťoven, penzijních fondů, investičních zprostředkovatelů, hypotečních bank a leasingových společností. Prostor pro existenci finančních zprostředkovatelů vytvářejí různá tržní selhání. Díky těmto defektům, kterými jsou například náklady na získávání informací o investičních příležitostech, získali finanční zprostředkovatelé pevnou pozici na finančním trhu. Struktura finančních zprostředkovatelů je determinována hlavně chováním domácností, přičemž platí, že v České republice zaujímají dlouhodobě hlavní pozici na aktivech finančního sektoru banky.

Dalším z cílů diplomové práce bylo podrobněji nahlédnout na činnost pojišťovacích zprostředkovatelů v podmínkách České republiky. Z analýzy jednotlivých pramenů je patrné, že pojišťovací zprostředkovatelé jsou povinni řídit se celou řadou zákonů. Tím stěžejním je zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích, který vymezuje kategorie zprostředkovatelů, jejich práva a povinnosti. Objasňuje jejich úlohu, kterou je zkontaktovat kupce a prodejce pojišťovací služby s výhledem na uzavření pojistné smlouvy.

Dalším stěžejním cílem práce bylo zanalyzovat ekonomické výsledky vybraných asociací finančních zprostředkovatelů za roky 2006 až 2009. Získaná data Asociace českých pojišťovacích makléřů dokládají trend rostoucího zájmu o služby pojišťovacích makléřů. Celkový objem zprostředkovaného pojistného vzrostl od roku 2006 ze 17 miliard na 23,7 miliard korun v roce 2009, což je nejvyšší částka za patnáctiletou historii asociace. Největší podíl na výši předepsaného pojistného mají uzavřené smlouvy v oblasti neživotního pojištění, které generovaly 94 % z celkového objemu zprostředkovaného pojistného.

Předepsané pojistné členů České asociace pojišťoven ve sledovaném období sice rostlo, ale s postupujícím časem jeho dynamika postupně klesala. Zatímco v roce 2007 činil

meziroční nárůst předepsaného pojistného 10 miliard Kč, tak v roce 2009 činil tento nárůst už jen 4 miliardy Kč. Zájem o jednotlivé produkty zaznamenal rozdílné hodnoty. Zatímco nárůst objemu předepsaného pojistného zaznamenalo například povinné ručení nebo pojištění zaměstnavatelů pro případ škody, pokles naopak vykazalo smíšené pojištění, pojištění pro případ dožití, důchodové pojištění a pojištění svatebních prostředků. Z příslušných dat usuzuji, že pokles zájmu o tyto produkty souvisí se změnou společenských hodnot, kdy mladí lidé již nespoří na svatební výdaje a dále s tím, že produkty důchodového pojištění a smíšeného pojištění jsou vytlačovány stále atraktivnějším penzijním připojištěním a investičním pojištěním.

Z analyzovaných dat vyplývá, že počet vyřízených pojistných událostí rostl nebývalým tempem, přičemž k obzvlášť silnému růstu došlo v roce 2009. Za tak neobvyklým výkyvem stály pojistné produkty na rizika dožití a smrti, kde došlo oproti roku 2008 k nárůstu vyřízených pojistných událostí o 12,4 % a rizik havárie motorových vozidel, kde bylo nahlášeno o 4,6 % více pojistných událostí. Naopak pouze zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele zaznamenalo každoroční pokles počtu vyřízených pojistných událostí, kde v roce 2009 bylo vyřízeno o 30 % méně pojistných událostí než v roce 2006. Dalo by se tedy předpokládat, že dojde rovněž i k poklesu vyplaceného pojistného plnění. Přesto naopak došlo v daném období k nárůstu objemu vyplacených finančních prostředků. Lze tedy říci, že každý rok sice dochází k menšímu počtu pracovních úrazů a nemocí z povolání, ale na druhou stranu narůstá výše plnění připadající na jednu pojistnou událost.

Ve sledovaném období výsadní postavení na českém pojistném trhu zaujímala Česká pojišťovna, ale její tržní podíl každým rokem klesal.

Rozsah činnosti pojišťoven se projevoval i ve stavu technických rezerv. Jejich celkový objem ve sledovaném období soustavně rostl. Hlavní podíl na tom mělo životní pojištění, konkrétně produkt, u něhož je nositelem investičního rizika pojistník. V tomto segmentu zaznamenaly technické rezervy nadprůměrný růst, který v roce 2009 meziročně činil 45 %. Toto navýšení má spojitost se stále větší oblibou investičního pojištění ze strany finančních poradců. Je to logické, tito prostředníci získávají z prodeje tohoto produktu jedny z nejvyšších provizí.

V oblasti stavebního spoření počet aktivních smluv vykázal pokles. Zatímco v roce 2006 měli klienti u stavebních spořitelén uzavřeno celkem 5,3 milionu smluv, do roku 2009 došlo k jejich poklesu na 4,93 milionu kusů. Za opadajícím zájmem o uzavírání nových smluv stály především nové zákonné úpravy z roku 2003, které krátily maximální státní podporu pro smlouvy uzavřené po 1. lednu 2004.

Objem úvěrů ke stavebnímu spoření, které si klienti českých stavebních spořitelén v letech 2006 až 2009 brali značně kolísal. Vrcholu dosáhl v roce 2008, kdy objem nových úvěrů dosáhl výše 73,6 miliardy korun. Poté došlo k silnému propadu, který byl jednak ovlivněn nastupující hospodářskou krizí a rostoucím zájmem lidí o hypotéky. Vzhledem k chystané novele zákona o stavebním spoření, která ještě více poníží atraktivitu stavebního spoření, lze očekávat další pokles poskytnutých úvěrů. Bude tak pokračovat trend, jehož základy byly vytyčeny omezujícími zákony z výše zmiňovaného roku 2003.

Z teoretické i praktické analýzy celého odvětví je patrné, že finanční zprostředkovatelé zaujímají v hospodářství nezastupitelnou roli, která vyplývá z potřeb ekonomických subjektů. Jejich existence však nezávisí jen na potřebách domácností a firem, ale také na legislativním rámci, který celé odvětví zastřešuje. Příkladem mohou být stavební spořitelny, jejichž výsledky negativně ovlivnila klesající podpora státu pro lidi při pořízení jejich bydlení. Je tedy otázkou, zda si stavební spořitelny i v budoucnu udrží své postavení na trhu, nebo zda jejich produkty ztratí na své atraktivitě a budou z trhu vytlačeny. Domnívám se, že pokud i do budoucna bude zachována státní podpora tomuto produktu, bude nemalou skupinou obyvatel stále považován za vhodný nástroj, jak získat finanční prostředky potřebné k pořízení vlastního bydlení a výdajů s ním spojených.

Seznam použité literatury

Monografie:

BIRD, Drayton. *Marketing directo con sentido comun*. 1th ed. Madrid: Diaz de Santos, s.a., 1991. ISBN 84-87189-79-1.

BÖHM, A. *Ekonomika a řízení pojišťoven v podmínkách po vstupu České republiky do Evropské unie*. 1 vyd. Praha: Aspi Publishing, 2004. ISBN 80-7357-020-3.

BÖHM, A., K. MUŽÁKOVÁ. *Pojišťovnictví a regulace finančních trhů*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2010. ISBN 978-80-7431-035-5.

BOHMAN, L., M. WAWERKOVÁ. *Zákon o pojistné smlouvě*. 2. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2009. ISBN 978-80-7201-755-3.

ČERNOHORSKÝ, J., P. TEPLÝ. *Základy financí*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s. 2011. 304 s. ISBN 978-80-247-3669-3.

DANĚHEL, J., J. CHALOUPECKÝ et al. *Vybrané kapitoly z pojišťovnictví*. 2. vyd. Praha: Česká asociace pojišťoven, 1999.

DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 1. vyd. Praha: Ekopress, s.r.o., 2003. ISBN 80-86119-67-X.

DUCHÁČKOVÁ, E. *Principy pojištění a pojišťovnictví*. 3. vyd. Praha: Ekopres, s.r.o., 2009. ISBN 978-80-86929-51-4.

DOLORES, María and García SÁNCHEZ. *Marketing multinivel*. 1th ed. Madrid: ESIC Editorial, 2004. ISBN 84-7356-380-8.

GLADYŠ, D. *Naučte se investovat*. 2. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2005. ISBN 978-80-247-1205-5.

HORA, J., J. ŠULCOVÁ, A. ZUZAŇÁK. *Příručka pro zprostředkovatele pojištění*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2004. ISBN 80-7201-488-9.

HRUBOŠOVÁ, M. *Profese pojišťovací zprostředkovatel. Aneb co by měl každý „pojišťovák“ vědět*. 1. vyd. Praha: Linde Praha, a.s., 2009. ISBN 978-80-7201-775-1.

MAŘÍKOVÁ, Jana. *Zprostředkovatelé pojištění v ČR po vstupu do EU*. Brno, 2007. 74 s. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta.

NÝVLTOVÁ, R., P. MARINIČ. *Finanční řízení podniku. Moderní metody a trendy*. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3158-2.

POLOUČEK, S., et al. *Peníze, banky, finanční trhy*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-152-9.

SYNEK, M., E. KISLINGEROVÁ. *Podniková ekonomika*. 5. vyd. Praha: C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-336-3.

SYROVÝ, P. *Investování pro začátečníky*. 2. vyd. Praha: GRADA Publishing, a.s., 2010. ISBN 978-80-247-3486-6.

Zákony:

Česko. Zákon č. 21 ze dne 20. ledna 1992 o bankách. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 5, s. 128. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=21/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česko: Zákon č. 37 ze dne 5. února 2004 o pojistné smlouvě a o změně souvisejících zákonů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 12, s. 680. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=37/2004&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česko: Zákon č. 38 ze dne 5. února 2004 o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 12, s. 680. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=37/2004&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česko. Zákon č. 40 ze dne 5. března 1964 Občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1964, částka 19, s. 248. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=40/1964&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česko: Zákon č. 57 ze dne 8. března 2006 o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2006, částka 24, s. 840. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=57/2006&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česko. Zákon č. 230 ze dne 20. června 2008 o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 74, s. 3516. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=230/2008&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česko: Zákon č. 235 ze dne 23. dubna 2004 o dani z přidané hodnoty. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 78, s. 5024. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=235/2004&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česko: Zákon č. 277 ze dne 31. srpna 2009 o pojišťovnictví. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 85, s. 4004. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=277/2009&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česko: Zákon č. 513 ze dne 18. prosince 1991 Obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1991, částka 98, s. 2568. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=513/1991&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česko: Zákon č. 586 ze dne 18. prosince 1992 o daních z příjmu, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 1992, částka 117, s. 3520. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=586/1992&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Vyhlášky:

Česko: Vyhláška č. 231 ze dne 30. července 2009 o náležitostech a způsobu vedení deníku obchodníka s cennými papíry a náležitostech a způsobu vedení evidence investičního zprostředkovatele. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2009, částka 70, s. 3396. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=231/2009%20&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česko: Vyhláška č. 237 ze dne 30. června 2008 o podrobnostech některých pravidel při poskytování investičních služeb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2008, částka 75, s. 3572. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=237/2008%&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česko: Vyhláška č. 251 ze dne 3. října 2007, kterou se mění vyhláška č. 582/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění vyhlášky č. 40/2006 Sb. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2007, částka 82, s. 3136. ISSN 1211-1244. Dostupné také z: <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka->

zakonu/SearchResult.aspx?q=251/2007 &typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Česko: Vyhláška č. 582 ze dne 26. listopadu 2004, kterou se provádějí některá ustanovení zákona o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů České republiky*. 2004, částka 200, s. 10932. Dostupné také z: http://aplikace.mvcr.cz//sbirka-zakonu/SearchResult.aspx?q=582/2004&typeLaw=zakon&what=Cislo_zakona_smlouvy

Směrnice:

Česko: Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2002/92/ES ze dne 9. prosince 2002 o zprostředkování pojištění. In: *Úřední věstník L 009 , 15/01/2003 S. 0003 – 0010*. Dostupné také z: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:009:0003:01:CS:HTML>

Internet:

Asociace českých pojišťovacích makléřů. [on-line]. [cit. 2011-08-29].

Dostupné z WWW: <<http://www.acpm.cz/>>.

Asociace českých stavebních spořitelén. [on-line]. [cit. 2011-08-29].

Dostupné z WWW: <<http://www.acss.cz/>>.

Asociace pro český kapitálový trh. [on-line]. [cit. 2011-08-29].

Dostupné z WWW: <<http://www.akatcr.cz/>>.

Asociace českých stavebních spořitelén. Stavební spoření před existenčním milníkem. [on-line]. 2011, 19. 8. 2011. [cit. 2011-08-31].

Dostupné z WWW: <<http://www.acss.cz/cz/novinari-a-odbornici/acss-v-mediich/stavebni-spozeni-pred-existencnim-milnikem/>>.

Asociace penzijních fondů České republiky. [on-line]. [cit. 2011-08-29].

Dostupné z WWW: < <http://www.apfcr.cz/>>.

Česká asociace obchodníků s cennými papíry. [on-line]. [cit. 2011-08-29].

Dostupné z WWW: < <http://www.caocp.cz/>>.

Česká asociace pojišťoven. [on-line]. [cit. 2011-08-29].

Dostupné z WWW: < <http://www.cap.cz/>>.

Česká bankovní asociace. [on-line]. [cit. 2011-08-29].

Dostupné z WWW: < <http://www.czech-ba.cz/>>.

Businessinfo.cz. *Pravidla pro volný pohyb služeb a svobodu usazování v EU - úvod do problematiky.* [on-line]. [cit. 2011-08-29].

Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podnikatelske-prostredi/volny-pohyb-sluzeb-usazovani-eu-uvod/1000520/51762/>>.

Businessinfo.cz. *Evropská komise.* [on-line]. [cit. 2011-08-29].

Dostupné z WWW: <<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/institute-eu/evropska-komise/1000723/5574/>>.

Česká národní banka. *Seznam registrovaných pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí, od 1. 4. 2006.* [on-line]. [cit. 2011-09-02].

Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/seznamy/pojistovaci_zprostredkovatele_likvidatori/index.html>.

Česká národní banka. *Seznam zrušených registrací pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí.* [on-line]. [cit. 2011-09-02].

Dostupné z WWW: <http://www.cnb.cz/cs/dohled_financni_trh/seznamy/pojistovaci_zprostredkovatele_likvidatori/index.html>.

Dower.cz. *FAQ*. [on-line]. [cit. 2011-09-01].

Dostupné z WWW: <http://www.dower.cz/faq-2.html?id_faq=10&id_t=1>.

Hypindex.cz. *Účelové vázání státního příspěvku stavebního spoření: Paskvil*. [on-line]. 2011, 26. 8. 2011. [cit. 2011-08-31].

Dostupné z WWW: <<http://www.hypindex.cz/clanky/ucelove-vazani-statniho-prispevku-stavebniho-sporeni-paskvil/>>.

Hypindex.cz. *Pyrrhovo vítězství stavebních spořitelů*. [on-line]. 2011, 29. 4. 2011. [cit. 2011-08-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypindex.cz/clanky/pyrrhovo-vitezstvi-stavebnich-sporitelen/>>.

Hypindex.cz. *Stavební spoření: Změny jsou na světě*. [on-line]. 2010, 12. 8. 2010. [cit. 2011-08-31]. Dostupné z WWW: <<http://www.hypindex.cz/clanky/stavebni-sporeni-zmeny-jsou-na-svete/>>.

FinExpert.cz. *Sociální pojištění v roce 2011*. [on-line]. [cit. 2011-08-29].

Dostupné z WWW: <<http://finexpert.e15.cz/rubriky/socialni-pojisteni-v-roce-2011>>.

Všeobecná zdravotní pojišťovna. *Plátci*. [on-line]. [cit. 2011-08-29].

Dostupné z WWW: <<http://www.vzp.cz/platci?segment=osvc>>.

Výroční zprávy 2006-2009. [on-line]. ČAP, 2006-2009 [cit. 2011-08-29]. Dostupné z WWW:<http://www.cap.cz/ItemF.aspx?list=DOKUMENTY_01&view=pro+web+V%C3%BDro%C4%8Dn%C3%AD+zpr%C3%A1vy>.

Výroční zprávy 2006-2009. [on-line]. AČPM, 2006-2009 [cit. 2011-08-29].

Dostupné z WWW: <<http://www.acpm.cz/index.php?action=section&id=17365>>.

Výroční zprávy 2006-2009. [on-line]. AČSS, 2006-2009 [cit. 2011-08-29].

Dostupné z WWW: <<http://www.acss.cz/cz/novinari-a-odbornici/vyrocnizpravy-acss/>>.

Seznam příloh

Příloha A: Žádost pojišťovacího zprostředkovatele a samostatného likvidátora pojistných událostí o zápis do registru (fyzická osoba) (3 strany).....	122
Příloha B: Osvědčení o zápisu do registru pojišťovacích zprostředkovatelů (1 strana)...	125
Příloha C: Přihláška k odborné zkoušce pojišťovacího agenta nebo pojišťovacího makléře (1 strana).....	126

PŘÍLOHA A: Žádost pojišťovacího zprostředkovatele a samostatného likvidátora pojistných událostí o zápis do registru (fyzická osoba)

Ž Á D O S T pojišťovacího zprostředkovatele a samostatného likvidátora pojistných událostí o zápis do registru (fyzická osoba)

dle zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona (zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí) v platném znění.

Číslo žádosti (bylo-li přiděleno)

1a) Osobní údaje, adresa trvalého bydliště, resp. místo trvalého nebo dlouhodobého pobytu v ČR

Jméno, příp. jména Příjmení Tituly
 Datum narození
 Bydliště: Ulice, č.p., č.o. Obec PSČ

Rozšířené údaje - vyplňte pouze pokud nebudete dokládat doklad č.5

Rodné příjmení (pokud máte státní příslušnost ČR) Rodné číslo
 Pohlaví (pokud nemáte státní příslušnost ČR)
 Muž ☐ Žena ☐

Stát narození
 Místo narození - obec (pokud jste narozen v ČR)
 Státní občanství

1b) Firma, sídlo firmy

Obchodní firma IČ (bylo-li přiděleno)
 Místo podnikání: Ulice, č.p., č.o. PSČ
 Obec Stát

2. Kontaktní adresa a kontaktní údaje

Adresa: Ulice, č.p., č.o. PSČ
 Obec Stát
 Telefon Fax E-mail

3. Předmět podnikání

☒	Předmět podnikání	Zkratka	Správ.poplatek	
☐	vázaný pojišťovací zprostředkovatel	VPZ	10.000,- Kč	Oprávnění přijímat pojistné nebo zprostředkovávat pojistné plnění
☐	podřízený pojišťovací zprostředkovatel	PPZ	10.000,- Kč	
☐	výhradní pojišťovací agent	VPA	10.000,- Kč	☐
☐	pojišťovací agent	PA	10.000,- Kč	☐
☐	pojišťovací makléř	PM	10.000,- Kč	☐
☐	samostatný likvidátor pojistných událostí	SLPU	10.000,- Kč	☐

Pozn.: Celkový správní poplatek je součtem správních poplatků pro jednotlivé činnosti

4. Rozsah provozované zprostředkovatelské činnosti podle odvětví a skupin (vyberte příslušnou variantu)

☐	všechna odvětví
☐	jen odvětví životního pojištění
☐	jen odvětví neživotního pojištění
☐	jiná varianta, viz tabulka (zakroužkujte příslušná odvětví a skupiny)

Část A-Odv. ŽP		Část B-Odvětví NŽP										Část C-Skupiny NŽP								
Ia., Ib., Ic., II., III., IV., V., VI., VII., VIII., IX.		1. a) b) c) d)	2. a) b) c) d)	3.a) b)	4.	5.	6. a) b) c)	7.												
		8. a) b) c) d) e) f)	9.	10. a) b) c)	11.	12.	13. a) b) c) d)													
		14. a) b) c) d) e)	15.a) b)	16. a) b) c) d) e) f) g) h) i) j)	17.	18.														

5. Rozsah provozované zprostředkovatelské činnosti podle území (kde hodláte podnikat mimo ČR)

☐	Celý EHP
☐	Vybrané státy EHP (vyplňte mezinárodní zkratkou): název státu
Činnost bude vykonávána (vyberte příslušnou volbu)	
☐ na základě práva svobody dočasně poskytovat služby	
☐ na základě práva zřizovat pobočky (usazení se)	
Adresa pobočky: Ulice, č.p., č.o. PSČ	
Obec Stát	

6. Den zahájení zprostředkovatelské činnosti

7. Pojišťovna, resp. PZ, pro kterého je VPZ, PPZ, VPA, PA, SLPU činný:

název/příjmení a jméno reg.č.

8. V případě předchozích registrací dle zákona č. 38/2004 Sb., uveďte své registrační číslo

9. Přílohy

Doklad	Kdo doloží
Odborná způsobilost	
1. Písemné prohlášení pojišťovny o tom, že žadatel splňuje zákonem stanovené podmínky odborné způsobilosti	VPZ, VPA
2. Písemné prohlášení PA nebo PM o tom, že žadatel splňuje zákonem stanovené podmínky odborné způsobilosti	PPZ
3. Doklad o absolvování odborného vzdělání nebo vykonané odborné zkoušce u žadatele – registrující se osoby	PA, PM, SLPU
4. Doklad o absolvování odborného vzdělání nebo vykonané odborné zkoušce u každé osoby, která se přímo podílí na zprostředkovatelské činnosti v pojišťovnictví nebo na činnosti SLPU	PA, PM, SLPU
19. Doklad prokazující praxi min. 2 roky u PA, min. 4 roky u PM	PA, PM
Důvěryhodnost	
5. Doklad prokazující důvěryhodnost žadatele – výpis z rejstříku trestů	VPZ, PPZ, VPA, PA, PM, SLPU *1)
18. Doklad prokazující důvěryhodnost žadatele – čestné prohlášení	VPZ, PPZ, VPA, PA, PM, SLPU
Pojištění a odpovědnost	
6. Písemné prohlášení pojišťovny o odpovědnosti za činnost VPZ	VPZ
7. Písemné prohlášení PA nebo PM o odpovědnosti za činnost PPZ	PPZ
8. Písemné prohlášení pojišťovny o odpovědnosti za činnost VPA	VPA
9. Pojistná smlouva dle § 7, odst. 5 nebo písemné prohlášení pojišťovny o odpovědnosti za činnost PA	PA
10. Pojistná smlouva dle § 8, odst. 5	PM
11. Pojistná smlouva dle § 15 odst.3 písm. c)	SLPU
Doklad o majetku nebo účtu	
12. Doklad prokazující finanční prostředky dle § 13, odst. 3, písm. b) nebo doklad o bankovním účtu dle § 7, odst. 6, písm. b) nebo § 8 odst. 6	PA, PM
13. Doklad o bankovním účtu dle § 7/3,	VPA
Pouze u osob ze třetí země	
14. Doklad o povolení k dlouhodobému pobytu nebo povolení k trvalému pobytu žadatele na území České republiky	VPZ, PPZ, VPA, PA, PM, SLPU

*1) Pouze pokud nevyplníte "Rozšířené údaje"

10. Správní poplatek

Správní poplatek podle položky 66 písm. b) sazebníku správních poplatků, který tvoří přílohu k zákonu č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, **uhradte**

- **na účet č. 27-69193891/0710** (vedený u České národní banky),
- **konstantní symbol: 1148** (bezhotovostní úhrada)
- **variabilní symbol: vyplňte Vaše IČ, nebo použijte číslo žádosti (viz metodické pokyny)**
- **specifický symbol: 32021** (pokud jako VS vyplňujete Vaše IČ), **resp. 32022** (pokud vyplňujete jako VS číslo žádosti)

***Pozn.:** V případě nedostatku místa přiložte prosíme přílohu označenou odpovídajícím číslem bodu žádosti.*

V souladu s ustanovením §5 zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, souhlasím se zpracováním a využitím osobních údajů pro potřeby vedení registru dle zákona č. 38/2004 Sb. Svým podpisem potvrzuji pravdivost a úplnost uvedených údajů.

V, dne

Podpis

Adresa pro doručování:

Česká národní banka, Referát registrace pojišťovacích zprostředkovatelů, Husova 10, 305 67 Plzeň

PŘÍLOHA B: Osvědčení o zápisu do registru pojišťovacích zprostředkovatelů a samostatných likvidátorů pojistných událostí

Vzor

*Logo
České národní banky*

OSVĚDČENÍ

O ZÁPISU DO REGISTRU POJIŠŤOVACÍCH ZPROSTŘEDKOVATELŮ A SAMOSTATNÝCH LIKVIDÁTORŮ POJISTNÝCH UDÁLOSTÍ

.....
(jméno, popřípadě jména, příjmení, titul, obchodní firma)

datum narození:
adresa místa bydliště:
adresa místa podnikání:

splnil/a podmínky k zápisu do registru podle zákona č. 38/2004 Sb., o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí a o změně živnostenského zákona (zákon o pojišťovacích zprostředkovatelích a likvidátorech pojistných událostí), ve znění pozdějších předpisů, a

**byl/a dne
zapsán/a do registru pod číslem:
jako**

.....
předmět podnikání, pro který byla fyzická osoba registrována

Zápis do registru je možno ověřit v sídle České národní banky, Na Příkopě 28, 115 03 Praha 1, nebo na internetové stránce www.cnb.cz.

*otisk kulatého razítka
České národní banky*

*jméno, popřípadě jména, příjmení a podpis
oprávněné osoby s uvedením její funkce*

*jméno, popřípadě jména, příjmení a podpis
oprávněné osoby s uvedením její funkce*

PŘÍLOHA C: Přihláška ke zkoušce pro střední/vyšší stupeň odborné způsobilosti pro pojišťovacího agenta nebo pojišťovacího makléře

Příloha č. 7 k vyhlášce č. 582/2004 Sb.

**PŘIHLÁŠKA KE ZKOUŠCE PRO STŘEDNÍ/VYŠŠÍ STUPEŇ
ODBORNÉ ZPŮSOBILOSTI PRO POJIŠŤOVACÍHO
AGENTA NEBO POJIŠŤOVACÍHO MAKLÉŘE**

Jméno, příjmení, titul:

Rodné příjmení:

Datum a místo narození:

Státní občanství:

Adresa místa trvalého pobytu /u cizích státních příslušníků adresa pobytu v ČR/
(ulice a číslo, PSČ, obec):

Adresa pro doručování písemností, je-li odlišná od místa trvalého pobytu:

Kontakt: - telefon:

- fax:

- e-mail:

Požadovaný stupeň odborné zkoušky (střední/vyšší):

Požadovaný termín vykonání odborné zkoušky:

Souhlasím s použitím uvedených osobních údajů pro účely vykonání odborné zkoušky a pro registrační potřeby České národní banky.

Datum:

Podpis uchazeče: